חרות

לשלמות המולדת·לקבוץ גלויות·לצדק סוציאלי·לחרות האדם

עתון יומי תל־אביב | מספר 6001 | יום ששי, כ"ד כסלו, תשכ"ג December 21, 1962 | המחיר 35 אגורה | Herut, Tel Aviv, Israel

היום 12 עמודים

ללא התנגדות ישראל

עצרת או"ם אישרה ההצעה האמריקנית בתיקון הסעיף הקפריסאי

מרכז האו"ם, 20 (ע"צ) — העצרת הכללית של האו"ם אישרה היום ב-100 קול, בלא מתנגדים ושני נמנעים את המלצת הועדה המדינית המקבילה בדבר הארכת המנדט של סוכנות הסעד והתעסוקה לפליטים בשנתיים נוספות, לרבות התיקון הקפריסאי המביע צער על שלא הושגה כל התקדמות בשאלת החזרת הפליטים ופיצויים.

הסעיף השני בהחלטה, המודה לועדת הפיוס של האו"ם על מאמציה והמטיל עליה להמשיך במגעיה עם המדינות הנוגעות בדבר במישרין נתקבל ב-58 קול, ללא התנגדות, ו-41 נמנעים, בסעיף זה נמנעו מדינות ערב והגוש הסובייטי, רבות ממדינות אפריקה וכן פורטוגל וספרד.

הסעיף השלישי, המטיל על מזכיר האו"ם להעמיד לרשות אונר"א את העובדים והאמצעים הדרושים נתקבל אף הוא ללא התנגדות ב-67 קול ו-37 נמנעים (ביניהם מדינות ערב והגוש הסובייטי וכן ספרד ופורטוגל).

סעיף 4 המחליט על הארכת מנדט סוכנות הסעד עד שנת 1965 נתקבל ב-101 קול ללא מתנגדים וללא נמנעים.

סעיף 5, הקורא להגדלת תרומות המדינות החברות למימון פעולות סוכנות הסעד והתעסוקה אושר ב-75 קול ללא מתנגדים ובהימנעותן של 25 משלחות.

בהסבירו את הצבעת ישראל אמר מר מיכאל קומיי, כי ממשלת ישראל סומכת את ידיה ללא סייג על העקרון המונח ביסוד ההחלטה שנתקבלה: ויתור על המלחמה כעל אמצעי לפתרון הסיכסוך הישראלי—ערבי והצורך בהסדר של שלום, פרי מו"מ בין הצדדים. נציג סוריה, סאלח אל דין קאראזי, טען מצידו כי לא יתכן כל פתרון לבעיית ארץ ישראל ללא החזרת הפליטים.

נציג ארה"ב הביע את התקוה כי ההצעה שנתקבלה ושהוגשה במקורה על-ידו תאפשר השגת התקדמות ניכרת לפתרון בעיית ארץ ישראל.

היום — המשך שיחות קנדי—מקמילן

נאסאו, 18, איי־באהאמה, (ע"ר) — הנשיא קנדי וראש ממשלת בריטניה, מר מקמילן החליטו להאריך את שיחותיהם ביום אחד ולהמשיך גם מחר בדיוניהם, אשר לפי התכנית המקורית עמדו להסתיים היום — נמסר כאן הבוקר רשמית.

דובר הבית הלבן, מר פייר סאלינגר, אמר שמר קנדי ומר מקמילן יקיימו מחר שתי פגישות, אחת בשעות הבוקר ואחת אחר הצהרים, נוסף לשיחותיהם המתנהלות היום. בינתיים המשיכו שני המנהיגים היום בשיחותיהם רבות ההיקף, על רקע של ידיעות לפיהן חלה התקדמות לקראת תיסול הפולמוס הנטוש בין בריטניה וארה"ב בקשר לטילים מדגם "סקייבולט".

בריטניה תקבל "פולריס" במקום "סקייבולט"

בריטניה תקבל מארה"ב טילים מדגם "פולריס" במקום טילי "סקייבולט" בהתאם להסכם, שיבוצרו יושלם, כפי שמקמים הנשיא קנדי ומר מקמילן, עד מחר — אמרו היום מקורות יודעי דבר.

מר מקמילן הועיד את הקאבינט שלו להתכנס לישיבה בלונדון מחר כדי להביא לידיעת חברי ממשלתו את פרטי ההסכם.

25 אלף יהודים נותרו באלג'יריה

אלג'יה, 20 (ע"צ) — מבין 120 אלף היהודים שהתגוררו באלג'יריה לפני העצמאות, לא נותרו עתה אלא 25 אלף, מהם חיים ששת אלפים בעיר אלג'יר — מסר ד"ר הנרי גוזלן, שנבחר לראש קהילת אלג'יר.

"רוב המהגרים יצאו לצרפת, ורק מעטים מאד עלו לישראל וזאת משום שמתייחסים אליהם שם כאל קרובים עניים", אמר מר גוזלן.

מר גוזלן הטעים שיהודי אלג'יריה תומכים מקרב לב בממשלה החדשה וזאת "לא מתוך תכסיס אלא מתוך הכרה עמוקה". הוא ציין, כי יהדות אלג'יריה לא סבלה מאנטישמיות וכי היא מוסיפה לקיים יחסים טובים עם האוכלוסיה המוסלמית.

מטוס צבאי אמריקני התרסק באוקינאבה

אוקינאבה, 20 (ע"צ) — מטוס צבאי אמריקני התרסק היום בבית מגורים בקירבת בבסיס קדאנה, שבאוקינאבה. בתאונה נהרגו 10 אנשים, 5 אנשי צות ו-5 אורחים שהתגוררו בבית — ונפצעו קשה 2 אנשי צות נוספים.

זריזי מבקש לחקור פרשת השלמונים לפליישר לפני "ישיבת ההדחה"

— מאת סופר "חרות" —

ראש עירית באר שבע ז. זריזי, שלח מכתב דחוף לשר הפנים, בבקשה לדחות את מועד כינוס ישיבת ההדחה, עד אשר ועדת חקירה אשר תמנה על ידי השר תבדוק ותוציא את מסקנותיה בקשר לשמועות הרווחות על מתן שוחד לפליישר על ידי מפא"י.

מר אברהם פליישר עצמו, שנעדר מביתו מהעיר במשך 4 ימים, חזר שלשום לביתו, כשהוא מלווה על ידי יעקב חלפון, האיש בעל התפקידים המיוחדים בסניף מפא"י במקום.

בכיסו של פליישר היה הסכם שנחתם כנראה בתל-אביב, בינו ובין מר שרגא נצר ודוד טוביהו ממפא"י, בו הוא מתחייב לתמוך בהדחת ראש העיריה הנוכחי מר זאב זריזי ולהצביע עבור טוביהו כראש העיריה. תמורת זאת הוא יתמנה לסגן ראש העיריה, ויפקח מטעם העיריה על פעולת המועצה הדתית, ויהיה חבר במספר ועדות.

בשיחה עם עתונאים הצדיק פליישר את צעדו ויחסו ל...אוירת השחיתות והסחיטה. שלדבריו שררה בקואליציה הנוכחית. הוא גם הודיע כי הוא מוכן להקים סיעה עצמאית ועל ידי כך לפרוש מהמפלגה הליבראלית ולחסוך לה את הטרחה מלהעמידו לדין משמעתי.

במשך הלילה והבוקר נעשו מאמצים מצד נציגי מפלגתו בעיר ורכז המחלקה המוניציפלית ליד מרכז מפלגתו, ר. הצבי להניעו לחזור בו מצעדו אך הוא השיב את פניהם ריקם. בהתחשב בעובדה כי הוא אדם ירא שמים הציע מזכיר הליברלים בבאר-שבע לתבוע את פליישר לדין תורה בפני שלושה רבנים. הבוקר הודבקו בחוצות העיר כרוזים מטעם המפלגה הליבראלית בהם נאמר שצעדו של פליישר נעשה ללא ידיעת ואישור מפלגתו וכי המפלגה הליבראלית סבורה כי הזכות של מפא"י להדחת הקואליציה בדרך זו פסולה מבחינה ציבורית ומביאה נזק לאזרחי העיר.

לפני הצהרים יצא פליישר מביתו והגיע להנות הרהיטים שלו כשהוא מלווה על כל צעד ושעל ע"י שלושה שומרי ראש מיוחדים. כן נמסר כי אביו של פליישר התלונן במשטרה נגד אחד מתושבי העיר שכאילו איים להתנקם בבנו כשיחזור העירה.

הליבראלים יקימו מוסד שיפוטי מיוחד לפליישר

המפלגה הליבראלית תקים מוסד שיפוטי מיוחד שידון בפרשת נציגה בעירית באר-שבע א. פליישר — מסר לי אמש מזכיר המפלגה הליבראלית, מר י. ארצי. מר ארצי אמר עוד כי המפלגה תעמידו לדין משמעתי.

מר ר. הצבי, חבר הועדה המוניציפלית של המפלגה הליברלית שחיפש אחרי פליישר בבאר-שבע, אמר אמש כי "אני לא רואה עדיין את טוביהו כראש העיר... דרשתי ממנו להתפטר, ואז השיב, כי אילו היה דתי אחריו ברשימת המועמדים היה מתפטר..."

חילופי אישים בצמרת הפדרציה הרוסית

מוסקבה, 20 (ע"ר) — מר ניקולאי איגנאטוב נבחר היום לתפקיד נשיא הסובייט העליון של הפדרציה הרוסית, במקומו של מר ניקולאי אורגאנוב.

בהודעת סוכנות הידיעות הסובייטית "טאס" נאמר שמר אורגאנוב "שוחרר מתפקידו לרגל העברתו לעבודה אחרת".

רשות הנמלים לא תתבע פיצויים מ"סולל בונה" על הפיגור בבנין נמל אשדוד

התפטרויות, חתירות והאשמות הדדיות בין בוני הנמל: "יסודות הבנין פגומים"

מאת **דן מרגלית**

רשות הנמלים לא תתבע מ"סולל בונה" פיצויים בגלל הפיגור בבנית נמל אשדוד — על כן נמסר לסופרנו ממקורות יודעי דבר.

בהתאם לחוזה רשאית רשות הנמלים לתבוע 10 אלפים דולאר מסולל בונה תמורת כל יום פיגור בבנית הנמל, החל מחודש אפריל 1963. לפי אומדן זעיר יגיע סכום זה בתאריך הנקוב ל-13 מליון ל"י בקירוב.

מצב היחסים בין הגורמים השונים המעורבים בבנית נמל אשדוד הורע לאחרונה:

● האחראי לבניה מטעם החברה האמריקנית המהנדס פלורנטי מאיים לעזוב בחודש מאי הקרוב את עבודתו. הוא הודיע כי לא יוכל להיות אחראי לעבודת "סולל בונה" — בעיקר לאחר שרשות הנמלים הודיעה לו כי היא אוסרת עליו להסכים לזירוז העבודה על חשבון טיבה.

● הגורמים הצרפתיים יפרשו בקרוב בן השיתופות.

● הורעו היחסים בין שתי חטיבות "סולל בונה" הקשורות בהקמת נמל אשדוד.

● סולל בונה מאשים את רשות הנמלים בחתירה תחתיו מתוך כוונה לדחקו בעתיד מן הנמל.

להרעת היחסים גרם גם דו"ח אשר הגישו מומחי הטכניון לפיו נתגלו פגמים בבנין היסודות לנמל.

אניה של צי"ם עלתה באש ליד נמל פנמה — לצוות שלום

באניית המשא הישראלית "פן" השייכת לחברת "צים", פרצה דליקה ביום רביעי בשעות הצהריים בעת היותה ליד נמל קריסטובל בפנמה.

האניה, עמוסה במטען כללי, נגררה ע"י ספינת גרר שחשה למקום והחלה גוררת את האניה הישראלית לעבר הנמל. למקום הוזעק מניו־יורק מפקח מכבי של "צים" הנמצא ליד האניה ומפקח על פעולות הכיבוי. "פן" הנה אנית משא בת 10.000 טון מטיפוס "ליברטי" ונבנתה בשנת 1944. "צים" רכשה אניה זו לפני למעלה משנה ונעשו בה שיפוצים לשם הכשרתה לשרות. נמצאים בה עתה 38 אנשי צות עליהם נמסר כי לביים שלום.

טרם נודע על גודל האניה וקיים חשש רציני כי היא לא תצלח עוד לשרות. במברק שהגיע לחברה בחיפה נמסר כי הדליקה פרצה בחדר המכונות ומשם פשטה האש אל המטען הכללי ההזל ינית, שכן ומכוניות משא שנועד ליוון.

עם פרוץ הדליקה הורה רב החובל על ירידת כל הצוות ממנה ובידו הזעיק עזרה.

בשעות הערב נמסר כי הכבאים השתלטו על האש שפרצה באניה, וכי עדיין לא ברור אם יצאה האניה מכלל שימוש. גם לא ידוע מידת הנזק שנגרם לאניה ולמטענה. מחברת "צים" נמסר כי האניה והמטען מבוטחים.

זכו בהגרלת מפעל הפיס

בסך 30.000 ל"י זכה המספר 260242 ובסך 15,000 ל"י הספח הצמוד לו, סה"כ 45.000.— ל"י.

בסך 10,000 ל"י זכה המספר 410190 ובסך 10,000 ל"י הספח הצמוד לו, סה"כ 20,000.— ל"י.

בסך 5.000.— ל"י זכו המספרים 491907 ו־118173.

בסך 3.— ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 8.

ללפא קראוס ומשפ' — בעמיקם
לורד וחנה היקרות

אתכם אנו באבלכם הכבד
במות יקירכם

משפחת בן-חור
שואבה

לך על בטוח
קנה
אגרות מלווה פתוח

ותהנה מהכנסה קבועה ויציבה, הקלות במס הכנסה, והצמדת כסף למדד המחירים לצרכני. האגרת היא עממית (מ-20 ל"י), קנייתה קלה ופשוטה, מועדי פדיונה מותאמים ליכלתו ולצרכיו של כל קונה. וזכור זאת: בכל עת יכול אתה להפכה למזומנים. המכירה בכל הבנקים.

הבחירות לועידה הארצית השביעית מתקיימות ביום שלישי, כ"ח בכסלו תשכ"ג — 25.12.62

רוסיה תסגור נציגותה בשנחאי

פקינג, 20 (ע"ר) — בריה"מ עומדת לסגור את משרדי המשלחת המסחרית שלה בשאנחאי, העיר הגדולה ביותר בסין העממית והנמל הראשי שלה, לפני סוף השנה הנוכחית — מסתבר מתוך ידיעות שנתקבלו על ידי חוגים דיפלומטיים בפקינג ממקורות בשאנחאי.

לא ניתן כל אישור רשמי לידיעה זו, ולא נודעו הנימוקים להחלטתה זו של בריה"מ.

משקיפים דיפלומטיים הביעו את הדיעה כי צעד זה מעיד על הרעת היחסים בין רוסיה לבין סין העממית.

צ'כוסלובקיה מקיימת קונסוליה בשאנחאי, אולם הקונסול הצ'כוסלובקי מתכונן לעזוב בקרוב בטרם נתמנה מחליף לו — נאמר באותן הידיעות.

הנציגות הגדולה ביותר של מדינות מזרח אירופה שתשאר בשאנחאי, היא משלחת הספנות הפולנית, שגם אנשיה מגלים תכונה לקראת עזיבת המקום — נאמר בידיעות.

בסוף חודש ספטמבר סגרה רוסיה את הקונסוליות שלה בשאנחאי ובחרבין.

אותה שעה אמרו דיפלומטים סובייטיים שהנציגויות המסחריות והדיפלומטיות של רוסיה בסין ימשיכו לפעול.

הובטחו 32.4 מיליון דולר לפליטים

מרכז האו"ם, 20 (ע"צ) — 25 מדינות התחייבו היום לתרום קרוב — 23,400,000 דולר לתקציב סוכנות הסעד והתעסוקה לפליטים לשנת 1963.

ארה"ב הודיעה על תרומה בסך 24,700,000 דולר, בתנאי שסכום זה לא יעלה על 70 אחוזים מתקציבה הכולל של אונר"א.

תומכי סלאל במקום תומכי המלך בנציגות תימן באו"ם

מרכז האו"ב, ניו יורק, 20 (ע"ר) — ועדת המאנדאטים של העצרת הכללית החליטה היום להכיר בנציגי הממשלה הריפובליקנית החדשה בתימן.

עד כה היתה המשלחת של הממשלה המלוכנית מוכרת כנציגותה הרשמית של תימן באו"ם.

הועדה פעלה לפי הצעתה הפורמלית של גיניאה, שנתמכה ע"י בריה"מ.

נציג גיניאה אמר שהממשלה הריפובליקנית שולטת ביעילות בכל חלקי המדינה והצהירה שמנוי וגמור עמה לכבד את מגילת היסוד של האו"ם.

מר רוברט סטוקי, מיופה הכוח האמריקני בצנעא הגיש היום תזכיר למיניסטר החוץ התימני, עבדל רחמן אלבאידאני המודיע על הכרתה הפורמלית של ארה"ב בממשלה הריפובליקנית של תימן — זאת הודיע רדיו צנעא.

כן הודיע הרדיו שמיופה הכוח האיטלקי מסר גם הוא לאל באידאני איגרת המודיעה על הכרת ממשלת איטליה בממשלת תימן.

צרפת ובריטניה לא תכרנה

פאריס, 20 (ע"צ) — צרפת לא תכיר לפי שעה בממשלת ההפיכה התימנית בראשותו של הגנראל סלאל — על כך מסרו היום חוגים מוסמכים בפאריס בעקבות הכרת ארה"ב בממשלת צנעא.

המקורות הוסיפו, כי צרפת תצפה להתבררת המצב בטרם תקבל החלטה בשאלת ההכרה במשטר התימני החדש. הודעה דומה נמסרת גם ע"י שלטונות בריטניה.

לעומת זאת נמסר כי אוסטרליה וניו־זילנד הכירו במשטר החדש בתימן, יחד עם שורה נוספת של מדינות מערביות אשר הכירו במשטר זה.

דליקה במטוס "אל על" בפריס — ללא נפגעים

פאריס, 20 (ע"צ) — דליקה פרצה באחד ממנועי הסילון של מטוס "בואינג" של חברת "אל על" שעה שעמד להמריא בשעה 16.15 לפי שעון ישראל מנמל התעופה של פאריס בדרכו לניו יורק.

אף על פי שהמטוס כבר צבר מהירות רבה גדולה, הצליח הטייס לבלום את מטוסו, ובו מלאי של 90 אלף ליטר קירוסין, במרחק של מטרים ספורים מקצה מסלול ההמראה.

כבאי שדה התעופה השתלטו מיד על הדליקה ואיש מבין 63 הנוסעים לא נפגע. מאחר שהמטוס נעצר בקצה המסלול, נפסקה זמנית התנועה בנתיב המראה זה.

5 "מרגלים ישראליים" ניתלו במצרים

קאהיר, 20 (ע"ר) — שני ארמנים ומצרי אחד, שהורשעו בעוון ריגול לטובת ישראל, ניתלו היום בבית הכלא המרכזי בקאהיר.

המוצאים להורג הם זין ליאון תומס, גרביד יקוביאן ואחמד מוחמד חסן, שנידונו למיתה ע"י בית הדין העליון, לפני 18 חודש.

דנים בצעדים נגד פלישת סוריה במכונות שאיבה לכנרת

התייעצויות בדרג גבוה בדבר האמצעים שינקטו נגד פלישת הסורים לשטח הישראלי ע"י שאיבה מהכנרת נערכו בסוף השבוע. לאחר שתגובש עמדה ברורה יש לצפות לשורה של צעדים מצד ישראל.

הכנרת הינו שטח ישראלי והפעלת תחנית השאיבה הסורית מהוה פגיעה בטריטוריה הישראלית. זה מכבר עוקבים בישראל אחרי הקמת תחנות השאיבה ליד הכנרת ע"י הסורים, אולם לאחרונה אף נוספו תחנות חדשות והופעלה שאיבה של ממש.

מפעלים גרמניים מייעצים למצרים

לונדון, 20 (סט"א). — קבוצה של מפעלים גרמניים גדולים חתמה על הסכם יעוץ עם אירגון המיכרות הכללי של מצרים, במטרה לבדוק את האפשרות של ניצול מחצבי הפוספטים בהמראוין.

המדובר באיתה הקבוצה שעשתה עבודה דומה בקשר למחצבי האבץ באזורים שונים של מצרים.

33 נהרגו באסון תעופה בורשה

וארשה, 20 (ע"צ) — 33 אנשים נהרגו באסון תעופה שאירע אמש בוארשה, בעת שמטוס מדגם "ויסקאונט 804" של חברת התעופה הפולנית "לוט" עמד לנחות בנמל התעופה של בירת פולין עם שובו מבריסל דרך מזרח ברלין.

לדברי עדי ראיה, התנפץ המטוס לרסיסים כתוצאה מהתפוצצות, שעה שנמצא במרחק של ק"מ לערך מנמל התעופה ובגובה של 150 מטרים בקירוב.

כפי שנמסר, היה מזג האויר נוח למדי, הראות טובה והטייס לא הודיע מראש על כל תקלה.

כווית העניקה לאלג'יר מלווה 20 מיליון לי"ש

לונדון, 20 (ע"ר) — ממשלת כווית החליטה היום להעניק לאלג'יריה מלוה בסכום של 20 מיליון דינארים כוויתיים **(20 מיליון לירות שטרלינג) — על כך הודיעה היום** שגרירות כווית בלונדון.

מחצית סכום זה ינתן כמלוה ל-12 שנה, ללא ריבית, בעוד שהסכום הנותר יוקצב ע"י הקרן הכוויתית לפיתוח כלכלי במדינות ערב, ויהיה טעון ריבית — אמר דובר השגרירות.

נחתמה ברית ישראל-בורונדי

חתימת שלושה הסכמים לתרבות, ידידות ושתוף פעולה טכני בין מדינת ישראל והממלכה של בורונדי עמדה אתמול במרכז יומו הראשון של מלך בורונדי, מוואמי מואמבוטסה הרביעי, בביקורו הממלכתי בישראל, שעבר עליו בירושלים.

ההסכמים נחתמו בשעות אחרי הצהרים בלשכת נשיא המדינה בבירה, ועליהם חתמו הנשיא מר יצחק בן צבי וראש הממשלה מר בן גוריון כממלא מקום שרת החוץ — בשם מדינת ישראל, ואילו בשם ממלכת בורונדי חתמו המלך מואמבוטסה הרביעי ושר החוץ של בורונדי מר לורגיאו נימונובה.

בהסכם התרבות מתחייבות שתי המדינות לפעול לעידוד חילופי תרבות בינ- להקל על שיתוף פעולה בין חוקרים ואנשי מדע, חילופי יצירות אמנות וספרות, סרטים ותקליטים בעלי אופי חינוכי וכן לחילופי סופרים, מלומדים ומתלמדים. ברית הידידות מחייבת את מדינת ישראל וממלכת בורונדי לעשות את כל המאמצים כדי שישררו ביניהן שלום וידידות, וכן ליישב כל מחלוקת או סכסוך בדרכי שלום.

לפי הסכם שיתוף הפעולה בין שתי המדינות נקבעו שטחי פעולה המקיפים פיתוח החקלאות והכשרת כוח אדם לביצוע מפעלי פתוח, לימוד בעיות בריאות הצבור והכשרת סגל רפואי מתאים.

ממשלת ישראל התחייבה להעמיד לרשות אזרחי בורונדי מספר מילגות להשתלמות בכל אחד מתחומי הפעולה הקבועים, וכן תשגר מומחים ויועצים בהתחשב בצרכיה של בורונדי, בהתאם לסידורים שייעשו בין שתי הממשלות.

המלך האורח פתח את ביקורו הממלכתי בישראל בפגישה עם נשיא המדינה שהתקיימה ב"בית הנשיא" בבירה, בשעות הבוקר.

בתום הפגישה נסעה השיירה המלכותית להר הרצל, שם הניח המלך זר פרחים על קברו של בנימין זאב הרצל ולאחר מכן נטע עץ ב"גן האישים", בסמוך לרחבת קברו של חוזה המדינה.

ארוחת צהרים סעדו המלך ובני פמלייתו על שולחנו של ראש העיריה מר מ. איש שלום, במלון "הנשיא".

בערב התקיימה סעודה ממלכתית מטעם נשיא המדינה מר י. בן-צבי לכבוד המלך ופמלייתו, במלון "המלך דוד" בבירה.

במוצאי שבת יהיה המלך אורח העיר תל-אביב. בכניסה הצפונית לעיר, ברח' ארלוזורוב, הוצב לכבוד המאורע שער-כבוד עם אורות צבעוניים.

תנועת החרות חזרה לקואליציה בבנימינה

— מאת סופרנו בשומרון **שאול-בני** —

הקואליציה "חרות" והליברלים במועצה המקומית בבנימינה חודשה לאחר חילוקי דעות משך חדשים מספר. בישיבת המליאה של אתמול, נבחר מר מיכאל ארנס ("חרות") לסגן ראש המועצה וכמו כן היא ישמש כיו"ר ועדת החינוך. מר גרוס יעקב ("חרות") שכיהן עד כה כסגן יו"ר המועצה, נבחר ליו"ר ועדת הסעד.

100 אלף עובדים יקיימו ביום ג' שביתת אזהרה

— מאת **אלי בן חנן** סופר "חרות" —

בתום שעתיים של ישיבה סוערת סיכמו אמש, ועדי הפועלים של 100 ועדי עובדים במדינה, את ההכנות האחרונות לקראת שביתת-האזהרה שתתקיים ביום ג' הבא ה-25 לחודש נגד הקפאת השכר והתנאים הסוציאליים.

השביתה שתתרכז בעיקר בתוך המפעלים עצמם תקיף למעלה מ-400 מיסדות, וכ-100.000 פועלי תעשיה, חרושת ובנין.

דרישת העובדים היא העלאת שכר בשיעור של 20—15 אחוז ושיפור תנאיהם הסוציאליים עם חידוש החוזים הקולקטיביים ב-1963.

בתוך כך — הסביר יו"ר ועד הפעולה רואה התאחדות בעלי התעשיה את הסכם תוספת היוקר כמבוטל והם תובעים לחזור לשיטת החוזים החד-שנתיים.

מר ירוחם משל ראש המחלקה לאיגוד מקצועי של "ההסתדרות" שנתבקש להגיב על קריאת-האתגר של ועדי הפעולה אמר כי "מדיניות השכר של "ההסתדרות" לא תתנהל לפי רצון ועדי הפעולה. ועל ועדי-הפעולה לזכור כי הם משמשים נציגי "ההסתדרות", ולא יתכן שהם יפרו את החלטותיה.

צלבי קרס על מצבת ג'ורג' השלישי

לונדון, 19 (סט"א). בלשי האגף המיוחד של המשטרה חוקרים כאן כדי לגלות את מציירי צלבי הקרס והסיסמות האנטישמיוניות על מצבת-הענק של ג'ורג' השלישי הרכוב על סוס בווינדזור קאסטל.

נמשך גל ההתפטרויות מחברת הפוספטים

— מאת **שלמה נקדימון** —

בעקבות התפטרויותיהם של אלוף שלמה שמיר, מנהל חברת הפוספטים ומיכאל לוי מנהל מפעל הפוספטים באורון, נודע גם על התפטרותו של יוסף טוליקמן, המהנדס הראשי בחברת הפוספטים.

י. טוליקמן הודיע אתמול על התפטרותו. כן נודע כי מספר רב של עובדים בדרג בינוני עומדים אף הם לפרוש מעבודתם בחברה.

ההתפטרויות הן על רקע מיזוג חברת הפוספטים עם המפעל לדשנים וחמרים כימיים.

י. טוליקמן הודיע כי המניעים להתפטרותו מהווים תגובה אישית להכרעת המיזוג עמה אינו מזדהה, ושהיא בניגוד לדעתו, כמהנדס ראשי בחברת הפוספטים ובניגוד לקידומה ופיתוחה של החברה. מר מ. לוי הסביר כי היכנס למערבולות, בה לא יוכל להבטיח לעובדיו יחסי-עבודה ויחסי־אנוש על כן היא נאלץ להגיש את התפטרותו.

בינתיים נמסר כי המינויים בחברה המאוזנת, שניתנו ע"י שר הפיתוח, אינם תופסים מבחינה פורמלית. ש. שמיר הגיש את התפטרותו לאחר שהצעתו של מנכ"ל משרד הפיתוח, מ. בדר, הציע מיזוג של שתי החברות ע"י חברת-גג לא נתקבלה, האיחוד המלא של שני המפעלים תבלום את תהליך הפיתוח של חברת הפוספטים בנגב.

לידידנו
חיים כהן מגורי
ליובלו החמישים
אחולים לבביים

רעיתו — אסתר
ילדיו — אמנון, זאב שולה ואביטל
כלותיו — הנה ורוצה
נכדתי — טל

לידידנו
ח"כ חיים כהן מגורי
ליובלו ה־50
מיטב הברכות

סניף תנועת החרות בנוה שלום:
הדר שלום, אהרוני שלמה, ברמי יפת, יצחקי יוסף, קוזהרי ציון
שור זכריה, שיר יהודה, קיבני יפת סעדיה, קיבני מנחם
ומשפחותיהם

לידידנו
ח"כ חיים כהן מגורי
ליובלו ה־50 כה לחי

משה אינגר, יהודה איפרמן, אליעזר אלטמן, חיים בנאי, אברהם בן אליעזר, נתן בן יוסף, אברהם גרנסקי, ברוך גולדשטיין, יעקב גריט, שלום דיין, מאיר האוס, משה הורביץ, יעקב הסין, אפרים טבק
דוד טודרס, שמואל טיבמן, שלמה יהושע, דוד ישעיהו, משה לב-עמי, אהרון לנדה, אליהו לוין, משה מילוס, שלמה ניר, מרדכי נס, יוסף סברינסקי, מרדכי סברדלין, יצחק פוקס, משה פרבר
אברהם פרידמן, משה פרידנגדלר, הלל ציר, יעקב צינסקי, ח. ש. צפורי, יעקב קהורי, יצחק קרשטיין, נתן רוזנפלד, שלום שער, יפתח שטיין, שמעון שפוני, שלום שפירא, משה שקד, אליהו תמרקין
ומשפחותיהם

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
מודיעה על הרצאת
פרופסור י. ברנבלום
חבר האקדמיה
על הנושא ניסויים להבהרת מקור היווצרות הלאוקמיה
שתתקיים ביום שלישי, כ"ח בכסלו תשכ"ג, 25.12.62 בשעה 6 בערב בבנין המכון לארכיאולוגיה, קרית האוניברסיטה העברית בירושלים.

למנהל החשבונות של ביח"ר "אחים לוסטיג"
מר חיים שמש ורעיתו
להולדת הנכדה
שפע ברכות
עובדי ביח"ר אחים לוסטיג
נתניה

לידידנו מזכיר המפעל
חיים שמש ורעיתו
להולדת הנכדה
איחולים לבביים
מנהלי ופקידי ביח"ר אחים לוסטיג
נתניה

ב"ה
לבעלי, אבינו וסבינו היקר
ישראל אלמגור
בהגיעו לגיל העצה
כה לחי עד מאה ועשרים
מבניך וכלותיך אהוד ואילנה
מרעיתך — מרים
[illegible]
מנכדך — דרור

ב"ה
לחברנו הותיק והמסור
מר ישראל אלמגור
במלאות לו חמישים שנה
מי יתן ויזכה לאריכות ימים ושנים
בריאות טובה ושנות פעילות בסניפנו.
תנועת החרות, סניף כפר-סבא

לבעלי ואבינו היקר
אהרן סעד
בהגיעך לגיל העצה
מיטב איחולינו — כה לחי!
בני המשפחה

מנחם בגין

הצעות והצבעות באו"ם

— א —

מתי נהגה הממשלה בחכמה? האם אשתקד, כאשר הניעה קבוצת מדינות ידידותיות לישראל, להגיש להצבעה, על רקע בעית הפליטים הערביים, הצעה לפתיחת משא ומתן ישיר בין מדינות ערב ובין ישראל? או השתא, כאשר משלחתנו באו"ם, אם מותר לומר כך, השלימה מלכתחילה עם ה[illegible]ן, כי הצעה זו אמנם תועלה אך לא תועמד כלל למנין? לפני שאשתדל להשיב, בסיוע של פשט בלתי מפולפל, לשאלות אלו, עלי להבהיר, תוך סטיה בלתי מוכחשת מן הנושא העיקרי, למי הן אינן מופנות. יש חוג בישראל, עליו נמנים לא רק מזכירים ולא אף מרצים, אשר שווא תשאלהו, מתי היתה התנהגות השליטים בתבונה ומתי בהיפוכה, גם אם הסתירה בין הדברים, או המעשים, בולטת על פניהם. חוג זה יאמר לך, בק"ננו טעניו, כי הממשלה תמיד נוהגת בחכמה. נמנים עליו, בוודאי, חבריה של מזכירות מפא"י בבאר-שבע. הללו פרסמו כרוז, שתכנו מחאה מוסרית עילאית, ותכליתו דחיית גל ההשמצות והעלילות סביב בישור ההרכב החדש של הנהלת העיר. בבוקרו של היום, בו נכתבות שורות אלו, קראתי, כי המזכירים הנכבדים דוחים את הגל הנזכר, או העכור, בשאט נפש. מילא. אבל, בין השאר, מצאתי בחיבורם את המשפט הבא: „מתוך דאגה עמוקה לגורל העיר, שהוקמה ביוזמת מפא"י ובהדרכתה, מחליטה המזכירות" וגו'. בקיצור, באר שבע הוקמה על ידי מפא"י. את העובדא ההיסטורית הזאת טובעת לא המלה הפידגוגית „הדרכה", אלא ההורתית „יוזמה". בלעדיה אין אנוש מקים מאומה. יוצא, כי אלמלא יוזמתה של מפא"י, או מפא"י ויוזמתה, לא היתה לנו כלל באר שבע.

אין לשער, כמובן, כי נציגי מפא"י, שהדרימו כדי להתכים, מייחסים לביתה דווקא את אברהם אבינו. כמו כן אין להעלות על הדעת, כי, על פי גירסת זיקנתם, שבע כבשות הצאן, אשר הוצבו וניתנו, כדי להעיד, מיהו זה שחפר את הבאר, באו מן העדר שלהם. איש מהם גם לא יטען, כי מפא"י נטעה אשל בבאר שבע, בין אם פרושו, כמוסבר על ידי רש"י, פרדס, או פונדק, או אהל. עד כדי אז לא הגיעה ייזמת מפא"י והדרכתה. הכוונה הצנועה היא לימינו שלנו. מסתבר, כי באר שבע, זו המחודשת, הוקמה לא ביוזמתו של עם ישראל, על כל שכבותיו, לא בעמלם של כל תושביה, משלמי המסים ומקימי הבתים, אנשי ההוראה, הסדנא, המסחר, המשק והמלאכה, להשקפותיהם; בירת הנגב הוקמה ביוזמת מפלגה אחת, מפלגה יחידה. אם כזוהי המחשבה, ואף אין מעצור מפני מתן בטוי[illegible] לה, אין פלא שמפא"י אינה יכולה ממש להאמין למראה עיניה, כי עיר השבועה מוסיפה להתקיים גם אם היא, יוזמת הקמתה, אינה מנהלת עוד את עניניה. אך גם אין טעם לשאול אנשים מסוג, או מחוג, זה, האם הממשלה, המנוהלת על ידי מפא"י, צדקה אשתקד וטעתה השתא, או להיפך. לדידם, ממשלה זו אינה טועה לעולם. ומן המזכירים למרצים; מבאר שבע לירושלים.

השבוע היה לי העונג להרצות, על פי הזמנתה האדיבה של האגודה למדעי המדינה, בפני ציבור רב של סטודנטים בעיר הבירה. הנושא, אותו התבקשתי להבהיר, היה: תפקידה של האופוזיציה. בדברי הפתיחה הגדרתיו בשלשה: בדרך כלל, לבטא את השוני; לעתים, להוכיח אחדות; תמיד, לשאוף לחליפין. עם תום ההרצאה התקיים וכוח קצר. השתתף בו אחד המרצים בפקולטה למדעי המדינה. לא היה לי הכבוד, עד יום ג' זה, להכירו אישית, אבל שמעתי עליו רבות וטובות. דבריו, מעיקרם, היו נאים הן בתכנם והן בניסוחם. אך בקשר עם התפקיד השלישי, התמידי, של האופוזיציה, כפי שניסיתי להסבירו לבני הדור הצעיר, שאלני מדריכם, בנימה בלתי מוסתרת של טרוניה, הבאמת לא תסכים תנועת החרות להצטרף לקואליציה ממשלתית עם מפא"י, בעוד, על פי ידיעותיו, יש כבר חלק בתוכה, המוכן לשקול אפשרות צירוף זו? השיבותי לשאלה, על נימת התמיהה שבה, כי באמת לא נסכים להצטרף לממשלה בשליטתה של מפא"י, ולו הצעה כזו היתה מופנית אלינו, הייתי ממליץ בפני חברי, כי נשיב עליה בלאו אדיב, אך חד-משמעי, מוחלט. עוד היום יש לי הרשם, כי תשובה פשוטה זו, החייבת להיות מובנת לכל בן-חורין, לא פיזרה את תמיהתו של המרצה הנכבד, ואולי אף הגבירה אותה. ועליה תמיהתי שלי.

חובתי לשאול, מדוע צריך מרצה באוניברסיטה ליצור רשם בקרב סטודנטים צעירים, כי מפלגה מסויימת, כפי ששלטה כן תוסיף, כי מן הדין שיהיה כך, והשאלה היחידה העומדת בפני כל שאר המפלגות היא, איזו מהן היא תאות להזמין להצטרף אליה לקיום שלטונה, לחיזוקו, להמשכו, או לכסוי עליו? הזהו פירושה של דימוקרטיה, כפי שמלמדים אותה בפקולטה למדעי המדינה? כלום אין להסביר לסטודנטים שלנו, דווקא באורח מדעי, ללא קשר עם השקפה מפלגתית זו או אחרת, כי אופוזיציה מן הדין שתשאף, לא לחסות בצלה של מפלגת השלטון, אלא לבוא במקומה? משאלתו של המרצה המדעי והתמידי למרצה החד-פעמי והלא-מדעי השתמע במפורש, כי חטא הוא לסרב להזמנת הצטרפות משוערת של מפלגת השלטון, וכי אין אפילו לשאוף להעביר אותה לאופוזיציה. אם זוהי ההדרכה המחשבתית, הניתנת ממרומי גבעת המדע שלנו, עלי לומר בצער, כי פרושה חנוך לא לשלטון עם, הבוחר בו, אלא לשלטון על העם, הנקרא, אפילו בבחירות, להאריכו בלבד. אם כך מלמדים באוניברסיטאות של נאצר או בן בלה או של מספר מדינות אחרות, לא רק קומוניסטיות, אין אנו צריכים לתמוה; אבל אם כך מלמדים באוניברסיטה שלנו, יש, על אף הכל, לתמוה במקצת, ולדאוג הרבה יותר.

רק מי שטוען, או מאמין, או טוען שהוא מאמין, כי שליטים אינם טועים ואינם חוטאים ואינם שוגים, יכול לומר דברים מהם משתמע, כי אי אפשר, או לא צריך, להחליפם באחרים, או אף לשאוף, יהיה זמן המעבר אשר יהיה, להחלפתם. ולאלה לא כדאי לפנות בשאלה: שם, באו"ם, טעו עם החלטה אחת או עם סותרתה? שאלה כזו יש טעם להציג רק לבני חורין. ומבחינה זו, אלה הם אנשים, שלא קבלו את תורת הגיטו המשועבד, או הטוטליטריות המשעבדת לפיה שלטון וחכמה ירדו כרוכים יחד, אלא למדו מנסיון של הדורות הידועים לנו, ובעיקר מנסיון דורנו אנו, כי יש ושלטון וכסל חברו יחדיו; כי יש ושליטים עושים דברי שטות, או אומרים דברי הבל, כגון אלה, שנאמרו לפני שבועיים בכנסת, עליהם הסתמך, בפני בית המשפט הגבוה לצדק, ישראל בר. לבני חורין המוכנים לחשוב ולהתבונן, נפנה את שאלותינו. ותיסלח לי הדיגרסיה. נשוב לענין. ביתר דיוק, נתחיל לדון בו.

— ב —

נשער בנפשותינו, כי בעצרת השש עשרה לארגון האומות המאוחדות, בשנת 1961 על פי מנינן, היה מישהו מציע לממשלה לנהוג כך, כי ההצעה, לפתיחת משא ומתן בין ישראל ובין מדינות ערב, לא תועמד להצבעה בוועדה המדינית המקבילה. בדיעבד, לאחר כל מה ששמענו במשך שנה תמימה, אנו יכולים להקים, כמעט בשלמותו, את בנין הנמוקים הרשמיים כנגד הצעה כזו:

— רק מי שחסר תבונה מדינית ורגש אחריות יכול להציע לנו לנהוג כך. השאלה אינה תכסיסית; היא, במלוא משמעות המושג, עקרונית. כלום נשחק באמונתם ובאמונם של טובי ידידינו? הם הושיטו לנו ידם. הם היו מוכנים לקבל על עצמם את זעם הערבים ובלבד שיוכח, כי מספר ניכר של מדינות חברות האו"ם מוכנות לתמוך ברעיון של משא ומתן ישיר בינינו ובין המדינות הערביות, המסרבות אפילו להכיר בנו. זוהי היוזמה החשובה ביותר שניתנה אי פעם על ידי ישראל או למענה. כל העולם טוען למשא ומתן. מכל צד, ממערב וממזרח, מושמעת הטענה, כי אין שאלה בין-לאומית שאי אפשר לפתור אותה בשיחות ישירות. מבחינה זו האנומליה היחידה, הבלתי נסבלת, היא ביחסים בין ערב לישראל. בעוד אנחנו מוכנים, ומצהירים על נכונותנו, לשבת עם אויבינו לשלחן אחד ולדון עמם, ללא כל תנאים מוקדמים, על כל בעיה הנוגעת ליחסים בינינו, הם מסרבים בעקשנות לקבל את פניותינו החוזרות והנשנות. צריך להוכיח להם, בכל הזדמנות שתינתן בידינו, כי ישנן מדינות רבות, הסולדות מן החרם המדיני שלהן, הדורשות כי אף הן יסכימו לשבת עמנו לשלחן הדיונים. אמנם כן, אמריקה הודיעה, כי היא לא תתמוך בהצעה זו, שיש לראות בה ממש מפנה במעמדה של ישראל בתוך ארגון האומות המאוחדות; משום כך יש באמת יסוד להניח, כי הרוב בוועדה המדינית לא יתמוך בייזמתנו. אבל השאלה, העומדת לדיון, בהיותה בעלת חשיבות מוסרית עליונה, אינה תלויה ברוב או מיעוט. סוף כל סוף, לא תמיד הרוב צודק (!). יש ודווקא המיעוט רואה נכוחה ומתווה את הדרך הנכונה. כדי לדעת את זאת, אין צורך להרחיק לכת יחד עם איבסן ולטעון כמוהו, כי יש ויש כך. ברור, כי, במקרה דנן, המיעוט יהיה הצודק. ואם למעלה משלשים מדינות, שליש מקרב חברות האו"ם יצביעו, כפי שיש לנו יסוד להניח, אחר המגעים שקיימנום מאחורי הקלעים, בעד הצעת המשא והמתן, הרי זוהי הפגנה כבירה של רצון טוב כלפי ישראל, שלא היתה כמותה מאז באנו בשערי האו"ם. אסור, בשום פנים ואופן, לוותר עליה. ועוד חזון למועד. מדי שנה בשנה נגיש את ההצעה הזאת ומספר המדינות התומכות בה יגדל וילך מעצרת לעצרת. אבל נתאר לעצמנו, שאנו יוזמים אותה, אך גורמים לכך, כי אין היא מוגשת כלל להצבעה, מה נוכל עוד לעשות עם הכלי, אשר במו ידינו שברנוהו? בשנה הבאה, או בשנים הבאות, איש באו"ם לא יתייחס עוד ברצינות להצעה מעין זו. לא לכל ידידינו נוכל לומר מראש, כי אנו מבקשים מהם, במישרין או בעקיפין, את חתימותיהם, אבל בעצם... יהיה כאלה שיחתמו יהיו מוכנים להצביע ויופתעו, ימים ואולי שעות ספורות, לפני ההצבעה, על ידי הוויתור. הם היו באים אלינו בטענה צודקת. אנחנו, היו אומרים לנו, גילינו למענכם נכונות לקבל על עצמנו את זעם הערבים; חשבנו כי אתם מתייחסים לענין, כמונו, בכל הרצינות; גם קיווינו, כפי שאמרתם לנו, כי בהצבעה יתמכו בייזמתנו המוסכמת גם מדינות אחרות, ובוודאי שנות לנו יותר, ביחס לערבים, להיות בתוך מחנה תומכים גדול ככל האפשר; והנה, אתם עוזבתם אותנו באמצע הדרך, נשארנו עם חתימותינו לבדנו, אחרים לא הצטרפו עוד אלינו, כי לא ניתנה להם אפילו האפשרות להצביע. אם כזאת היתה כוונתכם, או אם זו היתה ההחלטה, שקבלתם בין ההחתמה ובין ההצבעה, למה לא גליתם את אזננו בעוד מועד? לו עשיתם כך, יתכן ואנחנו (מדינה פלונית) היינו נוהגים באותה מידה של נוחיות מדינית, בה בחרו להן מדינות אחרות. אף אנו היינו מחכים עד ליום האחרון. בסופו של דבר, אפשר להגיש הצעה לוועדה המדינית גם מטעם מדינה אחת בלבד, או בשם מדינות ספורות. למה בקשתם גם את חתימותינו? כך היו מדברים אתנו, אחיתופל שכמותך, טובי הידידים שלנו, ואנחנו, מה יכולנו להשיב להם? ומה היו אומרות שאר המדינות לו היינו, כעבור שנה, החולפת במהירות, שוב יוזמים הגשת הצעה כזו? היו נדים לנו. אין לכך כל ערך, היו אומרים. אמנם, הצעה זו נרשמה בלוח, אבל ישראל עצמה כבר תדאג לכך, כי היא תימחק מעליו. אל נשים לב להצעות מאין אלו, היזומות על ידי הישראלים. הם אמנם סבורים, כי אין כמוהם לפקחות, אבל הם עצמם, כבר הוכיחו, כי תכסיסם שקוף לחלוטין. לסיכום: העצה שלא להגיש את ההצעה, לפתיחת משא ומתן ערבי-ישראלי להצבעה, עצת אחיתופל היא. אנו דוחים אותה בשתי ידינו. אין מוותרים על עקרונות ואין מאכזבים ידידים בגלל חישובים לשהם. היוזמה היא ברוכה. היא חשובה לאין שיעור. ההצעה היא טובה. היא תועמד להצבעה.

נסתתמה כל טענה נגדית.

נתאר לעצמנו, כי בעצרת השבע עשרה לארגון האומות המאוחדות, בדצמבר 1962 למנינן, מייעץ מישהו לממשלה לנהוג כך, שההצעה, הממליצה על פתיחת משא ומתן ישיר בין מדינות ערב לבין ישראל, תועמד להצבעה בוועדה המדינית המקבילה. הנימוקים לקיום העצה הזאת ברורים לחלוטין; הם משתמעים, ללא צרך בפרוש חוזר, מנימוקי הברזל, שהובאו בפרק הקודם, נגד העצה ההפוכה. מוכרחים, איפוא, להיות נימוקים, הסותרים את הקודמים, והמוכיחים בק"ן טעמים חדשים, כי דווקא עצה זו, להביא להצבעה על ההצעה הזאת, עצת אחיתופל היא, אשר רק מי שאין לו תבונה מדינית, מבלי לדבר עוד על רגש האחריות, מסוגל להעלותה על דעתו. ננסה להבין אותם; ברור שהם מוכרחים להתחיל בהודאה במקצת:

— אמנם כן, אם זכרוננו אינו מטענו, שלשים וארבע מדינות הצביעו אשתקד בעד ההצעה, פרי יזמתנו. השתא, תמכו בייזמתנו עשרים ואחת מדינות. ומאחר שההצעה לא הגיעה לשלב של הצבעה, אין אנו יכולים להוכיח, גם אם זכאים אנו לטעון, כי לפחות 34, אם לא יותר, מדינות היו מצביעות בעדה, לו היא היתה עומדת למנין. אין להכחיש, כי, באופן פורמלי, יכולים אחרים לטעון, כי, על פי המספרים המוכחים, רק חלק חמישי מקרב האומות המאוחדות תומך ברעיון של משא ומתן ישיר בינינו לבין ערבים, בעוד אשר לפני שנה תמך בו החלק השלישי של חברות האו"ם. למעשה, אין הטענה נכונה; יש להודות, כי אין היא נעימה. אולם, אחרי ככלות הכל, היש חשיבות רבה לכך? הן ברור לכולנו, כי להצעה לא היה שום סיכוי להתקבל. הסבור אתה, אחי..., כי היה לנו נעים לראות שני שלישים של האומות מצביעות נגד, או נמנעות מן ההצבעה, על הצעה כה פשוטה, כה מובנת, כה מקובלת, כזו הקוראת לישיבה סביב שלחן אחד, לדיון בבעיות השנויות במחלוקת, למשא ומתן ישיר? מה? ההינו צריכים, ביודענו את התוצאה הצפויה, להסתכן בכשלון כזה? השכחת כבר, כי סוף מעשה במחשבה תחילה? צריך לחשוב על התוצאה, ולא רק על ההפגנה. מבחינה עקרונית זו, אין כל הבדל בין המספרים השונים. מיעוט אינו אלא מיעוט. והרוב הוא תמיד רוב.

אמנם, יתכן שהרגזנו במקצת כמה מידידינו. לא נורא. נדאג לשכך כעסם. אבל הן ברור וידוע לנו, כי וושינגטון שוללת את יזמתנו זו וטוענת, כי אנו מעמידים את האדמיניסטרציה במצב לא נוח ביותר, מבחינת היחסים עם מדינות ערב ואפילו מנקודת ראותם של ציבור הבוחרים בארצות הברית. ד"ל? וודאי, ידידותם המנוסה של העמים הקטנים השונים חשובה בעינינו מאד; מאמצים רבים השקענו כדי לרכוש אותה; אבל רצונה הטוב של וושינגטון, מה דעתך, האין הוא שקול, בתוספת ניכרת, כלפיה? צריך להתחשב במציאות. לא לשגות בהזיות.

ובאשר לעצם הענין, מה הוא כה חשוב בעיניך? הן כבר אמרנו, והכל הסכימו לדעה, כי לא היה שום סיכוי שהצעת המשא והמתן תאושר בוועדה, אפילו ברוב קטן ותוכל לעבור לאספה הכללית. לו היינו עומדים, בעקשנות שלא היתה מובנת לאיש, על הגשת ההצעה להצבעה, היו הכל אומרים, כי אין אנו מעונינים אלא בהפגנה סתם. ואנחנו, כידוע לכל, איננו אנשי הפגנות סרק. התוצאה המעשית היא המעניינת אותנו, ומבחינה זו לא היתה שום תכלית, ואף טעם לא היה, להביא את הענין להכרעה. התבונה ציוותה עלינו לומר לעצמנו מראש, כי בהגיע תור ההצבעות, נקרא דיונו; מספיקה לנו ההצעה; הצבעה אינה דרושה.

ושוב לא נשמעה עוד כל טענת-נגד. היתכן להמציאה?

אולם, בני החורין בישראל, הרואים, באותו ענין, שתי החלטות, אשר אחת מהן סותרת לחלוטין את רעותה, ושומעים להצדקת כל אחת מהן אסף נימוקים נוגדים, לא יוכלו לומר על שתיהן, כי הגיון בהן, ועל אלה אף על אלה, כי תבונה בהם. אולי הם יסיקו מסקנה, כי, אחרי הכל, שוב צדקה, בניתוחה המדיני, האופוזיציה. תנועת החרות אמרה, עוד לפני שנה, וחזרה והסבירה לפני חודש, קבל עם ועדה, כי, בהצעה הזאת, לפתיחת משא ומתן ערבי-ישראלי, אין לראות שום מפנה ביחס אלינו; כי אמנם נאה הוא, אם שליש האומות תומך בה, אך חמור הוא, אם שני שלישים מסרבים לתמוך בה; כי אין להשלות את עצמנו, או אחרים, בחשיבותה המכרעת כביכול של החלטה, אף לו היתה מתקבלת, על פתיחת משא ומתן, או באופני פותר-הכל שלו, אף לו היה נפתח. יש לראות את הענין, בפרופורציה נכונה, על שני צדדיו. אין לשגות בהזיות. כך כתבנו ואמרנו, לא לאחר מעשה, הסותר את קודמו, אלא לפניו, בעוד נימוקינו נדחים בזעם מרעיד על ידי חברי הממשלה ותומכיה. מי צדק, יאמרו נא אלה החושבים, שאין זו מינות לחשוב, כי ממשלה טועה ושוגה ומתעה.

— ג —

מתי צדקה הממשלה? אשתקד, כאשר החליטה להורות למשלחתנו באו"ם להצביע בעד הצעת ההחלטה האמריקאית, הכוללת את הסעיף ה-11 הידוע, או השתא, כאשר הגיעה, על פי כל הסימנים, למסקנא, כי אין להצביע בעד שום הצעה, הכוללת את הסעיף ההוא? צמד הקושיות הללו נראה אף יותר פשוט מזה בו נפתחה הרשימה. הפעם המדובר לא בהצעה, עם, או בלי ספירה, של התומכים בה, אלא בהרמת ידנו שלנו בעד הצעה שיוזמה על ידי זולתנו.

מיד לאחר ההצבעה אשתקד, הפנינו את תשומת לבה של הממשלה להטאה הכבד. הכנסת החליטה, בייזמתם הברוכה של תלמידיו של זאב ז'בוטינסקי, כי הפתרון היחיד לבעית הפליטים הערביים הוא בישובם במדינות ערב; איך, איפוא, יכולה הרשות המבצעת, מתוך סתירה גלויה להחלטה זו, לתמוך בהצעה המדברת, באורח אלטרנטיבי, על החזרת פליטים אלה לשטחה של ישראל? נוסף לכך הזהרנו מפני השמוש לרעה, באחד הימים, בתמיכתנו זו באפשרות הכלולה בחלק הראשון של הסעיף 11.

בזכרוני עדיין נותרו הטעמים הרבים, בהם השתמשה שרת החוץ, ובעקבותיה, כמובן, כל תומכי הממשלה, כדי להצדיק את ההצבעה האומללה ההיא. אין, אמרו, כל סתירה בין החלטת הכנסת ובין התמיכה בהצעת ההחלטה האמריקאית ההיא. שנית, אין שום נזק במתן תמיכתנו בהחלטה ההיא, אף על פי שהיא כללה, ובהדגשה רבה, את הסעיף ה-11. שלישית... מספיק, פן נתקדר בבדיחתו הידועה של שלום עליכם.

לו כך היה, מדוע לא הצבענו השתא בעד הצעת ההחלטה האמריקאית, המזכירה, על פי הפרושים הרשמיים דווקא, את סעיף 11 בפחות הדגשה? ומדוע הצבענו נגד הצעת התיקון הקפריסאית, גם אם, כפי שמסבירים פרשנינו, אין בה אלא חזרה על סעיף מסעיפי ההצעה האמריקאית דאשתקד, בעדה הצבענו בשלמותה? אנשים, החפשיים לחשוב, לא יוכלו לקבל את ההנחה, שאינה ראויה אלא לעבדי-הרות, כי טוב עשתה הממשלה בהצביעה בעד הצעה, הכוללת את הסעיף 11, וטוב עשתה כשלא הצביעה בעד הצעה מעין זו. באחד משני המקרים היא שגתה.

היא שגתה, כמובן, אשתקד, על אף כל הסבריה, שלא יכלו אלא לשכנע אותה — לשנה אחת בלבד. בטוחני, כי לו היינו אומרים שהיא ניסתה, בענין חמור זה, לתקן את המעוות, בהשפעת עמדתנו והסברתנו, היינו שומעים הכחשות נמרצות. ניחא. העיקר הוא, כי זכאים אנו לומר, שאף בעמדתנו לבדנו הוכחה צדקתנו; כי בשאלה לאומית גדולה, גורלית, עמדנו על המשמר ושרתנו את עמנו שרות נאמן וטוב. בעזרת השם, נוסיף.

ד"ר יוחנן בדר

אם יגרום מר בן-גוריון לבחירות...

בישיבת יום ד' נמשכו דיוני הכנסת מעל המקובל. שר הדתות מר וורהפטיג האריך את דבריו מעל ליכולת ההקשבה של חברי הכנסת בשעה זו — וזימזום השיחות נהפך כמעט לרעש. היושבת-ראש גב' אידלסון ניסתה להחזיר את הסדר, דפקה מספר פעמים בפטיש ובסופו של דבר השמיעה אזהרה: אם לא יהיה שקט — תסגור את הישיבה. השיבו לה במקהלה: הלוואי. כי הרי בזה דווקא רצו העייפים והבלתי סבלנים, בסיום הישיבה.

ובדרך כלל: סנקציה הרצויה לאלה שהיא צפויה להם — האם היא סנקציה ככלל? מיניסטר שיגיד לפקידים: אם לא תעבדו אתן לכם תוספת שכר. או בעל בית חרושת שיציע לפועלים פרמיה בעד ירידת פריון עבודה? ואיפה האם שתאיים: „אם לא תהיה ילד טוב — תקבל שוקולד!"

ובכל זאת קרה דבר דומה דווקא למר דוד בן גוריון הפיקח: הוא מאיים עלינו: אם תבטלו את המשטר הצבאי — יהיו בחירות. כאילו היינו מפחדים בפני מבחן הבחירות. כאילו לא היינו מקבלים ברצון את האתגר. כאילו לא היינו בטוחים שהשעה נוחה לנו, נוחה עד מאד.

* * *

למעשה — לא היה ברור מלכתחילה למה מתכוון מר בן-גוריון כאשר הודיע בכנסת: אם תחליטו על ביטול הממשל הצבאי — אפנה לעם.

„אפנה לעם"? מה זה?

היו אשר הסבירו: כוונתו למשאל עם. ואומנם, אין לנו חוקת-יסוד, ואין לנו חוק המאפשר לראש הממשלה או לגורם אחר, לערוך משאל עם. ובכן, איך יוכל „לפנות לעם" בדרך של משאל, לאמור: מי בעד ומי נגד ביטול הממשל הצבאי? האם הוא סבור שהכנסת תחליט בעצמה על משאל עם כזה? אולם, מנין יקח לזה רוב? הרי אם יבצר רוב לביטול הממשל הצבאי — לא יסכים למשאל עם שכוונתו לא לבטל את הממשל הצבאי!

ובכן היו אשר חפשו להם פרוש אחר: אין בכוונת מר ב. ג. לחפש בכנסת תמיכה ל„חוק משאל עם תשי"ג" שלו. כוונתו לפעול מעל ראשה של הכנסת ובניגוד לה. הרי סיפר מר ב. ג. לפני שנים שאי-שם בשנת 1954, כשהיה רועה עיזים בשדה בוקר פנו אליו מי שפנו, — והם לפי דבריו לא היו פשיסטים — והציעו לו ש„יתפוס את השלטון". ומר ב. ג. הוסיף בגאווה לאוזניהם של חברי מרכז מפא"י שסיפר להם את הסיפור הזה — שהוא דחה את ההצעה הזאת.

אם מר ב. ג. רצה על ידי גילויים אלה להראות לחבריו איזה דמוקראט הוא — הרי זה משובח. אולם אליה וקוץ בה. נשאל מר ב. ג. בכנסת: מי הם אלה שלא היו פשיסטים לפי דעתו אם הם הציעו לו מעשה פשיסטי? הוא רגז, הכחיש, על מנת שלא יצטרך לגלות את השמות של איה, שלפי החוק צריכים לעמוד לדין כקושרי קשר להפלת הדימוקרטיה הישראלית בכח הזרוע. ולמה לא רצה מר ב. ג. למסור את השמות? האם תוך טוב לב ורחמים רבים? הרחמנות איננה מומלטת ביותר במצוותיו. ושתיקתו זו עלולה להטיל צל על שמש נאמנותו של מר ב. ג. לדימוקרטיה. ולכן, אינני מתפלא שהיו אשר שמעו בדברי מר ב. ג. שיפנה לעם צליל דומה לזה של „אתפוס את השלטון". אולם אם היו שחשבו כך ופירשו כך את דברי מר ב. ג. ברור שטעו. כי ישנן סיבות רבות המונעות „פוטש" בישראל. אך די להזכיר אחת, בגילו של מר ב. ג. (שיאריך ימים!) אין אדם נהפך פתאום לפוטשיסט.

ובסופו של דבר, באיחור מסויים, נתן מר ב. ג. בכבודו ובעצמו פרוש רשמי ומחייב לדבריו בכנסת: אפנה לעם — פרוש הדבר, אתפטר. ואם יתפטר, יהיו בחירות והעם יחליט.

* * *

האם ישנו משקל וטעם כאיום זה? כפי שכבר הדגשתי — לגבינו הודעה על עריכת בחירות בשלב זה איננה איום — אלא דוקא עידוד. לו היינו נוטים לכוון את צעדינו לפי תועלת מפלגתית — היינו מוצאים „באיום" זה פיתוי להגברת לחצנו לביטול הממשל הצבאי.

אולם — יש להניח שמר ב. ג. הפיקח יודע שלא יבהילנו באיום הבחירות. והמסקנה היא, לא אותנו רצה להבהיל, אלא את האחרים.

מר ב. ג. רצה להבהיל: — את שותפיו הקואליציונים מאחדות העבודה, שיש להם סיבות מספיקות לפחד מפני הבחירות. הרי הם הפרו את כל הבטחותיהם לבוחריהם, ובמקום להילחם נגד מפא"י בכנסת החמישית, קיבלו עליהם את עול הקואליציה, שהוא למעשה משמעת מפא"יית; תירוצם שביושבם בממשלה ממלאים הם חובה קדושה כלפי הפרוליטריון, כי בעצם יושבם על כסאות השרים מונעים הם שהליבראלים יתישבו על כסאות אלה; אנשי אחדות העבודה מוכנים ומזומנים ללכת אחרי מפא"י ולפי דרישותיה, — בכיוון שהוא הפוך מדרכה המוצהרת של אחדות העבודה, יותר רחוק משהיו מוכנים ללכת אפילו הליבראלים, הבורגנים, הקפיטליסטים, הללו שאחדות העבודה רואה בהשתתפותם בממשלה סכנה חמורה למעמד הפועלים.

— וכן רצה מר ב. ג. להבהיל את הדתיים הלאומיים הגרורים המועדים של מפא"י, שגמרו כנראה אומר אחרי תקופת הגלות שלהם בה היו בחוץ והרב טולידנו כיהן כשר הדתות, לא לעמוד עוד במצוקה דומה ולהימנע מכל צעד העלול להרגיז את ראש הממשלה הרגזן ולהביא סכנת משבר ממשלתי. יודעים הם שהתנהגותם זו איננה מוסיפה להם סיכויים בבחירות, אלא להפך. ולכן אפשר לאיים עליהם בבחירות ולהצליח באיום זה.

ובסופו של דבר — רצה מר ב. ג. להבהיל גם את חבריו הוא: כי גם הם מבינים שהבחירות בכלל והבחירות בשלב זה בפרט — הן סיכון חמור למפא"י ולשלטונה. ודי להם בפחד ובדאגה בה הלכו לבחירות לפני שנה ורבע ועתה מעדיפים הם לדחות את שעת הסיכון החדש — עד כמה הדבר אפשרי לפי החוק.

בקיצור: מר ב. ג. הודיע, על ידי איומו לסיעות הקואליציה: הרי אתם רוב, ואם תעמדו במשמעת קואליציונית תוכלו לדחות את כל ההצעות לביטול או להגבלה של הממשל הצבאי. לכן, אל תסוגו בפני לחץ האופוזיציה, ואל תשקלו אף את הצעת הפשרה של יגאל אלון הממליץ על הפסקת הממשל הצבאי לנסיון של שנה — אלא תצביעו כפי שאני רוצה, אחרת אעשה מה שעשיתי בימי משבר לבון ואתפטר ויהיו בחירות ודמכם בראשכם.

זה התוכן האמיתי של ההודעה „אפנה לעם". וחוששני שהאיום עשה רושם על אלה שהיה מכוון כלפיהם.

* * *

ואומנם, — קשה לי לא להמשיך כאן, ולא להרהר: ומה יהיה אם בכל זאת יקיים מר ב. ג. את „האיום", ויהיו בחירות?

ואל תחשוב אדוני הקורא שזו תקוות שוא. אמן גדול הוא מר ב. ג. ביצירת משברים ממשלתיים. בעד פריון עבודה זה ראוי הוא לכל הפחות לפרס קפלן. כמה משברים יצר בין לילה! כמה ממשלות נפלו, ללא צורך (מבחינתן) בשעת רוגזו או בגלל עקשנותו של ראש מפא"י! ולמה לא יקרה הדבר עוד פעם ויהיו בחירות עתה, כלומר בחודשים הראשונים של שנת 1963!

ברור, אם יפוצץ מר ב. ג. את הקואליציה או שהיא תתפוצץ בעצמה בעזרתו — הרי התוצאה הראשונה היא משא ומתן להקמת קואליציה חדשה. וצודקת דאגתם של אנשי אחדות העבודה ושל הדתיים הלאומיים, שבמקרה כזה יקפצו הליבראלים מיד על המציאה וייכנעו ללא תנאי להזמנתם לקואליציה על ידי מפא"י.

אולם ספק, האם שותף כזה רצוי למפא"י בשלב הקיים בו מדיניותה היא להקפאת השכר, לחינוך משטר העבודה במפעלים, להגבלת הקצבות ממשלתיות למפעלי הפיתוח הממשלתיים וההסתדרותיים — „בקיצור", מה שנקרא „ימינה". וכלל זה גדול לטקטיקה של מפא"י: כשמדיניותה היא לפי השעה, „ימנית" דרושים לה שותפים מן השמאל; ואם היא „שמאלית" — יידרשו לה שותפים מן הימין. לפיכך הזמינה מפא"י בתקופת 1952—1955, שהיא תקופת גידול וניפוח של המשק ההסתדרותי למימדים שלא היו צפויים אפילו לעיניהם של ראשי חברת העובדים בע"מ, — לקואליציה את הציונים הכלליים, אך עתה בשלב המאבק נגד וועדי פעולה למיניהם — דרושים למפא"י לא שותפים „ליבראליים" אלא אלה מן השמאל.

ומאידך, השלד הקואליציוני — המ·גדל עתה (במקרה הטוב ביותר) לשנתים וחצי של התקופה הנשארת לכנסת החמישית לפני הבחירות — הוא רק 70% של המחיר שהליבראלים דרשו אותו אחרי הבחירות, והתלהבותם לשידוך כזה היא יותר קטנה משלכתחילה.

ובכל חודש נוסף ילכו וימעטו סיכויי מפא"י להקים קואליציה חדשה, אם מר ב. ג. יפרק את הקואליציה הנוכחית.

ולכן — בחירות מוקדמות — אין זו אגדה.

* * *

ואם יהיו בחירות... לו היו בחירות. הפעם לא נצטרך להזהיר את העם: אם מפא"י תישאר בשלטון — תערוך פיחות לירה, — היא עשתה כפי שהזהרנו מראש.

ולא נצטרך להזהיר — מפא"י תעלה את עומס המסים. כי מיד אחרי הבחירות הוטלו עלינו „מלווה קליטה" ו„חסכון חובה" והגדילו את ה„וורקו" על המקרקעין ועל הדירות, והחמירו בשומת מס ההכנסה ובגביתו, והמציאו תוכניות למסים נוספים כגון מס-שבח ומס קניה על שרותים והעלו מכס, בלו ומס קניה — ואם גם מדברים עתה על הקפאת מסים -- למה נאמין להכחשות אלה יותר משל הבטחות דומות לפני כל יום הבחירות.

ולא נצטרך להזהיר שהמשך משטר מפא"י — זו קטסטרופה לעתיד כלכלתנו הלאומית. כי היום אפילו שרי מפא"י מודים שסכנת משבר כזה הולכת ורבה.

ולא נצטרך להזהיר — המשך שלטון מפא"י — זה גם דילדול וסבל להמוני עובדים ולשכבות העממיות הרחבות. האם הגזירות עליהן הוחלט עתה במפא"י אינן אישור מספיק להצהרתנו? האם בשיט של „סעיפי הצמדה" — והגדלת המעמסה של השיכונים — לא אישרו את מה שאמרנו מראש?

ולגבי סכנות החוץ? האם הסכנה של החזרת הפליטים הערבים לא גדלה בגלל אי-בהירות בהודעות הממשלה? ולא אמרו בגלוי „לא ולא" וניסו להציע פשרות ונפלו בפח, והסתבכו, והנה רבות הסכנות לעתיד.

הפעם — לא באזהרות נלך לעם. לא את הסכנות הכרוכות בשלטונה לעתיד נדגיש, אלא את הה[illegible] קויימו, את הגזירות שהוטלו, את הסבל שנגרם, את הנזק שכבר נוצר — את אחריות מפא"י בכל אלה.

אמרו נציגיה בעבר „מפא"י מבטיחה ומקיימת". לו היו חוזרים היום על סיסמה זו, לא רק העם היה פורץ בצחוק מר, אפילו הם עצמם לא היו יכולים להעמיד פנים רציניים, כי מגוחכת מדי היום התימרות זו מצידם.

אין זה מעניני להמשיך ולברר בפרוטרוט מה יהיה בבחירות הבאות הוויכוח בין הדתיים הלאומיים לאגודת ישראל, ובין מפ"ם לאחדות העבודה, שעזבה את חזית השמאל למען שותפות נוחה עם מפא"י. אך אין ספק שבוויכוח זה ובהתנגשות זו היו מפלגות הקואליציה משלמות מחיר יקר בעד השתתפותם בממשלת הפיחות, הגזירות והכשלון. וחלק לא קטן של מחיר זה היינו גובים אנחנו.

ולגבי הליבראלים? מה יחשוב הבוחר על המפלגה שהכריזה לפני הבחירות שתהייה אלטרנאטיבה למשטר מפא"י ואחרי הבחירות יצאה מכליה כדי להתקבל לקואליציה בראשותה של מפא"י. למרות אכזבת שאיפתה זו כבלה את עצמה בתקוות שוא שבכל זאת תזכה לחסד מפא"י, ועתה אחרי שנכשלה בשאיפותיה הקואליציוניות והיא נהפכה בעל כורחה למפלגה אופוזיציונית -- נכשלה בתפקיד זה שנעשה ללא רצון — עוד יותר?

האם יחפשו הצלה על ידי הצטרפות לתנועתנו, או — כפי שנהפכו פני הנהלתם ודרכם ל„פרוגרסיבים" דאז — יהפכו גם מבחינת הכח הפרלמנטרי שישיגו — „למפלגה הפרוגרסיבית" הקטנה, לגרור מפא"י נוח משום שקטן?

ואנחנו? בבחירות לכנסת השלישית, הרביעית, החמישית שמרנו מקום כסיעה השניה בכנסת. הוכחנו בתנאים קשים שאנו הכח היציב ביותר, המלוכד ביותר בכנסת.

לא תעמוד עוד נגדנו כמתחרה המפלגה הליבראלית, שלעולם כבר לא תוכל להבריז — כפי שעשתה בבחירות הקודמות שהיא „חדשה" שהיא „עולה", שהיא „איחוד", שיש בה ה„כח השלישי", שהיא „אלטרנאטיבה", שהיא „סכנה יחידה וראשונה לשלטון מפא"י" ושהיא יחד עם זה מסוגלת להיות „שותף שווה זכויות" למפא"י.

לא תעמוד עוד נגדנו מפא"י, המתימרת שהיא „מבטיחה ומקיימת" כי נהרס שארית אימון העם בהבטחותיה.

והפצעים של העם — פצעי הפיחות, פצעי המיסוי, פצעי ההקפאה, פצעי הגזירות — עודם פתוחים ולא צריך להזכיר אותם, כל אחד מרגיש בהם.

בחירות עתה — הרי זה נצחון בטוח לתנועתנו.

זאת אומרת — אם מר דוד בן-גוריון יגרום עתה לבחירות.

* * *

אם יגרום מר בן גוריון לבחירות... אל נשלה את עצמנו.

מפא"י איננה רוצה בבחירות. הדתיים-לאומיים אינם רוצים בבחירות. „אחדות העבודה" איננה רוצה בבחירות. גם הליבראלים בוודאי אינם רוצים בבחירות. כל אלה העלולים לסבול, לנפול, להפסיד, לרדת בבחירות לו היו נערכות בתקופה זו — אינם רוצים בבחירות. והם רוב בכנסת.

להפך...

הם ישתדלו לדחות את הבחירות לעיריות ולמועצות המקומיות. הם ישנו את החוק המחייב בחירות אלה באוקטובר 1963, הם ידחו בחירות אלו עד שנת 1965.

והם ישתדלו לדחות את הבחירות לוועידת ההסתדרות המיועדות לפי חוקת ההסתדרות בקייץ השנה. הם ידחו גם את הבחירות האלה עד שנת 1965.

זו כוונתם — לא להחיש את הבחירות לכנסת, אלא להפך, לדחות את הבחירות הנקבעות לקרוב, כי הם יודעים שהזמן איננו טוב בשבילם. והם לא ויתרו על התקווה שאולי יזכו לסיכוי יותר רב — בעוד שנה-שנתיים.

זה המצב.

בכל זאת — יש לנו סיכוי אחד לקידום הבחירות.

שם הסיכוי: דוד בן גוריון.

* תו לתו *

לפי שפורסם בעתונות, „הצליחה" מפא"י לקנות בכסף את נציג הליבראלים ובעזרתו לחולל הפיכה בעירית באר-שבע —

*

— כך היא מרעילה את בארות חיינו הצבוריים...

* * *

האוצר החליט להעמיק את גביית המס בקרב בעלי הכנסות גבוהות —

*

— כמו שנאמר: מ...אגורה רמא — לבירא עמיקתא...

* * *

שוב יוגדל תקציב המדינה, הפעם — בשמונה-עשר אחוז —

*

— סוף-סוף הרי אנחנו ח"י ה... נושא את עצמו... (שין ימנית)

* * *

בקובה הונהג קיצוב בנעליים, ובנאום על „אחוות המדינות הקומוניסטיות" כינה מר חרושצ'וב את האלבנים בשם „סתם ספשים" —

*

היא שנאמר: „שוטים, המדמים שהם בגן-עדן, כיוון שהם ערומים ויחפים"...

* * *

לעגלון, שהואשם בגניבת פחים לא הועילה בקשה לשחרור בערבות, בטענה שעליו לטפל בהאכלת סוסו —

*

— כי „רוכב על הסוס — רק זה שאינו נופל בפח"...

צ. א. (שמשי)

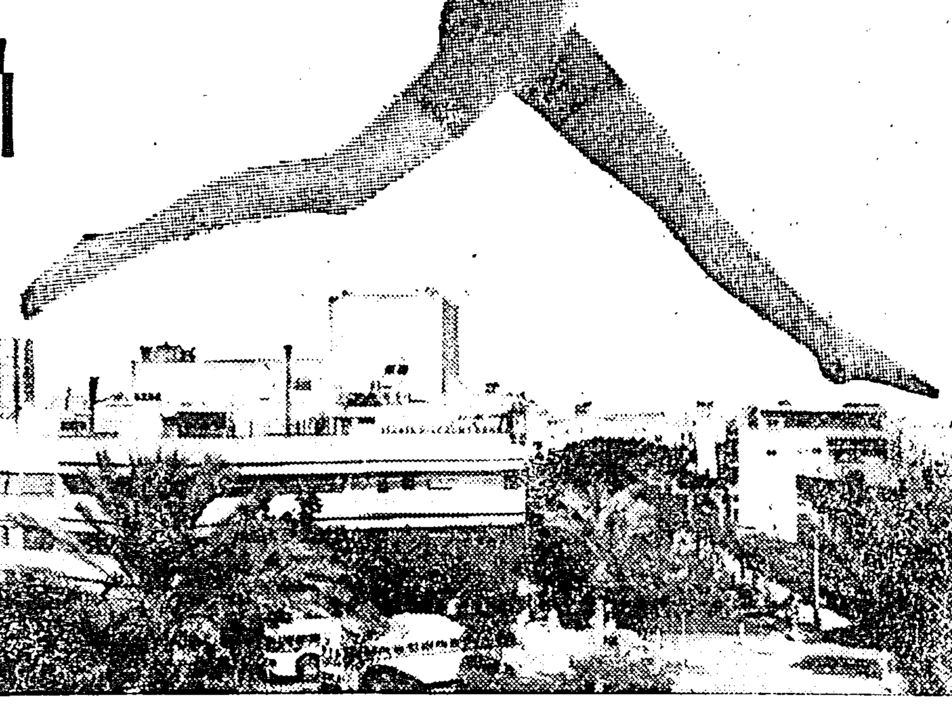

רוממה — ההצלחה הגדולה של חיפה

באוגוסט 1961 הודיעה החברה לבנין ופיתוח רוממה בראשותם של הקבלנים פריצקר וסייד על התחלת מפעל בניה של למעלה מ-3000 דירות.

רבים הטילו ספק בכושרה של החברה לעמוד בהתחייבויותיה ובהצלחתה לבנות את השכונה החדשה. והנה, עכשיו — שנה וחצי לאחר תחילת הבניה, זכתה ה-

1200 יחידות דיור, הכוללות דירות מרווחות בנות שניים וחצי, שלושה וארבעה חדרים, עם סלון רחב, מטבח גדול ומרפסות הפונות אל נוף מרהיב עין. יוקם מרכז מסחרי ויבנו מבנים צבוריים שיספקו את כל דרישות הדיירים.

תנאי התשלום עבור הדירות בקרית רוממה הם נוחים וגמישים. 25 אחוזים מערך הדירה ניתנים במשכנתא ל-5 שנים.

יתרון נוסף שמעניקה חברת רוממה לדיירים היא האפשרות לערוך שנויים במבנה הפנימי של הדירה כך שכל דייר יכול להתאימה לצרכיו.

הכביש הראשי היורד כאחוזה להדר הכרמל עובר דרך השכון ומאפשר תחבורה רצופה ותקינה לעיר. בימים האחרונים הולכת ומסתיימת סלילת כביש נוסף המחבר את מרכז אחוזה עם קרית רוממה,

בשלב א' של תכניתה משלימה חברת רוממה בניית ארבע מאות יחידות דיור, התקנת השרותים ופיתוח שטחי קרקע לנטיעת גנים

בנית להצלחה בלתי משוערת וכבר כיום עומדות על תילן כ-320 יחידות דיור מאורות. התרשמותו לטובה של הצבור החיפאי היתה מפתיעה, ועקב הבקוש הרב לדירות חייבת כיום החברה לזרז את קצב הבניה לספוק בקוש זה.

בקרית רוממה הוקצבו 300 דונם, מהם 150 דונם תוכננו לכבישים ובנייני צבור ו-150 דונם לבנית בתי מגורים שיכללו כ-

תשלום 75 האחוזים הנותרים נעשה אף הוא מתוך התחשבות החברה בדייר וגמישותה בקביעת מועדי התשלום, בהתאם לאמצעיו ואפשרויותיו. דירה בת 3 חדרים מרווחים העשויה על פי מתכונת מודרנית עולה 24,500 ל"י ולדירה זו ניתן להוסיף חדר ולעשותה לדירה בת 4 חדרים. דירות בנות 2 חדרים מחירן נע בין שש-עשרה לשמונה-עשרה אלף ל"י.

כביש זה יקצר את הדרך כדי מהלך 5 דקות מרוממה לאחוזה.

אין זה פלא, שחברת רוממה קוצרת הצלחה בלתי רגילה בממדים שישראל טרם ידעה עד כה ובפרט כשהמדובר הוא בחברה קבלנית פרטית.

אנו משוכנעים שקרית רוממה תהווה בזמן הקרוב ביותר שכונה לדוגמא ולמופת בשטח הבניה בארץ.

יוסף שופמן

הנעלם מבאר־שבע
איך מפא"י מחנכת לאזרחות טובה?

לפני שלושה-עשר חדשים הוקמה בבאר-שבע הנהלת עיריה המורכבת ממפ"ם, חרות, דתיים-לאומיים וליברלים. הקואליציה הזאת הדיחה את ההנהלה בראשותה של מפא"י עם מר טוביהו בתור ראש-העיריה.

ההנהלה החדשה לא היתה פרי קנוניות או קניית אנשים בניגוד לדעת המפלגה המיוצגת על ידם במועצת העיריה. נהפוך הוא, כאן החליטו המפלגות על נציגיהן לשנות את פני העיריה בבאר-שבע. הדחיפה להקמת ההנהלה החדשה באה מצד מפא"י, או יותר נכון מסכסוכים ומחיכוכים בתוך מפא"י אשר בגללם התפוררה ההנהלה הקודמת ושותקה פעולה סדירה ויעילה של העיריה בבירת הנגב.

על פרנסי העיר נמאס מחזה המריבות של אנשי מפא"י ביניהם לבין עצמם, כשהם הופכים את העיריה לזירת האבקות ומדנים פנימיים, והם החליטו כי לטובת העיר צריך לשחרר אותה מהמתקוטטים על חשבונה ויש לשלוח את מפא"י למנוחה. אם [illegible], תמשיך את מריבותיה אצלה בבית, ובלבד שהעיר לא תסבול יותר מהתוצאות [illegible] של אנשי מפא"י. הננו מזכירים את העובדות הללו [illegible] לא רחוק, כשמר חכם חתר [illegible] מר טוביהו ברצונו לתפוס את [illegible] ראש-העיריה, [illegible] העיתונות בדונה [illegible] בהתרחשויות החדשות בבאר-שבע, שכחה כנראה מה היתה סיבת המשבר לפני שלושה עשר חדשים, [illegible] שהוליד את ההנהלה החדשה ב[בירת] הנגב, משבר שבא בעקבות [illegible] מריבות סיעת מפא"י במועצת עיריית באר-שבע.

[illegible] ניבאו שהקואליציה החדשה [illegible] תאריך ימים, כי היא תוכשל בתפקוד [illegible] הנהלת העיר, כי „השותפים" לא [יחיו] בשלום. הנבואות הללו התבדו: [illegible] העיריה, עם מר זריזי (מפ"ם) [illegible] ראש-העיריה, הצליחה למעלה [illegible]. ודאי נעים לנו לציין את [illegible] המבורכת בתוך העיריה של [מר] ישראל שילת, סגן ראש-העיריה [מטעם] תנועת החרות, אשר במילוי [illegible] (שלא על מנת לקבל פרס) [רכש] לעצמו אהדה וכבוד בעיר כולה. [illegible] הקואליציה החדשה הוכיחה כי אפ[שר] [illegible] לכל את עניני העיר על הצד [הטוב] ביותר גם בלי מפא"י, גם נגד [illegible].

[illegible] העיר נכנסו למסלולם והעבודה בעיריה, פטורה ממריבות מפא"יות פנימיות, התנהלה כסדירה למרות ה[illegible] מצד מנגנון העיריה המוסת [על ידי] מפא"י נגד ההנהלה החדשה. [תושבי] העיר התחילו להתרגל להנהלה החדשה, כשנוכחו לדעת כי העי[ריה] ממלאה את חובותיה כראוי.

[illegible] דווקא העובדה הזאת היתה כצ[illegible] בעיני מפא"י, שהחלה לחשוש [illegible] תושבי העיר שנשמו לרווחה כש[הוסרה] מהם המועקה המפא"יית, ייגמ[לו] [illegible] משלטון מפא"י, שלא יז[illegible] לה עוד, וכי תהיה בכך דוגמא [illegible] ומידבקת גם לגבי רשויות [illegible] אחרות ברחבי המדינה. לכן [illegible] אנשי מפא"י בבאר-שבע להקים [illegible], איך לפגוע בהנהלה החדשה, [illegible] הקואליציה.

[illegible] מפא"י נסיון רב-ממדים בתככים [illegible] מפלגתיים וברכישת שותפים. ב[illegible] הכנסת הם למדו לקנות מפלגות, [illegible] בשטח מוניציפלי הם נקטו באמ[צעים] פשוטים יותר, על ידי קניית [אנשים] בודדים, כדי להגיע בצורה [illegible]ית" כזאת להקמת קואליציה [illegible] מקומית.

[illegible] מפא"י יש רוב מוחלט רק במספר [illegible] של רשויות מקומיות קטנות, [illegible] שם היא יכולה להקים הנהלות [illegible] מאנשי מפלגתה בלבד. אולם [illegible] רוב היא מיוצגת ברשויות [illegible] באחוזים המתאימים לאחוזי [illegible] שנשגה לה בבחירות לכנסת, [illegible] בין 30 ל-40 אחוזים, ולכן [illegible] רשות מקומית גדולה וברשויות [illegible] קטנות היא זקוקה לקואליציה, [illegible] אינה מוצאת שותפים לקואליציה [illegible] היא אינה יכולה להשתוות עם מפ[לגות] אחרות ביחס לתנאי הקואליציה, [illegible] קונה אנשים השייכים ל[מפלגות] אחרות כשהם חסרים לה ל[illegible] רוב, ובלבד, לקיים שלטון [illegible].

[illegible] קנו בירושלים את כלנתר מה[מפלגה] הדתית-לאומית (אותו כלנתר [illegible] על שמו נטבעה מילת הגנאי „כלנתריזם"), את דהרי „שלנו" בנ[תניה] ועכשיו את פליישר הליברלי בבאר-שבע.

[illegible] כלנתר ואת דהרי קנו במשכורת [של סגן]-ראש העיריה, ביחס לפליישר [illegible] טוענים חבריו במפלגה כי הוא [נקנה] בכסף מזומן של רבבות לירות. [illegible] זוכר מה עשו הדתיים-לאומיים לכלנתר, אבל ידוע לכל כי [תנועת] החרות הוציאה את דהרי מ[illegible]. נראה איך יפעלו הליברלים לפליישר.

[illegible] דהרי סיימו את הקריירה [illegible] בתום הקדנציה של העיריות [illegible] בשעתן, כי מפלגותיהם [illegible] שלא הציגו אותם בר[illegible] בבחירות שבאו לאחר בגי[illegible] [מפא]"י השליכה אותם כקליפת [illegible] שוללה את תוכה.

[פלי]ישר, שהוא לכל הדיעות [illegible], למד מנסיונם של כלנ[תר] [illegible] וסירב כנראה להסתפק ב[illegible] של סגן ראש-העיריה. הוא [illegible] את הקריירה „הפוליטית" [illegible] סכום כסף ניכר בבת [illegible].

[illegible] לטעון, כי בלתי אפ[illegible] השקפות פוליטיות. אבל [illegible] והגון המייצג במוסד כל [illegible] מסוים — בשנותו את [illegible] מתפטר מתפקידו, כי הרי [illegible] סמך השקפותיו הקודמות [illegible] ליצג את הציבור שנתן [illegible]ונו.

[illegible] מפא"י ולא ה„כלנתריס[טים] דואגים לענינים כה פחותי [illegible] השקפות פוליטיות, כיושר, כ[illegible] [illegible]קות „המוניציפליות" של [illegible] ה„כלנתריסטים" את [illegible] לדעת מפלגתם ומפא"י [illegible] זה ענין של מסחר מלוכ[לך], זה סחר אנשים, בו מוכ[רים ה„כלנ]תריסטים" את עצמם לע[illegible] [מפא]"י תמורת בצע כסף.

[illegible] התופעה האמיתית של מפא"י [illegible] זהות על ממלכתיות, על [illegible]. זהו החינוך האזרחי, זה [illegible]סרי" שהיא נותנת לאזרחי המדינה הוותיקים בירושלים ובנתניה ולחדשים בבאר-שבע.

להגנתה של מפא"י יש להודות כי ביחס לבאר-שבע היא נמצאה במצב של כורח (יש להניח כי מצב דומה של כורח יתהווה בכל מקום, בכל רשות מקומית וגם בממשלה, כשבמקום מפא"י תבואנה מפלגות אחרות לשלטון). ההנהלה החדשה בבאר-שבע נתקלה בתופעה מענינת: ההנהלה הקודמת, בראשותה של מפא"י, בראשותו של מר טוביהו, גרמה לתיסכול מלאי המגרשים החפשיים בבאר-שבע, והמגרשים שם מאמירים למרות שלא היו בידיים פרטיות, כי הרי מפא"י מאשימה את היהודים במדינה בספסרות בקרקעות, היא הצדקנית.

ג.

כל שטחה של באר-שבע היה שייך למינהל מקרקעי ישראל (כלומר למדינה), ורק מקצת מזעיר מן המגרשים שייך לעיריה שירשה אותם מהרשות המקומית מימי המנדט. והנוהל בבאר-שבע היה שאזרח בודד או חברה צריך היה לפנות לעיריה ולבקש ממנה המלצה למינהל מקרקעי ישראל כדי שהמינהל הזה ימכור לו מגרש. הפונה לעיריה חייב היה להוכיח לעיריה כי תוך זמן קצר יקום על מגרש מבנה או מבנים; חייב היה לשכנע את העיריה כי איננו מתכוון [illegible] לספסר במגרש. כל הסידורים [illegible] כדי למנוע ספסרות במגרשים כי הרי ידוע שנפשה העדינה של מפא"י סולדת מספסרות במגרשים. לשם פעולות אלה של המלצות הוקמה בעיריה וועדת המגרשים.

והנה כשנכנסה לעיריה ההנהלה החדשה והחלה להתחקות אחרי הסדרים הקיימים בה, נוכחה לדעת כי וועדת המגרשים היתה קיימת רק להלכה, בעוד למעשה היה ראש-העיריה על דעת עצמו, ללא ישיבות הוועדה, ללא כל פרוטוקול, מוציא המלצות אל מינהל מקרקעי ישראל. בדרך פלא השתכנע ראש-העיריה ביושר כוונותיו של הפונה בענין המלצה רק כשהפונה היה נמנה על אנשי שלומו או אנשי שלום מפלגתו. וכך הגיעו כל ראשי וזנבי מפא"י בבאר-שבע לרכוש נאה על ידי רכישת מגרשים ממינהל מקרקעי ישראל בפרוטות ממש. לא מעטים אף מכרו לאחר מכן את מגרשיהם הריקים והרוויחו כסף רב. בבאר-שבע מספרים על עסקן מפא"יי מהחשובים ביותר שרכש בהמלצת העיריה בזול מגרש, מכר אותו בעשרת אלפים ל"י, ועכשיו מצטער וטוען כי הפסיד שלושים אלף ל"י, היות וכיום שווה המגרש ארבעים אלף ל"י.

באיזור התעשייה של באר-שבע נמצא שטח עצום פנוי מכל מבנים, אבל אין אפשרות לרכוש אותו, מכיוון שנמכר בזיל הזול לאחת החברות ההסתדרותיות, המחזיקה במגרשים ומצפה לרווחים גדולים.

לא מן הנמנע כי שערוריית המגרשים והפחד מפני גילויים נוספים הם שדחפו את מפא"י לעלות על דרך של קניית „אהדתו" של מר פליישר לקואליציה בראשותה של מפא"י שיטה לא כל כך מקורית: על ידי שחיתות נוספת לחפות על שחיתות קודמת.

ד.

צריך שהציבור יידע כי הקואליציה הקיימת יכלה בקלות לחזק ולהרחיב את בסיסה אילו רצתה ללכת בדרכי מפא"י: מר פליישר דרש רק שיקבעו לו משכורת בתור סגן-ראש העיריה (עכשיו הוא סגן בלי משכורת) ומר חכם, יריבו של מר טוביהו בתוך מפא"י, הציע את שרותיו לקואליציה הנוכחית בתנאי שיהיה סגן ראש-העיריה במשכורת. הקואליציה הנוכחית (מפ"ם, חרות, דתיים-לאומיים) דחתה את שתי ההצעות „המסחריות" של אנשים הרגילים לעיסקות כאלה עם מפא"י או בתוך מפא"י, ולכן יצא רוגזו של מר פליישר על הקואליציה ובניגוד לדעת מפלגתו וכל חבריו בבאר-שבע התחיל „להתלהב" לקואליציה עם מפא"י; למר חכם הובטח תפקיד של ממלא-מקומו של ראש-העיריה ולכן הוא התפייס עם מר טוביהו. כך מקימה מפא"י קואליציות מוניציפליות.

מר פליישר יודע מה הוא עושה, „יודע החתול את השומן של מי זלל", והוא נעלם מן האופק, אך רק מבחינה פיסית, „רוחו" הנעלה מרחף על פני באר-שבע, חבריו מהמפלגה הליברלית מחפשים אחריו כאילו היה מטמון. אליבא דאמת הוא „מטמון" ששווה הרבה כסף לדידי מפא"י.

אך לא היה כדאי לטרוח ולחפש אותו, הלא הוא שב והופיע שוב באופק.

אולם סיעת תנועת החרות בכנסת איננה חושבת לחכות עד שהנעלם מבאר-שבע יופיע בכל הדרו הפיסי. סיעתנו הגישה בכנסת הצעה דחופה לסדר היום בה אנו דורשים „חקירה פרלמנטרית להתרחשויות במועצת עירית באר-שבע, לרבות היעלמו של אחד מחבריה". נימקנו גם את דחיפות ההצעה בטענה מפורשת כי „החקירה המוצעת דחופה, כיוון שלפי כל הידיעות שהגיעו אל הציבור בענין זה, יש לחשוש שהיה כאן מקרה של שוחד. וברור שמבחינת המוסר הציבורי דורש דבר כזה בדיקה מידית. החקירה דחופה גם כדי למנוע תוצאות של ישיבת מועצת עירית באר-שבע בצל החשד של שוחד והכרעה כתוצאה משוחד".

אנו נדרוש גם חקירה בענין „משק" המגרשים בבאר-שבע לפני שמר טוביהו יגש לחידוש „פיתוח" העיר כפי שהוא מבין אותו.

הדיון בכנסת יהיה מענין כי אולי נשמע איך מפא"י מסבירה את „התמורה" העמוקה „הפתאומית" בהשקפותיו של הנעלם מבאר-שבע ואת סיבת היעלמותו.

ואולי יתערב גם בענין המוסד לביקורת של מפא"י הרי המוסד הזה דואג למוסר חברי המפלגה, בודק את רכושם, את דירותיהם, את מסעיהם ברחבי העולם. שמא יתענין המוסד לביקורת של מפא"י באילו דרכים שיכנעו את הנעלם מבאר-שבע להצטרף לקואליציה של מפא"י, ואם היה כאן מקרה של שוחד, איפה לקחו את הכסף כדי לשלם לו (השתתפות של בעלי המגרשים כמו לפי חוקי עזר מוניציפליים?).

אולי, יתענין האוצר או נציב מס הכנסה האם יצהיר מר פליישר על הכנסתו הפתאומית? אם יצטרך לשלם על כך מס הכנסה, אולי כל העסק לא יהיה כדאי לו?

ה.

כולנו נדהמנו כשהגיעה הידיעה מעצרת האומות המאוחדות כי הנציג הקפריסאי, מר זנון רוסידיס, אץ לשרת את הערבים. כל העיתונות הזעיקה את הצעד הזה, וראשית-כל עשה זאת „דבר".

שמא יוקיע „דבר" את מר פליישר על שאץ לשרת את מפא"י בבאר-שבע?

ממה נפשך — אם מותר למפא"י לקנות אנשים שישרתו אותם, למה אסור הדבר לערבים? ואם מותר למר פליישר, למה אסור למר רוסידיס?

עמנואל כ"ץ

„איך לעשות מה" ב...אשדוד

את ספרו של דן בן-אמוץ „איך לעשות מה" עדיין לא קראתי. מחכה להוצאה עממית, במחיר מוזל, כי סוף סוף ארץ ענייה אנחנו, נקראים להדק את החגורה, לצמצם את הצריכה והבזבוז — לא כן?

ובכל זאת, גם מבלי לקראו, עד כמה שהדבר נוגע לי, ראוי הספר הנ"ל לשבח: הן לא אוכל להכחיש שהוא נתן לי את הכותרת למאמר הזה...

ובכן, איך לעשות — מה?

אם ברצוני לדבר דווקא על העיר העליזה והחדשה אשדוד, עלי להתחיל מענינים הקרובים לי ביותר. ומה קרוב ומובן לי יותר מעבודתי הקשה כקריעת ים-סוף, ממלאכת העתונאות? ואמנם אפתח בזה שאשדוד נתברכה בשני עתונים אשדודיים מיוחדים, „חדשות אשדוד" ו„רמזור", שהתאחדו לפתע והיו לבשר אחד, והשופר החדש מלא מודעות (בלי עין הרע!) כמו קרן-השפע, עד כי פירסומים פרוידיים ותיקים היו יכולים לקנא בו. ואל נא תהיו קפדנים, ידידי הקוראים, אל תשימו לב לכך אם בעתון האשדודי החביב תמצאו לפרקים כתיב „חדיש" יתר על המידה, התחלפות אותיות השורש... אל תבואו בטענות אם זכר ייהפך בו לנקבה ו„כותרת" ל„קותרת". כל זה יכול להרגיז אנשים קטנוניים. אנשים רחבי-רב מסתכלים בקנקן ולא במה שיש בו. והקנקן מלמדנו שאשדוד צועדת קדימה: כי בכל מקום בו ישנה עתונות ישנה התפתחות...

ועכשיו, צחוק בצד: מה באמת עושים באשדוד — ואיך?

התשובה לשאלה זו היא לא קלה ולא לגמרי וורודה. והעיקר: היא מחייבת אותנו לחזור דווקא לניסוח הקלאסי של דן בן-אמוץ, דווקא לניסוח של „הראש למטה והרגליים למעלה" — לא מה עושים, אלא איך עושים, ורק בסוף השאלה יש להדביק את התבה הקצרה „מה". נתחיל, איפוא, ב„איך".

*

— איך בונים באשדוד?

— „ברגל-שמאל".

ואכן, כך קוראים אנו באותו פירסום אשדודי:

„נמל אשדוד, הגדול והמשוכלל בנמלי הארץ בעתיד, התחיל את בנייתו „ברגל-שמאל" וטרם הצליח להשתחרר ממנה. כל המשברים הקודמים, אפשר היה לכנותם „משברונים" לעומת המשבר האחרון אשר תוצאותיו גורליות.

בעבר דובר על פיגור, עם סיכויים להשיגו, כיום מדובר על טיב עבודה ירוד, בנוסף לעובדה ברורה של פיגור גדול".

ה„איך" הזה, ידידי, לא יכול להיות בסדר! כל מה שנבנה „ברגל-שמאל" מוכרח להיות לקוי! הן כל השנים טוענים אנו שבנין „שמאלי" לא יכול להיות טוב.

יבואו מיד ה„שמאליים" שלנו ויתחילו לצווח: כה השחצנות הזאת?! וכי לא אנחנו עשינו, פעלנו ובנינו את הארץ?! — ועל כך נענה להם מיד, שאמנם נכון הדבר כי דברים רבים וגדולים נעשו על ידם (וכמובן לא רק על ידם, אלא גם על-ידי שאר חלקי העם), אבל יחד עם זאת: לא רבותא גדולה היא, לא „קונץ" גדול הוא לשבת ליד הקופה הבלתי-נדלדלת וליצור דברים במחיר מפולפל-כפול-שבע. והוא הדין ביחס לנמל אשדוד: אין שמץ של ספק בלבנו שהנמל קום יקום, ויהיה לתפארת לעמנו ולמדינתנו, אך השאלה היא — באיזה מחיר?

מה המחיר שנשלם בעד הנמל באופן רגיל? ומה המחיר הנוסף שנשלם בעד התוצאות הישירות של הפיגור? ומה המחיר שנשלם בעד התוצאות העקיפות של הפיגור? ומה המחיר שנשלם בעד התוצאות של טיב העבודה הירוד? ומה המחיר שנשלם בעד תיקון הליקויים? והאם מחיר זה לא יכול היה להיות קטן פי כמה וכמה אילו בנו את הנמל ב... „רגל ימין"?

אלא שבכל האמור לעיל לא מיצינו עדיין את הבעיה הזאת: בניה „ברגל שמאל". כדאי לנו להדור קצר יותר לעובי הקורה.

* * *

ובכן, מה עוד אנו זוכים לשמוע מפי האשדודים על בניית הנמל „ברגל-שמאל"?

מימרות ז. ז'בוטינסקי

הגרוע מבין כל צורות הסיוט, שהעולם שמע עליהן אי פעם, הוא הסיוט ששמו גלות; והגרועה, השחורה מכל תכונות הגלות, היא המסורת של הפקרות הדם היהודי, הדם המותר, שביחס לשפיכתו אין איסור ועליו אין משלמים כל מס.

(„אמן!" — 1939)

המהלה ההיטלראית בגרמניה אינה „מגפה", זוהי תופעה טבעית, סם הטמון עמוק בדמו של העם שיתן עוד סימניו בכל הזדמנות מתאימה.

(„לא, עד הסוף!" — 1933)

הוגש לפרסום ע"י מכון ז'בוטינסקי בישראל.

הנה קומץ מטענותיהם:

א) „אנדרלמוסיה שוררת בנמל אשדוד בכל הקשור לעובדים וביצוע העבודה..."

ב) „העובדים עובדים תחת משטר של איומים בפיטורים..."

ג) „הוראות הביצוע של הקבלן (חטיבות סולל-בונה — ע.כ.) הן בלתי-ברורות, אימפולסיביות ומשתנות לבקרים..."

ד) „השותפים לקבלנות בנין הנמל (שתי החטיבות של סולל-בונה) רבים עם שותפיהם, שלוש חברות צרפתיות, אשר בימים אלה החזירו לצרפת את כל עובדיהן, פרט לשלושה. בהתאם למקורות מוסמכים, שלושה אלה יחסלו את עסקיהם, ובכך יפרשו שלוש החברות הצרפתיות מהשותפות..." (גם „מעריב" מיום ד' של שבוע זה מספר על שלוש החברות הצרפתיות שהפכו למעשה ל„שותף רדום", ועל כך ששניים מתוך שלושת המהנדסים שלהן, שנשארו בעבודה, עומדים לפרוש בימים הקרובים).

ה) „קיימות מריבות בין שתי החטיבות של סולל-בונה על כס הבכורה, וביניהן לבין החברה האמריקנית המפקחת על בנין הנמל, חברת „פרדריק ב. הריס". בקיצור, כל גורם בנמל הניבנה נמצא במריבות כפולות ומשולשות..."

ו) פיגור ההולך וגדל בצעדי ענק. רשות הנמלים מעריכה את הפיגור הנוכחי ב-9—10 חדשים. אולם בספטמבר ש.ז. היה הפיגור כ-6 חדשים בלבד. ויוצא מזה שבמשך 3 חדשים הוא גדל ב-50 אחוז! והאשדודים אומרים שבאמצע אפריל 1963 יגיע הפיגור בעבודה ל-15 חדשים!

דבר זה יגרום הפסדים עצומים למדינה והפסדים עצומים לסולל-בונה, שיצטרך לשלם על פי החוזה 10.000 דולר פיצויים לכל יום פיגור. אלא שהממשלה תישא בהפסדים, ואילו סולל-בונה...

(...סוף סוף יהודים רחמנים בני-רחמנים אנחנו, ולא נלך לחנוק חברה „חלוצית", חברה „פרולטרית". סכום הפיצויים יחושב בקפדנות רבה, ותשלומם יידחה ודאי עד לימות המשיח...).

ז) המפקח האמריקני, המהנדס ספנסר פלורנוי, וצוות עובדיו הבכירים החליטו לפנות למרכז החברה בארה"ב ולבקש לשחררם מתפקידם, „היות ואין הם רואים, במצב שנתהווה, את עבודת הפיקוח כמושלמת, ואינם רוצים להיות אחראים לתוצאות".

במשך שנה פסלו המפקחים 280 טטראפודים, גושי הבטון הכבדים שנועדו להגן על שובר הגלים. המפקחים טענו שטטראפודים אלה אינם מתאימים למיפרט המחייב חוזק של 450 קילו לחץ לסנטימטר מרובע, בעוד שהבדיקות הוכיחו כי החוזק הוא 400 ואפילו 350 קילו לחץ על סמ"ר. סטנדרט ירוד של הטטראפודים מקצר, לדעת המפקחים, את משך „חייהם" ב-כ-20 שנה.

ח) סדקים בקיר-הכותרת של שובר הגלים הראשי. המפקחים האמריקניים התאוננו גם על טיב קיר הכותרת הנ"ל. „בימים האחרונים — אומרים האשדודים — נתגלו פגמים ביציקות קיר הכותרת. לפי דעת מומחים הסיבות קשורות בטיב הבטון הירוד". ו„מעריב" משלשום כבר מספר על סדקים שארכם ממטר עד שלושה מטרים — לאורך קטע של שלושים מטרים.

תקלות רבות נובעות גם מזה ששובר הגלים הראשי אשר צריך היה להגיע לאורך של כ-1390 מטר הגיע ל-570 מטר בלבד, וכתוצאה מכך נשארו המזחים פתוחים לסערות הים.

בקיצור, הבניה „ברגל-שמאל" גרמה למצב עגום עד למאד.

* * *

ישנם באשדוד עוד כמה וכמה ענינים המאפשרים לנו להביע את דעתנו ביחס לכך „איך לא לעשות מה" בעיר הרעננה הזאת.

הנה שומעים אנו על רוגזם של האשדודים בקשר לנסיונות מפא"י לדחות את הבחירות המוניציפאליות הראשונות, ולשלוט באשדוד ע"י עסקנים „מהיחידה המכוסטת של השרות המוניציפאלי שליד רח' הירקון 110 בתל-אביב" (היא מזכירות מפא"י).

הנה שומעים אנו על סבלם של ילדי בתי-הספר מחוסר מקום, על כיתות „נוידות" הלומדות בחדרי כיתות לשעורי התעמלות או חקלאות על כיתות הלומדות „אחת במרתף ואחת בחדר האוכל".

הנה שומעים אנו על „מיבצע ביעור ליפטים" המכערים את העיר) — וזה, לכאורה, טוב — אולם מצד שני אנו למדים שהליפטים אינם ליפטים סתם, אלא „בתי-עסק" של מתיישבים עניים אשר פתחו אותם בליפטים, ועתה הרסו את פרנסתם — מבלי ששלטונות העיר ידאגו לכך שה„ליפטים" לא ייפתחו מלכתחילה, ומבלי שידאגו להסדר מסויים לאחר שה„ליפטים" נפתחו והופעלו כבר והיו לעובדה קיימת במשך תקופה לא-קצרה באופן יחסי. צודקים האשדודים האומרים כי הריסת הליפטים ובכי הנפגעים עשו רושם מזעזע על ילדי בתי-הספר שעברו במקום והיו עדים ל„מיבצע".

רבים הנושאים הראויים לעיון, אך אנו נסתפק בעוד אחד מהם בלבד, נושא השייך בעיקרו לתחום עניני הרוח. הכוונה היא לשמות. לשמות הראשונים שניתנו לרחובות אשדוד.

יש לומר שהשמות הם נחמדים לכל הדעות: זית, הדס, שיקמה, רימון, ואשל. מצויין: קולקציה נהדרת של אורן, שיטה, ארז, תאנה, גפן, דקל עצים. ועוד: דרור, נחליאלי, חוגית, שלדג, זמיר, דוכיפת. מצויין: קולקציה מצויינת של צפרים.

ומסבירים לנו האשדודים, שהבחירה נעשתה „תוך הצמדת שמות בעלי ענין משותף לשכונות, למשל: רחובות שיכון חברת החשמל נקראו על שם עצים, רחובות שיכון רסקו ע"ש צפרים". ועלינו לציין שזה יפה מאד, אך קצת מתמיה. לא ידענו שעצים הם גנראטורים של החשמל וגם לא ידענו שבלי צפרים אין חברת רסקו מסוגלת לבנות את בניניה...

אך נלך הלאה.

רח' מרזוק. אנו מצדיעים. ד"ר משה מרזוק הי"ד, עולה הגרדום במצרים, קרבנו של היטלר הערבי, לוחם למען ציון וישראל. קדש, סיני; אנו עומדים דום. רח' ההגנה; כל הכבוד. רמב"ם, אבן גבירול; טוב מאד.

הנה נתקלים אנו בשם רח' רוגוזין. כה יש? לא מוצא חן בעיניכם? הן התלמוד אומר לנו „רבי מכבד עשירים": רבי יהודה הנשיא היה מכבד עשירים. ואין אתם יכולים לבוא בטענה אל ועדת השמות של אשדוד, אם דיקא בענין זה היא הולכת בדרכיו של רבי.

אך זה עוד לא הכל.

ועדת השמות של אשדוד, לא זו בלבד שהיא מכבדת עשירים, אלא שהיא גם מכבדת שרים הממונים על „עשירות". ומי לנו גדול, מבחינה זו, משר האוצר שיחי', מר לוי אשכול. ואכן, נחפזו שלטונות אשדוד וקבעו גם את שמו על אחד הרחובות. ואם ימשיכו לפי קו זה, יהיו לנו שם בקרוב רחובות על שמם של כל אלה שיש להם זכות-החתימה כלשהי במשרד האוצר על אגפיו השונים...

איכפת לנו? — לא ביותר. אין לומר שזה חינוכי מאד, שזה מעורר כבוד. אך אין גם לראות בזה טרגדיה. כל ה„קונצים" התעמולתיים הללו לא יצילו את מפא"י ביום הדין, ביום ההליכה אל הקלפי.

מה שנראה לנו באמת כמעציב ביותר, ואפילו כנלוז — ההתעלמות המוחלטת מעשבות מסויימים, שהודות להם אשדוד היא כיום עיר עברית במדינת ישראל החפשית.

לא ז'בוטינסקי, לא אצ"ל ולא לח"י, לא דוד ולא יאיר, לא עולי הגרדום בעכו ולא הכים ובית-צורי, לא פיינשטיין וברזני, וגם לא גבורי עמנו מלפני 45 שנים — גיבורי ניל"י, שרה אהרונסון, אבשלום פיינברג, ועולי הגרדום בדמשק, לישנסקי ובלקינד.

את אחד הרחובות הראשיים מבטיחים לקרוא על שמו של הרצל. זה כן אבל יורשי תורתו, מגשימיה העקביים, הולכיה ולוחמיה העיקריים — אותם מחרימים. בערים גדולות, בנקודות ישוב ותיקות, אי-אפשר עוד להחרים, אך אשדוד — כפי שסבורה מפא"י — תישאר „שמורת-הטבע" הבלעדית שלה והיא יכולה לעשות בה ככל העולה על רוחה.

זו טעות. לא רחוק היום בו תיווכח מפא"י כי טעתה. וה„איך עושים מה" הזה של שלטונות אשדוד (הזמניים) לא יביא להם כבוד.

י. בנארי

מתי איכפת לצוות „קול ישראל"

המחאה שהושמעה על ידי הצוות של „קול ישראל" נגד ההוראות השרירותיות שהוצאו על ידי ראש הממשלה בדבר הפסקת שידור החדשות של שעה 9 בלילי פרשנות, מעוררת בעיה רצינית בהרבה מאשר הסכסוך בין הצוות של „קול ישראל" לבין משרדו של ראש הממשלה ותובע שינוי מעמדה של תחנת השידור הישראלית בחברתנו הדמוקרטית.

מחאות הצוות של „קול ישראל" נגד ה„דוגמה המסוכנת של התערבות מצד בלתי מקצועיים בענין מקצועי מובהק של טכניקת השידור", אם נשתמש בביטויו של צוות „קול ישראל", יש בהן כדי להטעות, ולכן חייב לדחות אותן כל מי שהיסודות הדמוקרטיים של חברתנו יקרים לו. הרדיו הנו המכשיר היעיל ביותר בעיצוב דעת הקהל. צורת הגשת החדשות לצבור משפיעה על דעת הקהל וקובעת עמדת האזרח למאורעות פוליטיים. הארצות הטוטאליטאריות פיתחו עד כדי שלמות את הטכניקה של עיצוב דעת הקהל וקביעת את עמדת האזרח למשטר. ישראל איננה חברה טוטאליטארית וודאי שלא טכנוקרטית, והבעיה כיצד להגיש חדשות לאזרח אינה יכולה להישאר בידי הטכנאים.

ההתעלמות המובהקת של טכנאי „קול ישראל" ממחאות המאזינים, שהשתקפו בזרם האינטנסיבי של מכתבים ומאמרים שפורסמו בעתונות, היא ההוכחה הטובה ביותר שאסור להשאיר ענינים בעלי ענין צבורי בידי מקצוענים. דוגמה זו של זלזול גמור בדעת הקהל חייבת לשמש אזהרה נגד המגמה הגדלה והולכת בעולם כולו להשאיר את בעיות יחסי אנוש המסובכים מאוד בידי מומחים.

גישה צרה זו לבעיות בעלות חשיבות ראשונה במעלה מופגנת במחאה של צוות „קול ישראל" נגד ההתערבות השרירותית של ראש הממשלה בבעיה כה חשובה כשידור.

גם אנו משוכנעים ביותר, כי התערבותו של מר בן גוריון הנה שרירותית, אולם אין ולא כלום בין עמדתנו לבין המניעים שהבריחו את צוות „קול ישראל" לגנות את התערבותו של מר בן גוריון.

* * *

מהי זכותו של ראש הממשלה להתערב בעניניו „הפנימיים" של „קול ישראל"? על מה מתבססת סמכותו?

בהתאם לתפיסתה של המפלגה השלטת, שכפתה את רצונה על שותפיה החלשים בממשלת הקואליציה, הנה תחנת השידור מכשיר של הממשלה ולא של המדינה.

תפיסה זו לא רק שאינה נכונה, אלא גם מסוכנת. היא הופכת את המכשיר העצום ביותר לעיצוב דעת הקהל של האומה, ולחינוך ההמונים, למונופולין של המפלגות השליטות, בעצם של המפלגה השלטת, ופותחת את הדרך לא רק בפני החלטות שרירותיות, אלא גם בפני פגיעות בחוק.

אבל לפי מיטב ידיעתנו, לא הרים מעולם הצוות של „קול ישראל" את קולו כדי למחות נגד הגישה המסוכנת שעליה מבוסס מעמדו של „קול ישראל". הצוות של „קול ישראל" שתק כאשר מפלגות בישראל מחו על ההגשה החד-צדדית של הדיונים בכנסת, וישבו בחיבוק ידים כאשר הקונצרן של השר טען, כי תפקידו של הרדיו הוא לשרת את הממשלה ולשקף את נקודת השקפתה. נראה שלצוות של „קול ישראל" איכפת כאשר מעשיה השרירותיים של הממשלה פוגעים בצוות עצמו ובסמכויותיו.

„קול ישראל" אינו הדוגמא היחידה של הפגיעה בזכויות. ישראל מלאה פאראדוכסים מסוג זה. חברה צבורית מוקמת לשם מטרה ואחריות מסויימת. אבל אך מוקמת החברה וחבר העובדים מתחיל לפעול לא רק כדי להפעילה, אלא כדי לקבוע את מדיניותה, בקיצור חבר העובדים כובש את סמכויות הבעלות ופועל כבעל-בית. עמדה זו של „בעלות" אפשר לראות למעשה בכל החברות והמוסדות שעליהם לשרת את הצבור. הטרגדיה במצב זה היא זו שהאנשים הטוענים לזכות לקבוע כיצד להגיש את החדשות לצבור, מוחים נגד התערבותו השרירותית של מר בן גוריון, ואפילו אינם מרגישים כי במשטר השרירותי הקיים לא היתה התערבותו של מר בן גוריון שרירותית, כי אם לגיטימית.

* * *

אמרנו כי איננו דוחים התערבות כלשהי מצד מר בן גוריון, אלא שאנו מתנגדים לעצם התפיסה החוקית שעליה מתבסס „קול ישראל".

בדמוקרטיה, חייב כל מוסד צבורי לשרת את האומה כולה, ועליו להימצא תחת הפיקוח המתמיד של האומה הריבונית. החומר המשודר על כל סוגיו יכול להשפיע ואף משפיע על דעת הקהל, ויוצר אקלים מדיני וחברתי מסויים בארץ.

לאור אפשרויות השידור הנרחבות האלה, הבינו הדמוקרטיות המודרניות כי הממשלות אינן יכולות להתייחס בשוויון נפש כלפי תחנות השידור. משום כך אנו מוצאים כי בכל מקום מוטל במידה מסויימת פיקוח על השידורים. במשטר טוטאליטארי הנו הפיקוח אבסולוטי, ולשידור ישנה מטרה אחת בלבד — להשפיע על האזרח ולקבל כל החלטה שרירותית של הממשלה כצודקת. בארצות הברית, בה נשאר שרות השידור בידים פרטיות, והיא מבוסס על עקרונות מסחריים, הנו הפיקוח הממשלתי קל ו„שלילי" — הממשלה מטילה אותם כללים שליליים הנוקטים גם בעתונות, כלומר כללים שנועדו להגן על הרמה המוסרית של החברה.

בדמוקרטיות המערביות, כגון דנמרק ובריטניה, הוקמו שלטונות שידור לאומיים, ואלה פועלים בנפרד ממנגנון המדינה הרגיל, כלומר אינם מנוהלים במישרין על ידי הממשלה, ואינם כפופים לפיקוח הישיר של הממשלה. ההצלחה של חברת שידור לאומית כזאת תלויה בכשרונה לשמור על העצמאות של דעותיה הפוליטיות לגבי הממשלה הקיימת — אי תלות כזו מהממשלה מונעת את התערבות האדמיניסטרציה.

קיימות במובן שיטות אחרות של פיקוח ממשלתי. באי אלה ארצות דמוקרטיות, מנוהל השידור על ידי חברות צבוריות, בהן מחזיקה הממשלה בכמות מכריעה של מניות.

אבל כשם שעצם הצורה של ממשלה דמוקרטית שונה מארץ לארץ בהתאם לתנאים המיוחדים של הארץ, המנטליות של האוכלוסיה, החינוך הפוליטי של ההמונים, מזג האומה וכו', כן גם לא תוכל השיטה של הפיקוח על תחנות השידור להיות אוניברסלית. גם היא תלויה בערכת הפוליטית, החברתית והתרבותית של כל אומה.

העקרון שאני מעיינים בו היא כיצד להבטיח את האופי הבלתי מפלגתי של השידור, וכיצד למנוע את הפיכת השידור על ידי הממשלה למכשיר בינמפלגתי לתעמולה למען רעיונותיה.

* * *

כשאנחנו עוסקים בבעיית השידור בישראל, עלינו לזכור תמיד את היחסים הבינמפלגתיים היהודיים המיוחדים במינם. כל מפלגה בישראל מייצגת לא רק מצע פוליטי, כמו בארצות האנגלו-סאכסיות, אלא תכנית פוליטית המבוססת על השקפת עולם. מכאן נובעת במובן העיקרית של חינוך הפוליטיים, החריפות של היחסים הבינמפלגתיים. בתנאים כאלה טבעי הוא הדבר שהממשלה חייבת לשאוף לשלוט על מכשיר כה עצום של עיצוב דעת הקהל, כגון השידור. דבר זה מוביל להתערבות ישירה של הממשלה בשיטות ובפעילות של השידור. שיטה זו קרובה יותר לזו הקיימת במדינות טוטאליטאריות מאשר בדמוקרטיה. כל שיטה התלויה ברצונה הטוב של האדמיניסטרציה ולא בבסיס האיתן של החוק, מובילה בסופו של דבר לפגיעות בחוק. אסור שהשידור בישראל יישאר בידי הממשלה, היא חייב להימצא בידי חברה צבורית, שבראשה תעמוד הנהלה אשר תתמנה על ידי הכנסת ותיבחר לפי אותם עקרונות שלפיהם נבחרים שופטים או מבקר המדינה.

הנהלה כזאת, תהיה מסוגלת להבטיח את העצמאות של בית השידור ולשחרר אותו מההתערבות ופגיעותיה של הממשלה. היא תיהנה מאמון הצבור ותעשה כל מאמץ כדי לקיים מגע ישיר עם צבור המאזינים והעתונות.

מובן שרפורמה כה קיצונית של „קול ישראל" תיתקל בהתנגדות של הממשלה והצוות של „קול ישראל" כאחד. אין לצפות שממשלה כלשהי תוותר על פיקוחה המוחלט על מכשיר כה עצום של עיצוב דעת הקהל והצוות של „קול ישראל" יתנגד לכל רפורמה אשר תשלול ממנו את הסמכויות שהיו לו עד כה.

אבל בעיית הפיקוח על השידור בישראל הנה בעלת חשיבות רבה ביותר, ויש לדון בה מנקודת מבט האינטרסים של המדינה ולא של האינטרסים הצרים של המפלגה השלטת והצוות של „קול ישראל".

מובן, כי במשטר כזה אין להעלות על הדעת, כי הממשלה לא תגלה ענין בתכנית ובפעילות של „קול ישראל". אחרי ככלות הכל, הנן הבעיות של חינוך ושל יחסי חוץ מסמכותה הישירה של הממשלה. עצמאותה של הנהלת השידור אינה חייבת להפריע לביצוע החובות של הממשלה. אין לצפות כי הממשלה תממן את „קול ישראל" בכספי צבור ללא פיקוח ישיר על חברת שרות צבורי. אבל פיקוח כזה חייב לפעול תחת הביקורת המתמידה של הכנסת.

קיומה של הנהלה בלתי תלויה, המורכבת מנציגי אגודות צבוריות, ימנע התערבות של הממשלה ויבטיח חיבור כל פגיעות, שהן אופייניות לכל משטר שרירותי או טוטאליטארי.

...בימים ההם — בזמן הזה

א. רמבה

אלינו „לא הספיק" ג'ורג' סוקולסקי להגיע

א.

רק לעתונאי גדול יכול היה הגורל כך להתנכל ולהתל בו. ג'ורג' סוקולסקי, מהמפורסמים שבעתונאי ארצות-הברית, בעל טור שהודפס יום-יום במאות עתונים ונקרא על-ידי עשרות מיליונים, מת בדיוק בשעה שבאמריקה שבתו כל העתונים — מאורע נדיר מאד המתרחש אחת לדור שלם — ודבר פטירתו של סוקולסקי לא הגיע בגלל זה לידיעת הציבור. מזל ביש התערב בבוא שעתו לעלות למרומים. ההיה זה מזלו של היהודי סוקולסקי, כעין עונש משמים על בנו של רב, שהלך אל הגויים?

ב.

הציגוני לפני ג'ורג' סוקולסקי — לא תאמינו כי אספר לכם — הסנטור הזכור לשימצה ג'ו מק-קארטי. בשעת שיחה דרמתית שהיתה לי לפני עשר שנים בערך עם אותו סנטור איש-פחדים מוויסקונסין, אשר זעזע בימים ההם את עמודיה של אמריקה, הרהבתי בנפש עוז לשאלהו מדוע חוסים בצילו האנטישמיים שבארצות-הברית. מק-קארטי הכחיש בכל כוחו, שיש לו שיג-ושיח עם שונאי ישראל והסתמך על עמדתו החיובית למדינת ישראל. כן הוסיף: באמריקה ישנם כמה יהודים חשובים, המשתפים אתי פעולה במלחמה נגד הקומוניזם. כדומה, למשל, ג'ורג' סוקולסקי. אדרבא — המשיך מק-קארטי — לך נא לסוקולסקי והשגהו עלי.

שמעתי בעצתו של הסנטור מטיל-האימה והלכתי לג'ורג' סוקולסקי. אך הלכתי אליו לא כדי לשמוע מפיו את דעתו הוא על מק-קארטי. הלכתי לראות את העתונאי המפורסם, העובד בין הגויים, ואשר יהודים רבים באמריקה עיקמו את חטמיהם בהזכירם אותו: סוקולסקי? הריאקציונר הזה? אך ידעתי כבר כי הוא בן-גזענו, שהוא בעל השפעה בציבור האמריקני, עתונאי, פרשן-ראדיו, נואם ומרצה ובעל קשרים חשובים, והוא היה תמיד אנטי-רוזבליסט, ונלהב בניגוד הדמוקרטיה, והתייצב מימי נעוריו לצדם של הרפובליקנים וידידו הוא הרפובליקני הקיצוני ביותר, שלשמע שמו בלבד אוחזות פלצות אמריקאים רבים.

ג.

במועצה הציונית האמריקנית קיבלתי עליו לפני לכתי אליו את האינפורמציה דלקמן: סוקולסקי הוא ריאקציונר, הוא שונא הפועלים. [illegible] הציוני. ובימי מלחמתנו למען קום המדינה, פירסם בעתוניו (בקונצרן של הורסט, המקיף כמה מאות עתונים על פני רחבי ארצות-הברית) מאמרים, שעזרו לחנך את הקהל האמריקני ברוח פרו-ציונית. ומאמריו של סוקולסקי נקראים על-ידי 35 מיליון איש ואשה. משמע, שכישראלי אין לי כל נימוק להיות „ברוגז" אתו. אם אדם המגיע למרומי הפרסומת, איננו מתנכר לצור מחצבתו, שומר אמונים לגזעו וזוכר לו את חסד-הולדתו בימי צרה ומצוקה, אות הוא שאיננו אדם רע. לא אכחיש שהלכתי לראותו — בסקרנות.

הוא קיבלני על מפתן ביתו. אילו הייתי גם אני נוטה לאופנת הפסיכואנליזה, ה„משגעת" את אמריקה כולה, והייתי מחפש פתרונות פרוידיסטיים לעובדה שסוקולסקי יצא לקראת עתונאי ישראלי בלתי-ידוע, הייתי חושב שזהו סימן כי סוקולסקי צמא למקצת חום. כיוון שיהודים במדינתו אינם מפנקים אותו יתר על המידה, הריהו משתוקק להתרפק על יהודי מישראל. ואפשר שלא הייתי צריך להכניס כלל את הכמת הפסיכואנליזה, משום שביודעים הקדיש את השעות האהדות של שיחתו אתי לענינים יהודיים, גולל לפני את כל מגילת-היוחסין שלו, וגם שפך כל-לבו נגד העסקנים היהודיים, הרואים בו כמעט „אויב לגזע ישראל", ואחדים אף הוציאו עליו דיבה, כי המיר את דתו ונכנס לרעות תחת כנפי הנצרות.

„אלה אומרים עלי, שאני „גוי". אבל אני מוכן להתערב, שבבתיהם של העסקנים האלה אין עורכים את הסדר של פסח. ואילו בביתי אני, אילו נכנסו, היו טועמים את הטעם האמיתי של חג החרותנו" — אמר לי בגאווה בלתי-מוסתרת.

ד.

שמעתי מפיו, כי הוא בנו של רב מביאליסטוק. אביו היגר לארצות-הברית בטרם נולדו לו ילדיו. היה אדם צנוע ונחבא אל הכלים, בלי מרפקים, ולכן לא שפר חלקו כמרא-דאתרא. אשתו, ה„בריה", המריצתהו לצאת לארץ-הזהב. וביוטיקא, אחת העיירות שבמדינת ניו-יורק, נולד ג'ורג', סליחה, נולד אפרים סוקולסקי. השם ג'ורג' בא לאחר מכן. בביוגראפיה הרשמית לא הושמט השם אפרים, כי סוקולסקי הדגיש תמיד — בין שהיה צורך ובין כשלא היה הכרח בכך — כי הוא יהודי. גם זהו ענין לחוקרי-הנפש, על שום מה הוא הזכיר את יהדותו לעתים די-קרובות בשידוריו בראדיו, בהופעותיו הפומביות כנואם, וב„טור" הקבוע שלו בעתונות-הורסט.

גדל באטמוספירה של ניו-יורק, במקום שגדלו אדי קנטור אבא הלל סילבר, ד"ר עמנואל ניומן ועוד אי-אלה מהמפורסמים שביהדות האמריקנית. סוקולסקי אף הוא היה חבר ב„מועדון הרצל", שבו הטילו ניומן וסילבר על חבריהם לדבר עברית.

כיצד התגלגל בנו של רב, שגדל על ברכי היהדות המסורתית והיה ציוני מימי ילדותו, אל חיק המפלגה הרפובליקנית? סוקולסקי עצמו לא ידע להשיב לי על שאלתי זו. אבל הוא נזכר, שבהיותו בן עשר, כבר ראה עצמו חבר המפלגה הרפובליקנית וטרח לעשות נפשות למענה בעוז ובעצמה בקרב בני גילו. וכיצד הגיע אל הסנטור מק-קארטי? על זה ענה בפשטות: הרקע המשותף שביניהם היתה ההתנגדות לקומוניזם. שניהם ראו בקומוניזם ראשית כל חטאת. בשנת 1917, וג'ורג' סוקולסקי אז בן עשרים וארבע, פרצה המהפכה הבולשביסטית. הוא נשלח לרוסיה ככתב-מלחמה בשם סוכנות-ידיעות אמריקנית. בצוק העתים נפסק הקשר עם ארצו ונשאר מחוסר-פרנסה. אך חיש מהר מצא את לחמו בעריכת עתון בפטרוגראד (היום — לנינגראד) בלשון האנגלית. שם, בעמדו ליד עריסת הקומוניזם, למד לימוד יסודי את מהותו של הפגע הזה הממיט אסון על האנושיות. מני אז גמר אומר להקדיש את חייו למלחמה בפגע, ואת זה עשה כל ימיו. כשיצא את רוסיה, לא יכול היה לחזור ישר לאמריקה, כי חסר כסף להוצאות-הדרך. בהיותו בדרך נשאר תקוע בסין; מחשבתו הראשונה היתה לשהות בסין זמן-מה עד שיאסוף כסף כדי קניית כרטיס-אניה. אולם יצור-אנוש איננו אלא מכשיר עיוור בידי הגורל. בסין נשאר שלש-עשרה שנים, עסק בעתונאות ובמתן עצה והדרכה לאנשי-עסק אמריקניים, וגם נשא סינית לאשה (היא מתה עליו בשנת 1933 והוא נשא אשה שניה). בשובו לארצות-הברית, נתפרסם כמומחה למזרח הרחוק, ועבר על פני המדינה בהרצאות על בעיות סין ויפאן, שהיו ותהיינה גם בעתיד בעיות חיוניות בשביל העם האמריקני.

ה.

בשיחתי אתו הרגשתי, כי „דיבוק" המלחמה בקומוניזם נכנס לתוך נפשו ודרכו הוא רואה את הכל. מסיבה זו הגן בעוז על מק-קארטי, והשמיע טרוניות על העסקנים היהודיים, שהתייצבו בראש המערכה נגדו. „הנה, מק-קארטי זה — אמר לי סוקולסקי — אפשר לטעון כלפי שיטותיו וכלפי „ציד המכשפות" שלו. אפשר להתנגד להם. אולם כלום צריכה הציבוריות היהודית באמריקה להופיע כחוד החנית בו? האם חייב דווקא הקיבוץ היהודי לקפוץ בראש נגדו, לשקצו ולהשמיצו? האם מעטים הם הדמוקרטים והליברלים באמריקה, שירבו את ריבם אתו, ולא שהענין ייהפך לעסק של יהודים? אני — אמר סוקולסקי — הנני אחד ממייסדיה של הליגה היהודית נגד הקומוניזם. עשיתי את זה לא רק כאמריקני אלא כיהודי, משום שהאינטרס שלנו מחייב לעקור ממוחות של קלי-אמונה את הרושם, כי אנו אוהדים לאלמנטים ההרסניים, החותרים תחת יסודות משטר החופש האנושי. בין המנהיגים היהודים לא נמצא אף אחד, ולו לשם שיווי-משקל, שיתייצב בצד הזה של המתרס, במלחמה הגלויה נגד הקומוניזם, הטורח להחדיר גם אל השורות היהודיות. אסון הוא, שבין הכוחות ההרסניים שעשו את שליחות הקרמלין באוניברסיטאות האמריקאיות, בספרות, בבתי-הספר, בקולנוע ובמפעלי-התעשיה, נתגלו שמות של יהודים. מעל לפרופורציה של יהודים במפלגה הקומוניסטית שבארצות-הברית. טלו את הרוזנברגים, את גרינגלאס, את גולד, את הפרופסורים והמורים שהתגלו כקומוניסטים — שמות יהודים כאלה מופיעים יותר מדי בפומבי. אלה עלולים להרעיל את האווירה באמריקה, והחובה מוטלת על העסקנים היהודיים — למען האינטרסים של הקיבוץ היהודי בארצות-הברית — להצטרף אל עוקרי הנגע מגופה של אמריקה. אני משוכנע — הדגיש סוקולסקי — כי שיטות שלי, המכונות „ריאקציה" בעיני העסקנים ה„מתקדמים" היהודיים, מהוות יותר הריס בפני אנטישמיות בארה"ב מאשר עשרות מיליוני הדולרים, שהחברות והאגודות היהודיות מוציאות לספרות-מחאה ועתונות אפולוגטית למען הקהות את חוד העלילה של שונאי ישראל".

ו.

עם נפילתו של מק-קארטי ומותו הפיסי זמן-מה לאחר מכן, נטרפה עליו אניתו של ג'ורג' סוקולסקי. היה כדון-קישוט, הלוחם בטחנות-רוח. אף כאשר זכה לפרסום גדול כעתונאי בין הגויים, לא דעכו מעולם הניצוצות היהודיים בנפשו. בדרכו שלו רצה להקל על חייהם של בני-עמו בתוך העם האמריקני, ונדמה היה לו כי המלחמה בקומוניזם היא היא הנשק היעיל ביותר לעקירת האנטישמיות מלבבותיהם של הנוצרים. על פתרון אחר לא חשב. באורח של ארץ-ישראל לא הבחין. בין הגויים לא נטמע, אף שהיו לו מהלכים רבים ביניהם (אפילו הקרדינל ספלמן, ראש הכנסיה הקתולית בארצות-הברית, נמנה עם ידידיו). ואילו בין היהודים היה יוצא-דופן. אליבא דאמת, היה כמעין מנודה משני העולמות גם יחד.

וכך הלך לאיבוד כשרון גדול, בעל עט שנונה, מרצה ונואם גדול-הנופה, איש-קשרים והשפעה. בנו של רב, שהיה כבן-בית אצל הגויים ואף על פי כן היה בעומק-נפשו זר להם ונכרי ביניהם.

ואלינו „לא הספיק" להגיע.

מה נשמע

„ההקפאה"

הקפאת השכר הפכה לוודאית, שעה שהדיבורים על הקפאת מחירים החלו מתבררים כחסרי שחר, במשך שבוע זה.

בראשית השבוע הושג, סוף סוף, ההסכם בין התאחדות בעלי התעשיה לבין הממשלה על „ספיגת" תוספת היוקר. בהביאו „נדוניה" זו למוסדות מפלגתו, זכה מר אשכול בהסכמת מפא"י לתוכנית הקפאת השכר, בהוסיפו כי גם המסים יוקפאו.

אולם, במשך השבוע הלכה הקפאת המחירים הלוך והפשר, ובסופו כבר ידעו העתונים לבשר לקוראיהם כי מחיריהם של מוצרים רבים עלו, ואחרים עומדים להאמיר.

בתוך כך הוסיף מר אשכול להכריז ולהצהיר על שנת ייצוב המשק. הוא אפילו חזה כי בעתיד לא תהיה תוספת-יוקר, כיוון שלא תהיה התייקרות. כל זה לא הועיל, האינדכס עלה בנקודה נוספת.

העובדים, החוששים כי המסים יוקפאו ממש כמו המחירים ואילו השכר הריאלי ירד, החלו מתכוננים לשביתת המחאה שתערך ביום ג'.

„בשבוע ההקפאה" לא היו הרוחות צוננות כל כך. אך ברי הוא כי הן תתחממנה הרבה יותר בשבועות הקרובים.

(א.נ.)

כלנתר אשר בבאר־שבע

פילת הקואליציה העירונית בבאר-שבע, היתה צפויה. מאז מהפכת-החצר שבוצעה בעיריית בירת-הנגב, עשתה מפא"י הכל כדי להחזיר את הכהונה לידיה.

נציג הליברלים היה האיש שנכנע ללחץ המשתלם של מפא"י. בניגוד להוראות סניף המפלגה הליברלית בבאר-שבע והמרכז הארצי של המפלגה הליברלית, אמר א. פליישר כן למפא"י ו... נעלם.

נעלם מאשתו, מעירו, ואולי גם מ... עצמו. אין לדעת. אולם דמותו של פליישר היא סמל מובהק איך לא צריך להיות נציג ועסקן עירוני.

הוא לא גדל עם המפלגה הליברלית. צמיחתו היא במפלגה הדתית-לאומית, וממנה זנק (והסיבות פורסמו) לציונים הכלליים, עד שנהיה ליברלי...

כאשר שוחחתי עם ראשי המפלגה הליברלית, שמעתי מפיהם ונוכחתי לדעת כי הם אמנם נדהמים. נדהמים בשל העובדה שהעמידה אותם בפני הציבור באור שאינו נעים. אמנם אין הם אחראים כלפיו, אולם הוא בחיר-מפלגתם ונציגם.

באר-שבע לא בא האיש. ואשתו נשבעה כי אינה יודעת היכן בעלה. סמוך לחצות הלילה צלצל הטלפון בביתו של ר. הצבי והודיעוהו מבאר-שבע כי פליישר טילפן מאיים לאשתו. ברגע שאמרה לו כי הוא מתבקש להתקשר עם נציג המפלגה הליברלית, נותקה השיחה...

אברהם פליישר

הענות „משתלמת"

שלשום הופיע „הנעלם" סוף סוף בבאר-שבע בלי שיהיה מוכן להכנע לדרישות מפלגתו.

למה הוא נשאר?

דב יוסף

המתיחות בגבול הסורי

הקונצרט של „דגון"

קרב תת קרקעי בהמשכים מתנהל בין שתי היריבות מפא"י ואחדות־העבודה

תעסוקת הסכסוכים בשירות התעסוקה

מאת שלמה נקדימון

הסכמתה של „אחדות־העבודה" למינויו של איש מפא"י ישראל כרמי (ימין), כמ"מ ראש שירות־התעסוקה באה בעקבות הסכם־חשאי למינוי אנשיה בעמדות־מפתח בלשכות השירות ברחבי הארץ — אולם אחה"ע לא באה על סיפוקה, ועתה מתנהל מאבק־איתנים פנימי, בין מפא"י לבין אחדות העבודה, על כיבוש עמדות־מפתח בשירות.

בשל טעות בהקלטה, נשמע תיאור תחרות־האיגרוף בצורה מקוטעת:

„קרשי־הזירה כבר חורקים מעומס מאות הקילוגרמים המתאגרפים מעליהם... שמאלית אחת הממה את פרצופו של צ'רלי, שתוך דקות התעורר... בטרם רעהו נערך, כבר חטף אגרוף ימני בריא... החבטה שהדיה נשמעו מעבר לי מיקרופון היא תוצאה ישירה של חיבוט אגרופי ירחמיאל עם קרשי־הזירה... ספירה עד עשר... ירחמיאל מתאושש... התגוששות נישוש... אגרוף דו־צדדי... צ'רלי מרביץ נוק־אאוט אדיר בירחמיאל שהוצמד לקרשי־הזירה עד ל...הודעה חדשה".

בכלל לא משעשע. אולי אפילו טראגי. כי הקרב עליו אנו באים לספר הוא קרב בהמשכים. הוא אינו משודר ב„קול ישראל". אין אף להניח כי ישודר אי־פעם. רק משום שהקרב הוא בין שתי מפלגות קואליציוניות: מפא"י ו„אחדות העבודה". השתיים נלחמות על השלטון בראש אחד הגופים הממשלתיים החשובים ביותר: שירות-התעסוקה. למעשה: השלטון בידי מפא"י. אלא שאחה"ע מבקשת להעבירו לידיה.

וכך מופיעים הפקידים הבכירים של שירות, בבנין המשוש של משרדם ברחוב מקוה ישראל בתל־אביב, כשחיוכים נסוכים על שפתיהם. מפא"י לא איבדה את השלטון על ראשות השירות. ישראל כרמי, ממלא־מקום ראש השירות, מיסב בניחותא בחדר קודמו, המנהל המושעה, זלמן מילשטיין. כרמי רק שינה במקצת את סדר ישיבתו בחדר. ובחדר סמוך, תוך אפשרות להשקיף אל הבאים ויוצאים מחדרו של כרמי, יושב „האיש" של אחה"ע בשירות, זונדל רזוב. הוא מטפל בענייני ארגון. אך עיניו פוזלות לעבר חדרו של כרמי...

קבעה שרזוב יכנס..." במלים אחרות: ההסתדרות נתנה, ההסתדרות לקחה...

נדמה כי ישראל כרמי אינו מרגיש את עצמו בטוח על כסאו. הוא יכול לזקוף לעצמו שורת נסיונות שהוא מנכה לבצעם במטרה להוכיח את יעילותו בתפקידו. הוא הבטיח איפוא לעצמו אף רעיוני ולא התפטר מתפקידו כראש שירות התעסוקה בתל-אביב. בגילוי לב אופייני הסביר השבוע: „אני מ"מ פה, על כן השארתי לי מ"מ שם". ממלא־מקומו בשירות-התעסוקה בתל-אביב הוא דוד עזרא.

אלא שחוגים מסוימים בשירות אינם תמימי־דעים עם הסבר זה של כרמי. פיהם משמיע סיפור שונה לחלוטין:

במסגרת ההסכם שהושג בין מפא"י לבין אחה"ע הובטחו לאחרונה מספר משרות מנהליות. כך, למשל, היא ביקשה מינוי איש משלה לתפקיד מרכזי בשירות התעסוקה בתל־אביב. אולם עובדי משרד זה התנגדו למועמדות איש אחה"ע י. מיטלפונקט, שהיה עד כה פקיד מן המנין למנהל מחלקת הפקידים, שהיא מן המחלקות החשובות ביותר בלשכה. אחה"ע השבה ב„נוק־אאוט" נגדי ומנעה את מינויו של דוד עזרא למנהל הלשכה התל־אביבית.

או:

לדוגמא — אופקים. מנהל לשכת העבודה שם, יחזקאל נעים־כהן, הושעה מעבודתו...

אחה"ה מהרצליה זונדל רזוב כאחד משלשת חברי הנהלת שירות. השניים האחרים: ישראל כרמי, (נציג מפא"י ושליח ההסתדרות), והשלישי: מ. קיזלשטיין (נציג נותני־העבודה).

רזוב בא במקומו של סגן־אלוף עמנואל רון. רון, הרוח החיה בשירות ומי שקבע את דפוסיו הארגוניים, אולץ לפנות את מקומו. הוא לא סולק מיד מתפקידו. לפתע קיבל הודעה כי עליו לעבור לתפקיד אחר, נמוך יותר מזה של חבר מנהלת השירות, ועבר לכהונה ארגונית רמת מעלה בשירות החוץ.

אין מי במפא"י שיסכים להודות בעליונותו של רזוב על רון. נדמה כי כרמי אינו שותף לחילופין אלה, אך כאיש מפלגה ממושמע ישתף פעולה עם כל מי שהמפלגה תציע. כאשר שאלתיו השבוע שאלה פשוטה: מדוע הוחלף רון? השיב: „אין קביעות במנהלה נבחרת. ההסתדרות מתוך נימוקיה

של אחה"ע על השירות. משהושעה האיש, היתה זו הזדמנות ליגאל אלון לבצע את החוק הלכה למעשה: לשר העבודה יש הזכות הפורמלית למנות את מנהל השירות. ועל רקע זה דרשה אחה"ע איש משלה לתפקיד ראש השירות. המו"מ בין מפא"י לרעותה לחה בחבלי־לידה קשים.

לבסוף הסכימה אחה"ע למינוי איש מפא"י לתפקיד מנהל השירות, אולם קיבלה תמורה מידית:

... מוגדר בפי אנשי מפא"י כהסכמה הדדית בין שתי המפלגות „שהבנהלים לא יהיו בלעדיים למפא"י". למעשה הם בלעדיים למפא"י ועתה גם לאחה"ע.

* * *

● **מ"מ פה, מ"מ שם**

הפרס הראשון היה: מינויו של עסקן

יספרו כי הכל שפיר בשירות התעסוקה. אולם מתחת לפני השטח מתנהל מאבק איתנים על כיבוש עמדות מפתח. ואם כי אי אפשר ברגע זה לספר הכל, הרי מן הראוי שפרשת השירות תיחשף.

* * *

● **הסכם־חשאי**

זלמן מילשטיין הושעה מתפקידו, בשל האשמות בעבירות פליליות. יש למילשטיין סיפור ומאחורי משפטו יש סיפור. יש אומרים כי בצמרת מפא"י חוששים משהו מפני משפטו. אם בשל העובדה שאיש־צמרת, חבר מרכז המפלגה, חבר מועצה עירונית (ומועמד לראשות עירית בני־ברק) ושליח ההסתדרות והמפלגה בזרוע ממשלתית חשובה, יעמד לדין כנאשם בעבירות פליליות. חשש אחר: שמא יפתח מילשטיין את סגור־לבו ויחשוף דברים שאינם נעימים במיוחד גם למפלגתו.

אין ספק כי את מילשטיין מרגיזה העובדה שדווקא יריבו משכבר הימים, ישראל כרמי, היא יורשו בפועל במנהלת השירות. כרמי יכחיש כי הוא שמח למעצרו של מילשטיין, בשל העובדה שהוא לטש עיניו למשרה זו עוד בימי הילת המנהל המושעה. אם תשאלוהו ישיב כי הוא נכנס לתפקידו במלוא עצמה, כשלנגד עיניו אך ורק טובת השירות.

לא בנקל נתמנה כרמי כמ"מ מנהל השירות. מיקוח רציני היה מאחורי הקלעים בתוך מפא"י גופא. שני מועמדים רציניים אחרים היו לתפקיד זה: אל"מ פונדק ואיש משרד־העבודה, מנחם טסלר. לאחר שכרמי זכה בהתיצבות מפלגתו מאחוריו, ויש אומרים בעקבות מלחמה פנימית אדירה, הכריע ה„נוש" בעד מועמדות כרמי, החל מו"מ ממושך מאחורי הקלעים עם „אחדות העבודה". כאשר קיבל יגאל אלון את תיק העבודה לא יכול היה לעקור את מילשטיין, איש מפא"י, מתפקידו. מפה לאוזן אף מספרים כי מילשטיין ניסה למנוע בעד השתלטותה

חיוך מסוים

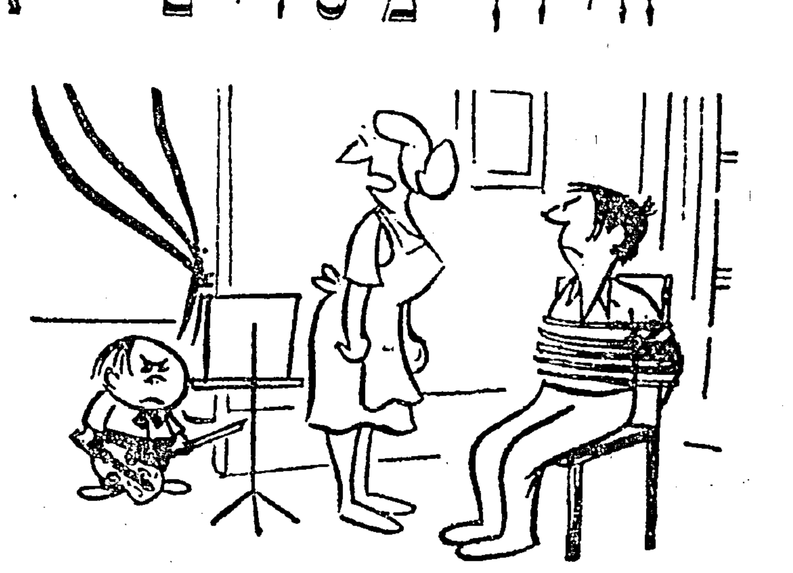

„ובכן אתה עדיין מסרב לקנות לי שמלת-נשף לחנוכה? — טוב. חיימק'ה נגן לפניו „מעוז צור"..."

הפלדה שלא נחשלה (א)

קריית הפלדה

הוקמה ב... טעות

כותרות המחר

● ועידה נגד „התוקפנות הישראלית"

ועידה צבאית-מדינית תכונס בדמשק, בהשתתפות נציגים מרב המדינות הערביות, לדיון ב„תוקפנות הישראלית נגד סוריה". ועידה זו תכונס ביוזמת סוריה.

● משרד המשפטים יוסיף לסעור

חיכוכים נוספים יתגלו בצמרת משרד המשפטים. השר ד"ר דב יוסף אינו נוטה להציע את מישרת היועץ המשפטי לאחד העובדים הנוכחיים במשרד. לפחות שני עובדים בכירים רואים בכך פגיעה בהם, אם כי אינם עשוים לקבל על עצמם תפקיד זה.

● אשכול חשש מפני ב. ג.

תשמע שחלוקת מניות-היסוד בחברה הקואליציונית לפיתוח המדע לא היתה מקרית: שר האוצר, ל. אשכול, חשש מהערכת „החלק-הבכורה" של הממשלה על פני חלקו בה (במניות-יסוד של 400 ל"י כ"א לה. בן-גוריון ואחת בת 300 ל"י לשמעון פרס) והשווה את מספר המניות שברשותו לשלהם.

● האוצר יתפשר עם הקואופרטיבים לתחבורה

מסתמנת אפשרות לפשרה בין הממשלה והקואופרטיבים לתחבורה. חוגים מסויימים באוצר מוכנים להעלאת-מחירים בשיעור של 12—14 אחוזים. לעת עתה מוסיפה הממשלה להפריז רשמית כי היא תומכת בעליית-מחירים בשיעור של 5—10 אחוזים בלבד.

● פרשת „האח דניאל" תסתעף

צפויות התפתחויות חדשות בפרשת „האח דניאל". קרוב לודאי כי חוגי-הכנסיה יפתחו בפעולה בכיוון פסק-דינו של השופט-העליון, מר חיים כהן. האח דניאל מסרב להגיב על ההאשמות, כאילו שיתף-פעולה בתקופה מסויימת עם הנאצים. צמרת-הכמורה כאריך הורתה לו להימנע בשלב זה מכל תגובה פומבית על פסק-הדין של בית-המשפט-העליון.

● לבון יגביר פעולתו

מר פנחס לבון מתכונן להגביר את הופעותיו הציבוריות הפומביות בחוגי מפלגתו ובחוגים אחרים. כאשר יקבע מועד הבחירות להסתדרות הכללית הוא מתכוון להרים מדעותיו בענייני ההסתדרות. בינתיים הוא מתעתד לרכז את הופעותיו במסגרת חוגי „מן היסוד".

● במפד"ל צפוי משבר

● בחוגים דתיים מורגשת התמרמרות על תקציבו הנמוך-יחסית של משרד-הדתות. במפד"ל טוענים כי על שר-הדתות, מר זרח ורהפטיג, לגלות תקיפות רבה יותר. במפד"ל צפוי משבר חדש עם סיעת-הצעירים.

● כדורגלנים ישראליים — „סחורה" מבוקשת

● תשמע על מגעים נוספים ל„רכישת" כדורגלנים ישראליים, בנוסף על נחום סטלמך. לפחות עוד שנים מכדורגלני קבוצות „הפועל" מנהלים משא ומתן עם שליחיהן של אגודות אירופיות.

● המכון לדוקומנטציה יעבור לרמת־גן

● המכון לדוקומנטציה בהנהלתו של מר טוביה פרידמן, עתיד לעבור מחיפה לרמת-גן. השאלה שטרם הוכרעה ואשר תקבע סופית אם ימוקם המכון בעיר הגנים: גובה תקציב העיריה למכון הנאבק על קיומו. השמועות על חיסול המכון היפאי והעברתו ל„יד ושם" — יתבדו. העמדה הנוקשה שמגלה הנהלת „יד ושם" בפרטי איחוד כזה, מונעת כל אפשרות כזו.

● תווך בין ה„אגודה" ו„פועלי־האגודה"

חוגים רבניים ינסו להשכין „שלום בית" בין אגודת ישראל ל„פועלי אגודה", אשר נפרדו על רקע ההצטרפות האחרונה לממשלה. הנטיה היא להסכם ל„הפוגה" ביחסים הבינמפלגתיים הללו, אך אין סיכוי לאיחוי הקרע.

חג הלביבות והזאטוטים

אין לך צורך להיות באופן מיוחד על אווירת החג. פעם היה זה חג המכבים, חג הגבורה. ואילו עתה — בלכתך ברחוב אתה חלק מהאווירה ומההכנות לקראת חג הגדול של הילדים, שהפך במרוצת השנים להג הנשפים של המבוגרים, ובתור שכזה הוא משרה

גם לכבוד החג לכל הקונה... גדלו ערמות המצרכים המוזלים ביחוד, מובילי המצרכים לבתים נחרוצים ללא הרף ומדפי המשקאות מתרוקנים חיש, כשבקבוקים חדשים תופסים מקומותיהם. חלונות הראווה של החנויות הכל-בו הפכה לשדה מציאות למתנות לכל גיל ו-

פרקי הדר

מאת ב. א. בירקאי

בשבילי הרפואה

מאת ד"ר אליהו סגל

צריך לשמור על הבריאות בבית המגורים ובמקום העבודה

מעשרים וארבע שעות היממה ה־אדם מבלה בערך שש עשרה בביתו. שליש היממה רצוי להקדיש לשינה ועוד שליש לחיי הבית ולכל הכרוך בהם, לאכילה, לקריאה, ללימוד, לחיי משפחה וחברה, לבידור וכו'. השליש השלישי — לעבודה. הבית הוא יותר מאשר ד' אמות של מגורים. לגבי כל אדם הוא מהווה את קרקע הגידול הטבעי שלו — כקרקע של גן לצמחיו. בכדי שהגידול ותיפקוד הנשמה וכל מערכות אברי הגוף יהיו תקינים, נחוץ שהאקלים יהיה נוח והמדובר הוא לא רק באקלים הרוחני והנפשי, השורר בבית, כגון מידת ההבנה ההדדית, טיב יחסי הגומלין שבמשפחה, שהנם בגדר מושגים מופשטים, אלא האקלים הממשי, המתבטא במונחים פיסיקליים, מטיאורולוגיים, כגון מידות חום, אחוזי רטיבות שבאוויר, כמויות אור, גלי צלילים, החודרים מן החוץ וכד'. משום כך קיים בתורת ההיגיינה גם מונח מיוחד — „מיקרו אקלים" של הבית.

לגבי תנאי „אקלים-זוטא" זה קיימות תקנות מסויימות, הקובעות את מידת התקינות, הנובעת מהנסיון עתיק היומין, שהצטבר והפך לנכס תרבותי רב־ערך. התקנים אינם מהווים, כמובן, חוקי ברזל או עקרונות אמונה. בגבולות מסויימים יכולות להיות סטיות קלות בהתאם לתכונותיו האינדיווידואליות של האדם, או בניגוד להן, אבל אין זה מונע מלהכיר בחשיבותם של הערכים, המשמשים כמורי דרך לרבים.

חום וקור, רוחות וריחות

ביחס למידות החום נקבע, כי ה־אדם מרגיש עצמו טוב ביותר, אם החום שבפנים מקום המגורים הוא בגבולות 18 עד עשרים מעלות צ' (צלסיוס או צנטיגראד, כלומר לפי מדחום שהקו, המוליך מנקודת האפס עד לנקודת רתיחת המים, מחולק ל־מאת חלקים; למעלה מנקודת האפס — חום, למטה — קור. צלסיוס היה אסטרונום שבדי מפורסם בראשית המאה השמונה עשרה. הוא התקין את המדחום הנקרא משום כך על שמו). מידת הלחות הנוחה ביותר היא 40 אחוז עד 60 אחוז. בפחות מזה אנו סובלים מיובש באף ובגרון, ביותר מזה האוויר מורגש כדחוס וזה מקשה במידת מה על הנשימה. לחות אוויר גדולה מכבידה ביותר כשהיא מלווה בהפרשת זיעה מוגברת, למשל בקיץ ביום חם מאד, או בשעת עבודה קשה. הזיעה אינה יכולה אז להתנדף מעל העור, משום שהאוויר כבר רווי רטיבות עד כדי כך, שאינו מסוגל לספוג עוד יותר אדי מים; הזיעה החמה נשארת אפוא על פני העור ובחלקה אף סותמת את פיותיהן של בלוטות הזיעה. אם מצב זה מגיע לדרגה גבוהה, הוא עלול לגרום חולשה עד להתעלפות.

חשיבות מרובה ישנה למהירות תנועת האוויר. אם בחדר שורר חום, אבל מבחוץ נושבת רוח, אז גלי האוויר, החולפים על פני הגוף, נוטלים אתם חלק ניכר של הרטיבות, המכסה אותו. על ידי כך יורדת מידת החום שלו, שהיתה כבר גבוהה מעל למידת התקינות, זיעה חדשה יכולה לפרוץ מן הבלוטות החוצה, וההרגשה הכללית משתפרת. על עקרון זה מתבססת התקנת מאווררים חשמליים, או אחרים, בתוך הבתים. אם אין לרשותו מאווררים כאלה, האדם מסתייע במניפות, עשויות מבד, או מניר, או במשב יד שלו עצמו — וזוכה בהקלה מסויימת לזמן מה. ברם, כשם שחוסר תנועת אוויר אינו יפה לבריאות, כן גם עודף תנועה עלול להזיק. מהירות האוויר היפה לגוף היא עד חמישה עשר סנטימטר בשניה. מהירות גדולה יותר, ביחוד אם היא מקבלת צורה, שאנו רגילים לסמן בשם רוחות פרצים — רוח, המתנועעת דרך שני פתחים, הנמצאים זה מול זה — אינה נעימה, משום שהיא „סוחבת" אתה כמויות חום גדולות מדי מעל העור במהירות גדולה. כלי הדם שבעור מגיבים על כך בהתכווצות נמרצת פתאומית. בגללה חלה הפרעה בחלוקת הדם בין האברים הפנימיים, ורקמות מסויימות אינן מקבלות את הדם הדרוש להן. כתוצאה מכך כושר התנגדותם של התאים שלהן מתמעט, וחידקים רעים יכולים לנצל את [illegible] החולשה, להשתלט על מקום ה־תורפה שנוצר ולהביא לידי התהוות דלקת מקומית או אף נרחבת ביותר. אם גם מנגנוני ההתגוננות של האורגנים שבשכנות, או אף במרוחקים יותר, נפגעים. מתוך כך מובן, מפני מה רוח פרצים, הפוגעת ביושב על יד חלון פתוח באוטובוס, למשל, אם מולו גם החלון או הדלת פתוחים — מפני מה אחרי פגיעת רוח פרצים כזאת יכולה להתהוות דלקת הגרון ובעקבותיה להתפתח דלקת ריאות. אין זאת אומרת, כי כל רוח פרצים היא בהכרח רוח רעה. אדם יכול להתרגל גם לרוחות פרצים ואף להתחסן נגדן, אלא שלזה דרושים רצון, סבלנות וזמן. בתקופות קודמות היו מסיקי התנורים שבאניות מומחים ל־כך. אז היו מתניעים את האניות ב־מכונות קיטור, שהוסקו בפחמי אבן, ובתאי ההסקה היה שורר חום עצום. המסיקים היו יוצאים מזמן לזמן מן התאים ומצטננים ברוחות פרצים — ולא היו מתקררים. היתה ביניהם תחלואה מרובה, אבל זו באה לא מרוחות פרצים, אלא משיכרות מופרזת ומזיהומים במחלות ממין מסויים, ה־נפוצות ביותר בנמלי העולם.

הלק של האקלים הביתי הם גם הריחות. לא כל הריחות הם בלתי נעימים. אולם גם הנעימים אינם צריכים להיות חריפים מדי. החריפות נובעת מכמות החלקיקים הנדיפים שבאוויר, כלומר תלויה בריכוז. אם הריכוז נמוך, אין הריח מורגש אלא לאלה האנשים, שמחוננים בחוש ריח מפותח מאד. אם הוא גבוה, אז ה־רגישים סובלים ממנו ביותר. חוש הריח הוא אחד מהמנגנונים, שהטבע צייד בהם את האדם לשם הגנה עצמית — על ידי גילוי מוקדם של חומרים מזיקים, הקיימים במקום. אבדן חוש הריח כמוהו כחבלה חמורה בכושר ההתגוננות הטבעית — ומאידך גיסא, גם פגיעה בשטח הנפשי, כי הרי „חוויות ריח" הן חלק מההווי הנפשי. טיפוח חוש הריח הוא אפשרי, אבל הוא צריך להעשות בזהירות ובהדרגה. ישנם בעלי מקצועות, שאומנותם בהרחה. כאלה הם המומחים ליינות, לתמרוקים ולבשמים. בשבילם נזלת — פירושה אבטלה. בין בעלי החיים „המומחה" הגדול ביותר בשטח הריחות הוא הכלב.

היגיינה של העבודה

העבודה היא אחד מהערכים החשובים ביותר, שבהם התברך האדם. הברכה יכולה להיות שרויה בכל עבודה, בין שהיא עבודת רוח ובין שהיא עבודת גוף. הכל תלוי באדם עצמו, בגישתו לעבודה, ביחסו אליה בטיב הכרתו את מהותה, ברצונו ללמוד את אופן ביצועה הנכון, בזהירותו מפני קלות ראש ומפני זילזול בתקלות, האורבות כמעט בכל סוגי העבודה, שכמעט ואין ספור למספרם. קיים בימינו ענף רפואי מיוחד — רפואה תעשייתית. רפואה זו מתרכזת בעיקר בתעשיה הכבדה, במקום ש־הפועלים עובדים במכונות גדולות ו־כבדות. אלו — כל זילזול בכוחן ה־עצום, כל אי דיוק בשירותן עלול לגרום אסונות. אולם גם במכונות קטנות יותר יכולים להתרחש פגיעות קשות בבריאות ובשלימות גופו של אדם. והוא הדין לגבי העבודה בחומרים כימיים. מחובתם של המדריכים, המהנדסים ויתר אנשי הפרסונל הטכני והמינהלי לדאוג למניעת תקלות כלשהן, לשכלל את מיתקני הבטיחות, לחנוך את הפועלים לאחריות כלפי עצמם וכלפי הזולת. מתפקידה של הרפואה לדאוג ל„אקלים זוטא" שפיר גם בעבודה בכל מקומות העבודה, כקטנים כגדולים. מחובתו של כל יחיד לעשות עבודתו מתוך שיקול דעת, להכיר את מידת כוחו, לא לפגר ולא להחפז, לעבוד במרץ ובתבונה, אבל גם לנוח ולהחליף כוח לפי מתכונת קבועה, שיש עליה גושפנקה של הנסיון ושל השכל הישר.

(מוגש ע"י קופ"ח לעובדים לאומיים)

בממלכת הבד

בעריכת: שמואל אור

אופורטוניזם בע"מ

מה לכל אותם אידיאליסטים שניסו לתקן את העולם בין שתי המלחמות הגדולות? היכן נמצאים היום אלה שהאמינו כי ניתן לתקן את העולם בהתאם לתורת החסד הנוצרית, חוקי הכלכלה המפוקחים של קרל מארכס, או חוקיה הקפדניים של תורת משה?

לפרידריך דירמאנט, מחזאי שוצרי צי־ני, שגופו העגלגל משווה לו חזות של כלב ים מפוטם בקרקס, יש תשובה חד־משמעית: הם קיימים — טוען הוא — בבתי־חולים לחולי־רוח, בתי מחסה למקרים סוציאליים ובמוזיליאומים המפוארים של המפלגה השלטת במזרח.

וכדי שלא תטעה, חס וחלילה, בתשובתו זו — מוכן הוא לבדר אותך, משך שעתיים, באחד מהמחזות השנונים ביותר שהועלו על הבמה האירופאית בעשרים השנה האחרונות.

השבוע, בסימן תור המחזות המוסרטים הפוקד לאחרונה את ישראל, תוכל להיוכח בצידקתו של דירמאנט, באולמו הרחב של קולנוע ארמון דוד בתל־אביב. נשואיו של מר מיסיסיפי, מחזה מפוקח, וסרט מצויין, מועלה שם על הבד, לקול צחוקי־ההסכמה של קהל צופיו.

⁂

פני ארבעים שנה, כך פותחת אגדה מודרנית זו, גילו שלושה ילדים שונים, בפינות שונות של הכרך הגדול, שלוש תורות שונות. פאול קלרמן, בן־עניים חסר תקווה, מצא את התנ"ך. לואי, בן גילו ורעו לגורל העוני, גילה את תורתו של קרל מארכס. ואילו בארמון אצולה, בחלקה הנישא של העיר, למד נער אחר, הרוזן בודו לבית שווארץ־לאווה את תורת החסד הנוצרית, הגלומה בברית החדשה.

עשר שנים לאחר מכן, גילו פאול ולואי מוצא משותף, שדדו את קופת בית הבושת, בה שימש לואי כשוער ופאול בדרן ראשי. השניים נפרדו, כששפני הראשון מיועדות ל־מר מיסיסיפי והשני לאוכספורד. בלחיצת יד הבטיחו לא להתראות לעולמים.

בינתיים גילה הרוזן בודו את תורת החמלה הנוצרית הלכה למעשה, העמיד את כל הונו לרשות בתי־חולים לעניים.

פאול היסמך כדוקטור למדעי המשפט ה־תנכ"י, הפך לתובע הכללי של מדינת איקס, שבבירתה אירופה־סיטי, שם גולה, הופיע ל־אחר שנים כבנו של תעשיין תותחים עשיר, מר מיסיסיפי. תעודת חייו של מר מיסיסיפי: השלטת חוקי תורת משה בציוויליזציה המתמוטטת. לואי, כחבר קומוניסט בעל מותק, מגיע אף הוא, בסופו של דבר לארץ מולדתו, אומר לערוך בה מהפכה קומוניסטית. ואילו הרוזן בודו, הנמוק משברון לב, מסתלק לבורנאו, מנסה להציל את הילדים מזי־המחלות, מאבד את כל כספו, חוזר ל־ארץ מולדתו שיכור וחולה.

הבמה ערוכה. עתה מגיעה תורה של ה־פרסה הטרגי־קומית.

⁂

ח ולשתו האחת של הסרט נישו־איו של מר מיסיסיפי נעיצה בטשטוש דמותה של גבורתו הראשית. אנסטסיה (הנ־רייטה פון קאריאן) היא בת־דמותה של ל־לית, אותה מפלצת אגדית הופכת גברים לנמרים צמאי־דם. במחזהו של דירמאנט היא ציר העלילה: לאחר הרעלת בעלה הראשון, היא נישאת לתובע הכללי כדי להינצל מה־גליוטינה, משמשת משאת נפש ומכשיר גיוס למורד הקומוניסטי וגם לאידיאליסט הנוצרי. בסרט מודגש תפקידה זה רק בחלקו השני, וגם אז בצורה מלאכותית למדי.

אולם דומה כי זוהי חולשתו היחידה של הסרט, שחקנים מדרגה ראשונה, טכסט שנון וחכם — ועל הכל: עלילה גרוטסקית, אך בכל זאת מתקבלת על הדעת, ההופכת את נישואיו של מר מיסיסיפי לאתגר אידיאליסטי חדש.

(ובמאמר מוסגר: מחזה זה, שהועלה על בימת הבימה לפני שנה ויותר, ממש לאחר הצלחת המחזה בבירות המערב אירופאיות, סבל שם — לא רק ממשחק רופף — אלא גם מתוהו ובוהו רעיוני, בו טבע מיסרי השכל החריף של המחזאי, הפך לצל קלוש של הטפת מוסר. דווקא במאי הסרט הצליח להבליט אספקט עיקרי זה של המחזה, ל־הפכו לדגל).

אולם אם העדפת עיניה היפות של השחקנית פון קראיאן על הבנת תפקידה במחזה פגמה קצת בשטף העלילה ובמיבנה הפיסי שלו, הרי שתפיסתו הקולנועית היוצאת מן הכלל של הבמאי, והשימוש הנבון והפקחי בהסברותיו של הקריין, העלו, לדעתי, על הבד יצירה חדשה. יצירה להתרם דירמאנט תהריס ורעיון מרכזי וקאופמן הבמאי וה"ם קולנועיים ומובן אנושי רחב וכולל.

אינך יכול להחמיץ סרט זה. שוב אין זה בדיר בעלמה, זהו נכס תרבותי־חברתי שאף אדם בר תרבות אינו יכול לוותר עליו.

„רק בלירה" סרטו החדיש של יורם גרוס.

⁂

היסטוריה מעוגלת

(הגלגל הענק, תכלת, תל־אביב)

הגלגל הענק, סימלה של וינה המסורתית, הופך אף לסימלו המסחרי של סרט זה, המתרחש רובו ככולו בעיר המאלסים ועניינו חייה של משפחה אחת.

הסרט, המורכב מאפיזודות אפיזודות, הנקשרות — אם במוקדם ואם במאוחר — בעזרת אותו גלגל, הוא למעשה סירטה של מריה של, שחקנית הבד הגאונית שיודעת ללוש גם מהחומר התפל ביותר עיסה נעימה לחיך. לא שהחומר במקרה זה תפל, רק שלולא היא היה הוא רק עוד סרט אחד ב־אותה סידרה ארוכה של סרטים סנטימנטאלים, שהקהל האוהב זאת, מציף את האולמות בהם הם מוצגים.

כדאי לראות סרט זה, לפחות בגלל מה ששל עושה מתפקיד של אשה — מגיל החופה עד גיל הקבר.

⁂

היציקוק במהלך אחורי

(אני מתוודה, מגדלור, תל־אביב)

אני מתוודה: כשהלכתי לראות ה־שבוע את סרטו הישן של היציקוק, אני מתוודה — דגמי המכוניות החדישות בסרט מצביעים על 51'—52' — לא זכרתי בדיוק מה מתרחש בו. ידעתי כי ראיתי סרט זה לפני שנים, אולם, לגבי טיבו, הייתי סבור — מאחר שלא זכרתי אחרת — כי הוא דומה לסרטיו המעולים האחרים.

מוסר־השכל אחד לפחות למדתי לאחר שראיתי סרט זה: אם אינך זוכר סרט, כ־נראה שאין בו משהו ראוי לזכירה. בלבול גמלוני זה, אודות כומר קתולי, המתחייב בתוקף ווידוי שהוא שומע, שלא להסגיר את הרוצח, גם כשהוא עצמו מסתבך באשמת אותו רצח, כמעט ומכיר מקרוב את תליינה הלבוש הדר של קנדה, רחוק מהיציקוק, אותו אנו מכירים, כמו שהיציקוק, המופיע לרגע אחד בתחילת הסרט על קו הרקיע של העיר החשכה, בחיפושית קטנה ותמהונית, רחוק מעדשת המצלמה. העלילה המטופשת, פרי מוחו של אחד תבורי — יהודי הונגרי אם אינני טועה — זוכה לביצוע איטי והלש לא פחות, כשבתפקידים הראשיים שני צעירים סימפטיים — אן בקסטר ומונטגומרי קליפט — שאינם יודעים מה לעשות עם עצמם.

סרט חלש, המרחיק את שמו הטוב של היציקוק 1962 מתודעתנו, בהילוך אחורי ספיישל.

מדור התשבץ

תשבץ מס' 9

מאת: בנימין שמרון

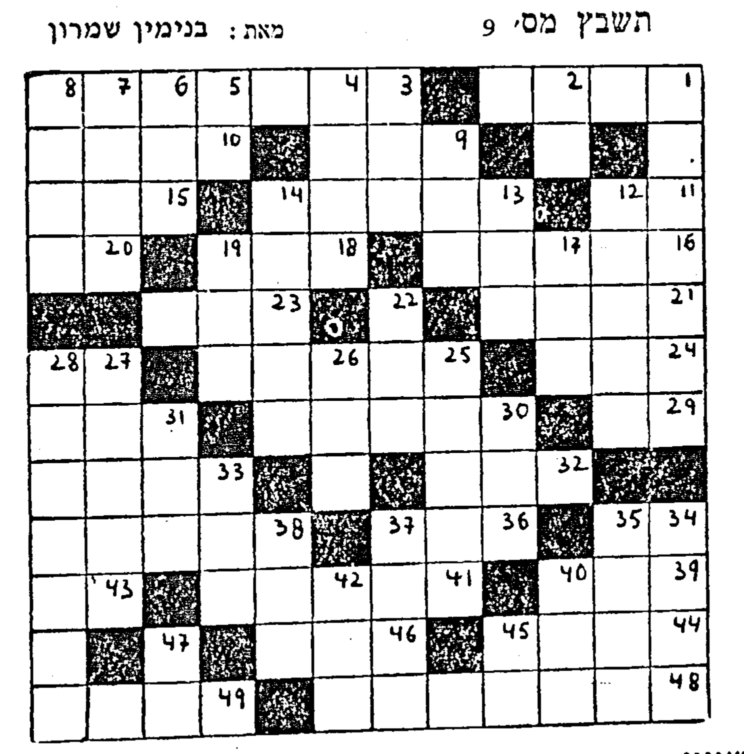

מאוזן: 1) פחד. 3) מרובע שצלעותיו הנוכחיות שוות ומקבילות. 9) נטיה נפשית. 10) בלוי. 11) מתנה. 13) איפה. 15) מקום עגינת האניות. 16) תשוקה. 18) טפה. 20) מילת שאלה. 21) מחבט למשחק טניס. 23) הזדעזע. 24) פוזל בעינים. 25) מין כובע. 27) נוזל החיים. 29) שקט, להש. 30) מערכת הפרטים או הקווים לביצוע דבר מה. 31) צפיפות. 32) הדר. 33) סכין מתקפל. 34) אחת השיניים הקדמיות. 36) תערובת של מתכות. 38) תיק, נדן. 39) תרדמה. 41) ראש, מנהל. 43) הפה של חיה טורפת. 44) מכון. 46) בסיס. 48) התלבטות. 49) הד.

מאונך: 1) אומן מתכת. 2) מקוה־מים. 3) מכשיר להדלקת אש ביד. 4) מוזמן. 5) נמצא. 6) מגגינה. 7) שעות היום. 8) פגע. 9) שירות. 12) תרמיל 13) בית. 14) חסרון. 17) גשם. 19) גרגרי שעורים שהושרו במים. 22) מחסה. 25) נוגס בשיניים. 26) רע. 27) גולם. 28) נכסי דלא ניידי. 30) דמה בצורתו. 31) בור. 33) קלע חוטים שתי וערב. 34) שלב אחד בסולם הכהונה בכנסייה הקתולית. 35) זהום. 37) חרפה. 38) בן הנכד. 40) פיתוי. 42) שרפרף קטן. 45) צמד. 47) שר..

פתרון תשבץ מס' 8

מאוזן: 1) צפרת-כרמים. 10) לעג. 11) שק"ם. 12) דן. 13) סגיב. 15) לוף. 16) לבד. 17) יעל. 18) מבליג. 20) בר. 21) כי. 22) בול. 23) דגן. 25) ולד. 27) מול. 28) דבלל. 31) אהוב. 33) בהן. 35) כרם. 36) רבב. 38) טור. 39) בו. 40) לא. 42) ארכוף. 44) סוס. 45) ידה. 46) בהט. 47) בלת. 48) זר. 49) פוג. 50) הלו. 51) אורנג-אוטן.

מאונך: 2) פליל. 3) רעב. 4) תג. 5) רשול. 6) מקפיד. 7) ים. 8) אנדרלמוסיה. 9) פסיכואנליזה. 12) דבב. 14) געילה. 15) לבלוב. 18) מום. 19) גמד. 24) נבך. 26) דור. 28) להטוט. 30) לרבות. 32) בבא. 34) נוף. 37) ברבור. 41) אדר. 43) כהגן. 44) סלוט. 47) בלו. 39) פו. 50) הא.

הנכם מאזינים ל...

בעריכת מיכאל קשיב

החדשות הישנות

השבוע היה המאזין הישראלי הממוצע מרוצה. כטיפוס שמרני בעיקרו, המעדיף ציפור מעצמת ביד משתי ציפורים מבודלות בצמרת, האזין בקורת־רוח למהדורות החדשות של השעה תשע, במתכונת הישנה.

אותו מאזין, שהרתיק את מקלטו לבירות שדור גדולות, יכול היה להצטער כי רעיון טוב בעיקרו זכה לביצוע כושל כזה. אולם מאחר שהכיר היטב את מגבלותיו הקונקרטיות של שרות שדור זה, לא הירבה לדרוש.

מאידך עלו אל החדשות דמויות בלתי־מוכרות. אותן הדמויות העושות כל ימות השנה את החדשות בשקט וצינעה, שעתה התמרדו, ביקשו לסלק את הרסן מפה הציבור. אולם גם התמרדות זו שככה חיש מהר. גלי השיכחה כיסו את הגלים הסוערים של מבעירי האתר.

אולם הפרשה לא עברה ללא שאלית משרידות. המועצה הציבורית שבמעט אינה קיימת התכנסה בחיפזון, העלתה את הבעייה הבוערת על סדר יומה. גם בקרב המאזינים התעוררו שאלות. לאחת מהן, שאלתו של שאול ימיני מראשון לציון, אנו עונים ב־מסגרת זו.

שואל מר ימיני: מי האחראי על החדשות בקול ישראל, כיצד הן נערכות ומהן כוללות?

תשובה לשאלתו של מר ימיני מצויה בחוברת הדרכה של קול ישראל, שיצאה זה לא מכבר. אנו מצטטים את קול ישראל:

באגף „חדשות ועניני היום" לו אחראי מר עמוס גורדון, מצויים המדורים דלהלן:

החדשות

עורך ראשי: יצחק גורן 7.00, 13.30, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 (רשת א') 10.00, 18.00, 22.00 (רשת ב') מחלקת החדשות ב־ירושלים אחראית להספקת ידיעות למדורים בשפות השונות, נוסף על תפקידה המרכזי של עריכת חדשות בעברית בשמינה מהדורות ליום (חמש בגל הראשי ושלוש בגל־הקל).

מחלקת החדשות שואבת את ידיעותיה מ־המקורות הבאים:

- סוכנויות: רויטר, עתים, סין, אי.פי., יו.פי., סט"א.
- רשת כתבים בארץ. ידיעות אלו מתרכזות בסניפנו בת"א שבראשו עומד צבי גיל.
- כתבים בחו"ל: ארה"ב — או"ם, צרפת, איטליה. נוסף על אלו מעסיקה ה־מחלקה באורח ארעי כתבים בכמה מארצות אפריקה.

כתבינו בארץ ובחו"ל משרתים, נוסף ל־מחלקת החדשות גם את יומני החדשות ו־יומני השבוע.

יומן החדשות

א. יומן החדשות

(עורך ראשי: יורם רונן)

משודר בכל ערב (להוציא ערבי שבתות וחגים ומוצאי שבתות וחגים) בצמוד למהדורת החדשות של השעה תשע. היומן מורכב משלוש עד חמש כתבות מלוות ברפורטז'ה היה בדברי הסבר ופרשנות למאורעות ה־עיקריים של אותו יום. נושאי היומן נקבעים ביום שידורו וניתנים לשינוי בהתאם להתפתחות, עד לרגע שידורו ממש.

ב. יומן השבוע

משדר שבועי: שבת, שעה 9.45 (רשת א') משדר הסוקר בהרחבה את המאורעות העיקריים של השבוע בארץ ובעולם. בפתח הגליון כתבה מקיפה על האירוע המרכזי של השבוע. יומן השבוע סוקר באמצעות כתבים ופרשנים את ההתפתחויות והתמורות ב־חדשות השבוע. הוא כולל גם את קולות השבוע, ומסיים בנעסכת קצרה — תאורית או תחקירית על נושא ישראלי.

עניני היום

א. דו־שבועון המזרח התיכון

(עורך ראשי: חגי פינסקר)

עורכים: אמנון לב וחגי פינסקר משדר דו־שבועי: יום א', שעה 19.45 (רשת א') בתכנון החורף הפכה תבנית זו להיות דו־שבועון. המשדרים על המזרח התיכון יכללו סיכומי המאורעות המרכזיים באזור, ויידונו בהם בעיות מיוחדות הקשורות בהתפתחויות מאורעות אקטואליים באזורנו. ישולבו בהם בעיות חברה, ספרות, מוסיקה ועוד, של העולם הערבי.

ב. ירחון אפריקה

(עורכים: מיכה שגריר וחגי פינסקר)

משדר חדשי: יום א', שעה 19.45 (רשת א') משדר המוקדש לבעיות יבשת אפריקה, ו־מסכם את מאורעות החודש ביבשה היבשת. המשדר דן בבעיותיהן העיקריות של המדינות האפריקניות ומביא פרטים על חיי תושבית של היבשת השחורה.

עניני היום

(עורך: חגי פינסקר)

משדר שבועי: יום ב', שעה 20.20 (רשת א') משדר שבועי העוסק בנושאים אקטואליים באורח פרשני, רפורטז'י או עניני. נושאי המשדר נקבעים לעתים ביום שידור התכנית בהתאם לנושא האקטואלי באותו יום.

א. השבוע במשק

(עורך: חגי פינסקר)

משדר שבועי: יום ה', שעה 19.20 (רשת א') משדר שבועי הסוקר ומבהיר תהליכים משקיים שוטפים.

ב. השבוע בכנסת

(עורך: אהרון אריאל)

משדר שבועי: יום ה', שעה 19.20 (רשת א') משדר הסוקר את דיוני הכנסת במשך השבוע השוטף, תוך הבאת קולות חברי הבית.

בולים ובולאים

בעריכת חיים לנגלבן

למען התיירות

תורכיה מהגיעה בסדרת בולים ה־מוקדשת לתיירות. עצם הנושא [illegible] יירות אינו בגדר הפתעה. כי הנטיה רגילות לשלב בבוליהן אתרים הסטוריים ודמויותיהם הרומזים על יופים והכונים לבקרם.

ההפתעה בנושא שבחרה תורכיה לפאר בו את בולי התיירות. והנושא הוא בלתי רגיל לגבי מדינה כתורכיה, כנראה שהרפורמות שהחלו בשנת 1923 טרם באו לסיומן.

ב־8 בדצמבר תופיע סדרת זכרון ה־מורכבת מ־4 בולים ועליהם התנוסס... „הבתולה הקדושה". מתברר שבימיה האחרונים להיות שהתה „הבתולה הקדושה" ב־ Ephesus שבתורכיה וב־18 באוגוסט 1961, אישר האפיפיור את דבר שהותה של „מרים הקדושה" והכריז על מקום זה כמקום עליה לרגל לנאמניו. הסדרה שתופיע לרגל הבכרזת האפיפיור מלפני שנה מורכבת מארבעה בולים. הראשון בדרג של 105 ק', מראה את פניה של „האם הקדושה", הבול השני בערך של 75 ק' מתאר את מראהו החיצוני של הבית בו התאכסנה בעלת הבתולה. הבול השלישי, בדרג של 40 ק', מראה את החלק הפנימי של אותו בית והבול הרביעי האחרון שבסדרה בערך נקוב של 30 קורו, מראה את „הבתולה הקדושה".

הבולים הודפסו בבית הדפוס הממלכתי בסטריה בשיטת פוטוגרביורה בצבעים רב גוונים.

כתם של הבולים יפה עד שנת 1965. מאידך הערך הגבוה ביותר הוגבל לשנת 1963 בלבד.

בולגריה

ב־13 בספטמבר הופיעה בבולגריה סדרת פרפרים מרהיבת עין, המורכבת מ־6 בולים ועל כולם פרפרים שונים בצבעים מקוריים. הבולים צויירו ע"י שמונה ציירים שונים והופיעו במהדורה של 300 אלף יחידות.

ב־24 בספטמבר הופיעו שני בולי זכרון לרגל הכנס הבינלאומי לאוירונטיקה, שהתקיים בפריס.

הבול הראשון בדרג של 5 סט', בצבע ירוק ואפור מביא את דיוקנו של פרופ' ציולקובסקי — ראשון המטפלים בתכנון הרקטות להלל. הבול השני בערך של 13 סט', בצבע כחול וצהוב, מראה את כדור הארץ, הירח ומסלול הטיסה של ה־ללל.

מלוח השחמט

— בעריכת ח' קופרמן

אליפות ליגת ההסתדרות

רמת־גן זכתה בשבוע שעבר בתואר אלופת ליגת ההסתדרות, בסיום התחרות לליגה א' לשנת 1962, לאחר שצברה 32½ נקודות. בצרון, אשר צברה בסה"כ 32½ נק' תפסה את המקום השני, כשלאחריה באים: חולון — 31½ נק', קבוצת הצעירים — 28½ נק', גבעת עליה — 23½ נק', חברת השמל — 20 נק', רמת החייל — 18 נק', קרית שלום 12½ נק' ושכונת התקוה 12 נקודות.

אליפות נתניה

לאחר הסיבוב השני במסגרת התחרויות על אליפות נתניה הנערכת בהשתתפותם של 12 שחמטאים, צועד בראש וויס עם 2 נקודות כשלאחריו יעקב מיליונר (האלוף הקודם) עם 1½ נקודות.

מועדון „רשבסקי" תל־אביב

במסגרת התחרות לשיפור דרגה הנערכת במועדון „רשבסקי" הסתיימו חמשה קרבות בלבד בתוצאות הבאות: אביני — עדיני 0:1, ניומן — אייגר 0:1, ברקוביץ — פישלר — 0:1, דינר — גילץ — ½:½. הפתעת סיבוב זה היתה בנצחונו של בן־משה על יעקב קורצטג, [illegible] השחקן הטוב ביותר של המועדון. יתר המשחקים לא הסתיימו. הדירוג עתה הינו: ברקוביץ בראש עם 4 נק', דינר — 3½ נק', קורצטג, אביני ובן־משה כ"א מהם עם 3 נק', ועוד.

משחקים מובחרים — מאולימפיאדת ווארנה

(שחמט מס' 6)

במדור הפעם נביא שני משחקים קצרים אבל נאים עד למאד. במפגש יוגוסלביה — אורוגואי, היה יריבו של גליגוריץ' שהקן בשם אסטרדה („אסטרדה" פירושו — „במה", ה„הונצרט" שערך גליגוריץ' על „במה" זו נמשך 20 מסעים בלבד:

לבן: אסטרדה — שחור: גליגוריץ'

הודית של המלך

(1) ד4, פו6; (2) ג4, ג6; (3) פג3, רז7; (4) ה4, ד6; (5) פו3, 0-0; (6) רז5, ג5; (7) ד5, ה6; (8) מהד2, ה:ד5; (9) פ:ד5, רה6; (10) פ:ו6+, ר:ו6; (11) ר:ו6, מה:ו6; (12) 0-0-0, פג6; (13) ו4, פד4; (14) פו3, רז4; (15) פ:ד4, ר:ד1; (16) פב5, רא4; (17) פ:ד6, צאד8; (18) ה5, מהה7; (19) מהד5, צ:ד6; (20) מה:ד6, צד8!!! הלבן נכנע.

פרדריק אולאפסון, שקבע את התוצאה הטובה ביותר על לוח א' (14 מתוך 18) לא נזקק גם הוא ליותר מ־20 מסעים כדי להתגבר על אוקלי:

לבן: אולאפסון (איסלנד) — שחור: אוקלי (בלגיה)

גמביט המלכה

(1) ד4, ד5; (2) ג4, ג6; (3) פג3, פו6; (4) ה3, פז6; (5) פו3, פבד7; (6) רד3, רה7; (7) 0-0, 0-0; (8) ה4, ד:ה4; (9) פ:ה4, פ:ה4; (10) ר:ה4, ח6; (11) צה1, ה5; (12) ר:ג2, ה:ד4; (13) מה:ד4, רג5; (14) מה:ד4, ...; (15) פו5, ...; (16) ב3, רד5; (17) מהה, פד7; (18) רד5, מהא5; (19) ר:ח6!, זח6; (20) מה:ח6, ... השחור נכנע.

בימות ופרגוד

שמעון ישראלי: היחסיות כתורה

אחת ההגדרות המוצמדות ליהודי בפי אנטישמיים: „אדם הרוצה תמיד להצליח, אשר בדרך כלל מצליח, אולם כשמישהו אחר מצליח, הוא מתעניין לדעת כיצד הצליח". ניסיתי, באופן לא כל־כך אנטישמי, לברר ממקור ראשון את פשר הצלחותיו של שמעון ישראלי, שאפשר ללמוד אותם במגטונים.

אדם צעיר, אמנם בעל כשרון, שמצליח כבר בהופעת יחיד שלישית במספר, כמעט וסיים את הסרטת „המרתף" הפרטי שלו, בעל מועדון שעשועים פרטי, משרד מהודר, ועוד.

שאלתי אותו, בשלב ראשון לפני ה„זעץ" האחרון, איך נולד אצלו הרעיון להיות כוכב בכיר, במחזה בכיר, שצוות שחקניו מסתכם בשחקן בכיר, שהוא הכוכב הבכיר (והלבדי) של המחזה הבכיר.

יותר לא הייתי צריך. התשובה באה לבד, עם הפסקות זעירות של ויסקי אמיתי:

„האמת שזה לא קפץ בבת אחת. מתאסף חומר בשוק משך שנים, מנגינות ורעיונות לקטעים. לא העזתי להופיע בעצמי, אבל בפני חברי היית מקריא, והם צחקו שאינני מנצל זאת. העסק התבשל סופית בפאריז כשהופעתי עם שלשת המיתרים. כשחזרתי סיפרתי ליוסף מילוא וזה מצא חן בעיניו. הוא הציע לי לערוך הכנית בביומו במועדון התיאטרון בחיפה. ואז הופעתי עם התכנית „אילו כל האוהבים..." השבתי להשאר שבוע בחיפה ונשארתי 4 חדשים. אז החלטי להרחיב את התכני ולהוסיף עוד חומר ושירים. כך צץ, סתם יום של חול' וכבר התחיל להתבשל רעיון „התאומים".

• **אח תאום לשמעון**

אתנחתא קלה. כשמדברים על תאומים, מסתבר שלשמעון יש בכל זאת אח־תאום, אע"פ שבתיקי הרבנות לא כתוב שהם נולדו מאמא אחת ומאבא אחד. קוראים לו נחום סלונים.

הוא האיש, מציין ישראלי, שבגללו בעצם יש הצגות יחיד של שמעון. „לא כלם האמינו שאצליח. הוא היה היחידי שהאמין והסכים להשקיע כספים. אמרתי לו: ואם אכשל, לא אדע מהיכן אקח כספים לשלם לך. אמר סלונים: אני אוהב סיכון, ואם ניכשל אחשוב תמיד שנכשלנו בדבר מענין. האימון המוחלט מצא חן בעיני וזה היה חלק מההצלחה של ההצגה". וזה הצליח.

ביניהם יש חלוקת עבודה פשוטה: נחום הוא האדמיניסטרטור ואיש הכספים של תיאטרון־ישראלי, ואילו ישראלי הוא המנהל האמנותי של תיאטרון־שמעון, ואיש אינו מתערב בעבודת השני. סלונים מאמין ביעילותו האמנותית של ישראלי; ישראלי מאמין במומחיותו המנהלתית והאמרגנית היוצאת מן הכלל של סלונים.

מסתבר, ששמעון בעצם מרחם על שותפו שהוא כה רוחש לו אימון. למה מרחם? אומר שמעון: „צריך להסתגל לשגעונות שלי. ולפני שהוא מסתגל לאיזה רעיון חדש שלי, הוא כבר שקוע בהוצאות עצומות. אני משוכנע שפה ושם אני גורם לו נדודי שינה בגלל שגעונותי. דוגמא לשגעון: הסרט ,המרתף', זה שיגעון גדול ואני בונה עליו הרבה מאד".

⁂

• **אש צולבת**

שמעון משתדל ליפול על הרעיונות שלו בעצמו, וכשהוא נופל על רעיון, הוא מתרומם בשקט, ללא עזרת אמא, ופונה אל אבא מתאים שיכתיב או יביים.

„ברור כי בהצגותי הבמאי צריך תמיד להתחלף, מפני שצוות השחקנים האחיד אינו מתחלף".

עכשיו התחילה החקירה הממשית כדי לוודא באופן סופי מי נתן את ההוראה לשמעון ישראלי:

המראיין: מי אתה בעצם?

ישראלי: זה יקח לי קצת שנים עד שאברר את זה.

אני: אינך יודע מי אתה?

הוא: אינני הושב שאני מעוקם ומסובך כל כך. אך כל פעם שנדמה לי שזהו אני, צץ רעיון להיות מישהו אחר או משהו אחר.

ש. מה זה משהו יותר?

ת. זה ענין של בגרות. האני האמנותי מופיע עם התפתחות האמן.

שאלה־תומהת: מה, לא התפתחת מספיק?

תשובה: אני רחוק מאד מלהתפתח.

ש. רחוק מכה?

ת. רחוק מהיות מה שאני רוצה להיות פעם.

ש. מה אתה רוצה להיות פעם?

ת. תמיד קצת יותר.

הצקתי־על־הנשמה: אתה חותר ל־שחק תפקיד מסוים?

ישראלי (מגלה סקופ בינלאומי): מה שמעניין אותי מאד זה בימוי קולנוע, ושאיפתי הכמוסה: קומפוזיציה בשטח המוסיקה הרצינית.

ש. כתבת כבר קומפוזיציה?

ת. לא.

ש. איך אתה יודע שתוכל לחבר יצירה רצינית?

ת. על סמך הרבה רעיונות מוסיקליים המתרוצצים בראשי. אני מרגיש שהכח הפנימי לחבר יצירה מוסיקלית הולך ומתפתח בי.

ש. שמא עוד יתברר שהנך שחקן בטעות?

ת. אין טעויות כאלו.

ש. אולי אתה בטעות שחקן מצליח?

ת. כנ"ל.

שמעון מודה בגילוי לב כי טרם ניסה לחבר יצירה מוזיקלית. אבל ההובי הגדול שלו, הוא לבלות שעות ע"י פסנתר ולעסוק באימפרוביזציות. מתוך חוסר יכולת לרשמם, מתרוצצים הדברים בראשו. הוא אינו יודע תווים במידה מספקת כדי לרשום מוסיקה רצינית. הידע שלו בתווים הוא במגבלות של זמר. שמעון אינו יכול ל־קחת מומחה רגע את ה[illegible] בלתי אפשר[illegible]

• **לא אמנות לשם אמנות**

שמעון, הטוען כי הוא תלמידו הנאמן של מאיר מרגלית, סבור כי שחקן החותר לגלם תפקיד מסוים הוא שחקן מוקצה ומקווה כי בשחקן תפקיד זה או אחר, הוא יצא ממגבלותיו.

שחקן טוב הוא שחקן ההופך כל תפקיד לתפקיד.

עוד ווידוי: „אני רחוק מלשחק אמנות לשם אמנות טהורה. תכניותי הן ללא יומרה גדולה. אני רק משתדל שתכנית בידור שלי תהיה יותר מבידור סתם". הוא אינו נמנה עם השחקנים העקרוניים הבאים להטיף משהו או לומר משהו מיוהד. שמעון טוען שאפשר להצחיק טוב את הקהל ויחד עם זה להשאיר בו משהו להרהור אם לא למחשבה.

שמעון נמנה עם סוג הגברים הנמצאים ב...הריון. הוא מסתובב עם ההומר בבטן הרבה זמן עד שהוא מתבשל ופורץ ההוצה. הריונו של שמעון אינו בתקופת זמן מקובלת. כך, למשל, נשא בבטנו שנתיים ימים את „תורת היחסים".

בדרך כלל הדוקים לגופו מכנסי־ג'ינס וסוודר רציני נגד קור סיבירי בישראל. הוא נציג מובהק של ציונות־הבמה, ותפקידו הראשון בגיל 16 היה ניצב ד' ב„סולון בלודיה" של הרצל, שהוצג ב„אהל". כבר אז היה הדבר כרוך בקשיים: עמדתי לבוש שריון על הבמה וכל הזמן היתה לי הרגשה שהקהל רואה את פעימות לבי, והסתכלתי כל הזמן על פח השריון, כיצד הוא עולה ויורד לפי מקצבי הלב. תורם של הניצבים האחרים (א', ב', ג') הגיע לעזוב את הבמה, אולם הייתי שקוע בהלמות לבי ולא ירדתי. עד שאחד מפעלי הבמה צעק לי: „אידיוט צא!" כשסיפרתי זאת למרגלית, אמר: אתה תהיה שחקן... כנראה שמרגלית ניחון בחוש נבואי.

בעצם, שמעון חותר לשחק את „שלום עליכם" באיפור מלא ולספר את סיפורו בגוף ראשון. לשחק את הסופר הגדול שלפני הסיפור. זה כבר בשלבי הריון־ישראליים ראשונים...

(חדשות הבידור המפורטות יתפרסמו בעמוד הבידור ביום ראשון).

מפעל עולמי של התנועות והארגונים היהודיים העולמיים

יער של תנועות הנוער והארגונים ה־יהודיים העולמיים יינטע בישראל, בהרי הגלבוע, במסגרת פעולותיו של הנוער מטעם הקהק"ל בשנה הקרובה, לרגל מלאת ט"ו שנה למדינת ישראל.

החלטה על כך נתקבלה בפגישה שנערכה השבוע בין נציגי המרכזים ה־עולמיים של תנועות הנוער לבין יו"ר מועצת המנהלים של הקהק"ל מר יעקב צור אשר הרצה בפני המשתתפים על הנוער היהודי בתפוצות ועל פעולותיה ה־חינוכיות של הקהק"ל בקרב הנוער.

חקלאות ופרדסנות

משלוח פרי הדר על משטחים – שיטה מועילה

— מאת סופרנו הכלכלי —

היבול הגדול של ההדרים ליצוא הצפוי בשנים הבאות, כאשר יבשילו הנטיעות, שהרחיבו את שטח הפרדסים במשק החקלאי — העמידו את כל שרותי ההובלה בפני הבעיה, מה לעשות כדי להגיע להספק גדול יותר? התשובה לא היתה קלה.

הפיגור בהקמת נמל אשדוד הוא עובדה קיימת. הוויכוח סביב השאלה מי אשם בכך ועל מה קרה הדבר, לא יעזור הרבה בחיפושי דרך טובה למשלוח פרי בשעור גדול יותר, ועל כן יש למצוא פתרון במסגרת התנאים הקיימים.

עלינו לקחת בחשבון לא רק את אורך חזית ההטענה בנמל ואת כושר ההרמה של הציוד שהותקן בו, אלא גם את כושר ההובלה של מכוניות־משא להובלת פרי בארץ בהתחשב עם כושר המעבר של הכבישים ושל דרכי הגישה למכוני אריזה ולמחסני הנמל כאחד.

לכן התחילה אצלנו רשות הנמלים ומנהלה מר לסקוב להטיף ל„טיכנולוגיה" של הובלת פרי, במטרה להגיע לגילוי שיטה שתגביר את יעלותם של כל אביזרי השרותים.

הפרדסנים נתבקשו לשקול את האפשרות של משלוח פרי ארוז בתיבות, העומדות על משטחים מיוחדים. על כל משטח תמצא כמות תיבות מסוימת. כך תעשינה פעולות הפריקה וההטענה לא בכל תיבה בודדת, אלא במשטח כולו.

התאחדות האיכרים והפרדסנות קיבלו עקרונית את רעיון המישטחים, אולם נציגיה הצביעו על הקשיים שבהפעלת השיטה החדשה ועל הכורח בפעולת הכנה קפדנית למבצע.

רשות הנמלים היתה תקיפה למדי בדעתה, ובימים אלה נערך הנסיון הראשון, אשר הוכיח את היעילות שבמשלוח פרי על משטחים.

מדידות הזמן, שנערכו בעת המשלוח הנסיוני הוכיחו כי בשביל „נגלה" (כך מכנים הנהגים מחזור אחד של מכונית משא) אתה מספיקות 150 דקות לעומת 250 שבשיטה הקודמת. עובד אחד עשה את מלאכתם של ארבע עובדים, והמכוניות, שהגיעו לנמל לא נאלצו להמתין בתור ולהצטופף ב„פקק" תנועה על־יד הרציפים ובדרכי הגישה לנמלים.

אם ניקח בחשבון כי בניסוי השתתפו יותר ממאה מכוניות משא, מותר לנו לקבוע כי מבחינת לוח הזמנים והגדלת כושר התפוקה של אביזרי ההובלה, הצדיקה שיטת המשטחים את עצמה במלואה.

כעת מתחיל הקושי העקרוני. צריך לקבוע באיזו מידה כדאית השיטה החדשה לעומת הקודמת, והאם אין לה מגרעות המבטלות את כל יתרונותיה. בחו"ל משתמשים להכנת המשטחים בעץ, שהוא חומר זול ונמצא בשפע. אולם, אצלנו יש לייבא את העץ מחו"ל, והממשלה הטילה על העצים מסים כבדים, המייקרים אותם במידה רבה. על כן, השאלה ממה לייצר את המשטחים אצלנו אינה ניתנת לפתרון קל זול ונוח.

שאלה שניה מתיחסת לבעית תעריפי הובלה יבשתית. תעריפים אלה הושתתו על המצב הקיים בהטענה באפריקה כאשר הפעולה נעשית תיבה תיבה. שיטת המשטחים מקטינה אמנם את כמות הפרי בבטן המשאית ויחד עם זה היא מגדילה את המשקל של המטען במשקל הטרה של המשטחים, אולם הנהג יכול לעשות יותר „נגלות" ביום.

לכן יש מקום לרביזיה של תעריפי ההובלה ולהוזלתם. לפי שעה לא ידוע באיזו שעור יסכימו המובילים להוזיל את מחירי השרות. רביזיה תעריפים דומה נדרשת מהנמלים, אשר יחסכו בידיים עובדות. גם תעריפי ההובלה של האניות עשויים להשתנות לזכותה של הפרדסנות, כאשר לא תצטרך האניה לעמוד זמן רב מדי בנמל כדי להטעין פרי בטנה.

תמורת יתרונות אלה תדרש שמירה קפדנית ביותר על סדר המשלוחים. על המשטחים לא קל למיין את התיבות ולהתאימן לספציפיקציה של הפרי. לא קל יהיה לברור את המשטחים במהסן ולמצוא את התיבות ארוזות פרי בגודל הנדרש על ידי הקונים, השומרים לעצמם בחוזי הקניה את הזכות לדרוש פרי בסוגים מוגדרים, פן יהא על השולח לשלם קנסות או פיצויים.

כאשר הכל ילך למישרין, אפשר יהיה להתגבר על קשיים אלה. אולם, מה לעשות כאשר תבוא תקלה מחמת האיחור בהגיע אניה, או מחמת סתימת עורקי התחבורה והסימת המחסנים עקב תקלה „בשרית בעונת „הקטיף הגדול"? על כן, עם כל היתרונות של השיטה החדשה, יש לראות בעיניים פקוחות את כל הקשיים הנלווים אליה ועל כל גורמי משק ההדרים יש להתכונן בקפדנות להנהגת שיטת המישטחים בשביל משלוח פרי מישראל.

הישנה האוצר את מבנה שוק המספוא?

— מאת סופרנו לענייני הקלאות —

ארגוני הקניות של ההתישבות מפעילים לחץ על „המשביר המרכזי" ועל השלטונות, בדרשם לשנות את מבנה שוק המספוא. כידוע, מקיים „המשביר" שותפות עם המסחר הפרטי בכל הנוגע ליבוא מספוא. המסחר הפרטי השקיע ביבוא זה הון לא מבוטל שדיו לממן לא רק את היבוא אלא גם את האשראי בשביל הלקוח שלו.

לעומת זאת גלוי וידוע כי ארגוני הקניות של ההתישבות חסרים הון עצמי מספיק בשביל העסק הרגיל שלהם, ועל הקופה הציבורית היה להושיט להם את עזרתה. על כן בלי עזרה זו לא היה בכוחם לממן את יבוא המספוא.

מספוא זה משמש להכנת תערובות להגנת החי במשק, ועד כה נהוג כי כל משק גדול, היה עושלה את התערובת הדרושה לו בעצמו, בהרכב שאה יעילותה הוכיח הנסיון. ידוע גם שהמשקים הצליחו להוריד במידה ניכרת את כמות המזון הנדרשת ליצור ביצה אחת והגיע להספק יפה בגידול הפיטומים, אשר בפרקי זמן קצר מוסיפים יפה במשקל. גם המזון ברפת מצטיין באיכותו הגבוהה.

להשגים דומים הגיעו מכוני תערובת קטנים בערים, אשר סיפקו מזון ללולנים הפרטיים בארץ. על כן לא היה כורח אוביקטיבי לשנות את המבנה הקיים של שוק המספוא בארץ.

בזמן האחרון התחילו מוסדות ההתישבות השיתופית להקים מכוני תערובת ממוכנים, בהשקעה רבת־מיליונים. עם פרסום תוכניתם נשמעו אמנם קולות אזהרה אשר אמרו, כי יש להטיל ספק בתכליתיותה של ההשקעה עצמה, באשר מוטב לשפר את עבודתם של המכונים הקיימים, מאשר להקים מכונים חדשים.

קולות אלה הצביעו גם על שלקוחות המספוא יעדיפו להמשיך ולקבל את האספקה בדרך המקובלת, מאשר לפנות למכוני תערובת הגדולים, דובר על התיקרות הצפויה במחירי המספוא מהמ־ ההפרשים בדמי הובלה מהמכון המרכזי למשק. צויין כי לאחר שהממשלה החליטה לצמצם את הלול ואת הרפת יחול צמצום ניכר ביצוא הביצים ובשר עוף לשווקי חוץ וכל ההשקעה רבת מיליונים במכוני תערובת משוכללים לא תצדיק את עצמה והיא לא תתרום כל תרומה שהיא להוזלת הייצור, אלא להיפך. הקולות הושמעו על אוזן בלתי־קשבת.

כעת התאמתו כל דברי האזהרה, וכדי להציל את ההשקעה המיותרת מנזקים, לוחצים ארגוני הקניות לקבל לידם את המונופול ליבוא מספוא.

מונופול זה יסייע בהקמת המונופול לאספקת התערובות וכך תובטח תעסוקה מלאה למכוני התערובות שציודם עומד היום בטל בחלקו הניכר.

ברם, כדי להקים את המונופול בשוק המספוא דרוש הון חוזר למימון היבוא והיצור. מכאן, שקבלת דרישתם של ארגוני הקניות כרוכה בהוצאה כספית גדולה מהקופה הציבורית לאספקת הוי בשביל דוחקי רגלו של המסחר הפרטי. למזלו, אין מצבה של הקופה הציבורית מרשה הוצאת סרק נוספת להצלת השקעה מיותרת ונעשתה אף היא בכספו של משלם המסים הישראלי.

אבל מי יודע ומי ערב לכך, שיוכל האוצר לעמוד בסרובו?

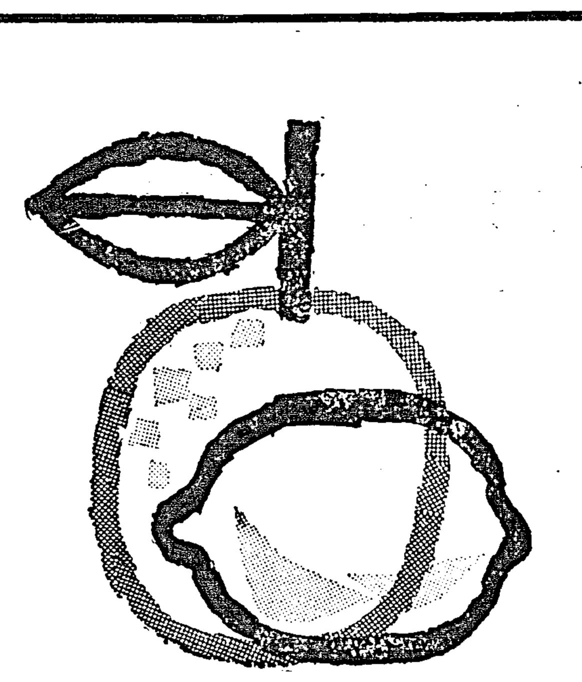

הקטיף התחיל...

בוקר בוקר נוהרים הפועלים לפרדסים. יום יום גוברות ההוצאות של משק ההדרים.

אנו עומדים בראש הבנקים המממנים את הפרדסנות באמצעות לקוחנו הטוב — המועצה לשווק פרי הדר. מתוך סכום כולל של 34,000,000 ל"י הדרוש למימון העונה, מלוה הבנק כ־17,000,000 ל"י למועצה ודרכה מגיע הכסף לפרדסנים הבודדים באמצעות אגודותיהם ומשווקיהם.

כל הכבוד לענף היצוא הגדול והותיק של ארצנו ולארגון השווק המשוכלל שלו, המשמש מופת אפילו לארצות אחרות. אנו כבנק, מבטאים את הערכתנו לו על־ידי מתן האשראי הנאות.

בנק לאומי לישראל בע"מ

הבנק הצועד עם הזמן

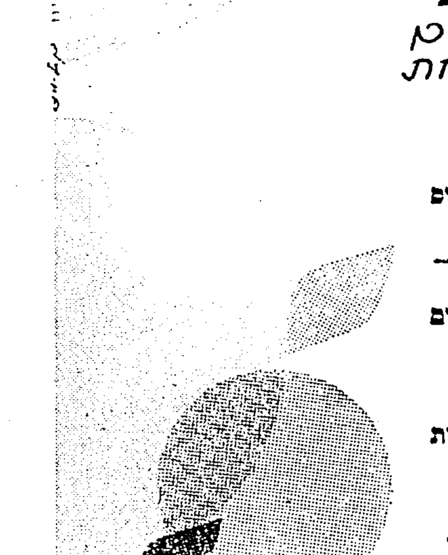

פרדסן!

רכז כל הטפולים בפרדסך ביד אחת

עבוד — טפול מיוחד בכל פרדס

שקום פרדסים — נסיון בשיקום מאות דונמים

קטיף — בצוע מדוייק ע"י צוות מאומן

אריזה ושווק — בית אריזה חדיש וממוכן בנתניה

עבוד פרדסים · שווק הדרים

יחיאל זלינגר ובניו בע"מ

אבן־יהודה טל. 9019

„חבל על כל טיפה"

— מאת סופר „חרות" —

למר דיין, שר החקלאות, דעה מקורית משלו על הבעיות במשק. אכן, יש לו גם גישה משלו לבעית החסכון במים. ההבדלים הגדולים המאפיינים את צריכת המים לנפש אוכלוסין בערי ישראל, אינם נובעים לדעתו מהרגלי נקיון והשימוש האישי במים שונה בין עיר לעיר ובין שכבותיה השונות של האוכלוסיה. אף אם קיימים הבדלים מסויימים בשימוש האיש במים, אין זה מצדיק את הפער שנרשם בצריכה. השר מייחס אותו לשוני בתנאי הגינון. בסביבות תל־אביב על אדמת חול, דורשים כרי דשא השקאה בלתי פוסקת ובגלל החלחול נשפכים המים לריק. לעומת זאת על אדמה סלעית, או באדמות כבדות, אפשר לגדל צמחיה יפה בגן שעל יד הבית ולצרוך לשם כך כמויות קטנות של מים.

מר דיין רואה את פתרון הבעיה בהכשרת הגננים, המטפלים בגינות הפרטיות שעל יד הבתים. אם נשכיל להניע אותם ליעץ ללקוחותיהם לבחור בהרכב צמחים נכון, נגיע לחסכון גדול במים. אפשר גם להקטין את שטח הגן הדורש השקאה, על ידי ריצוף דיקורטיבי.

טוב יהיה, אומר מר דיין, אם כולם יגלו בשטח זה יוזמה נכונה; שהמשטלות יתחילו בברור הצמחיה, היכולד להתקיים במעט מים, שהגננים ילמדו להרכיב ממנה גנים העונים על דרישות האזרחים ושהאזרחים יאמצו לעצמם את תודעת החסכון במים.

אולם, תעריפי המים, שנתקבלו על ידי העיריות, אינם עשויים להביא לשינוי הנדרש על ידי שר החקלאות. הטלת קנסות קולקטיביים, אף היא אינה יכולה להתחשב לפעולה חינוכית, מה גם שגינה פרטית, בה מטפל גנן שכיר היא נחלתו של איש, שעל פי רוב יכול להרשות לעצמו לשלם מחיר מים כולל קנס.

מה היא, איפוא, הסיבה להעניש את האוכלוסיה המשתמשת במים רק לצרכיה האישיים? טוב יעשו איפוא השלטונות, אם יתנו דעתם על הכורח שב קביעת תעריף מים „מחנך". אם כי הקנסות הכספיים ממלאים את הקופה, אין הם מוסיפים מים בבארות, ו„חבל על כל טיפה".

תרנגולים ארוכי זנב למחקרים הורמונליים

רבים שמעו בודאי על תרנגול ארוך־הזנב היפאני. היתה לי ההזדמנות לראות תרנגולים אלת במקום גידולם וטיפוחם. עוף זה גדל בדרך־כלל באפלה, תנאים טובים לגדילה מהירה של הזנב. קצב הגדילה של הזנב מגיע ל־1 מטר בשנה. בתנאים נורמליים נראה תרנגול כזה רגיל מאד.

במחלקה לעופות שבאוניברסיטת נגויה חוקרים את הקשר ההורמונלי בצמיחת הזנב הענקי המגיע לפעמים עד ל־7 מטרים. התרנגולים מוחזקים בכלובים מוגבהים כשזנבם סרוח בחוץ, ומתמשך כשובלו של שמלת נשים מלכותית.

שרות נוסף של יכין לפרדסנות

כל פרדסן הקשור עם יכין־חקל בעיבוד פרדסו יכול להנות משירותי המעבדה לבדיקות קרקע ועלים ברמתיים. בעזרת בדיקות חדישות ניתן לקבוע את כמויות המים, סוגי הזיבול וכמויותיו, הדרושים לכל פרדס בהתאם לצרכיו האינדיבידואליים.

שירות יכין־חקל — הם שירותי מומחים:

בשיווק הפרי — שירות נאמן ויעיל של אגודת „יכין".

בעיבוד המטע — הקפדה על ביצוע העבודות והטיפולים בציוד משוכלל.

פרדסן! יכין־חקל לרשותך שירות -

העיקר — ציוד עזר מתאים

השאלה איך להגיע להספק גדול יותר בעבודה חקלאית מעסיק בזמן האחרון את ציבור החקלאים במידה לא מעטה. עברו זמנים בהם עובד אדמה היה חסר תודעת היעילות והעדיף ל„חסכון" בהוצאה כספית לרכישת ציוד וכלים מתאימים. אז היתה עבודת כפיים ממלאה את החסר בכשירים.

היום בהשפעת הביקוש המוגבר, מורגשת אצלנו מגמה לשכלול הכלים הקיימים כדי להקל העבודה בחקלאות וליעלה. לא מעט עושה בכיוון זה המכון לפריון עבודה, המקיים מחלקה מיוחדת לשם כך. אף התעשיה הפרטית משתדלת לספק כלים משוכללים יותר למען החקלאות.

העובדה שבמשקים רבים קיימת גם תעשיה, תורמת לכך שכות העבודה המועסק שם משפר בסדנאת המשק את הכלים שבשימוש העוסקים בחקלאות, והוא מבצע את השיפורים בהתחשב בנסיון שנרכש בעבודה המעשית בשדה.

החודשים שעובדו על ידי המכון לפריון העבודה הביאו לחסכון בעמל כפיים ובכסף. התעשיה הפרטית מצידה החדירה למשל את השימוש באלומיניום למטרות השקאה (צינורות) וקטיף (סולמות).

הקונסטרוקציה של האינקובטורים הישראליים עומדת בתחרות עם תוצרת חוץ ובעית החסכון במים הניעה את המהנדס העברי להבין מכשירים ושיטות חדישות השימוש במים.

כל אלה הגבירו עוד יותר את תודעת ההספק המוגבר אצל החקלאים והם יודעים היום להעריך את המכשיר המתאים ואת הכלי היעיל.

חדוש מהפכני בקטיף פרי הדר

הדרוש מהפכני בקטיף פרי הדר הונהג לאחרונה ע"י חברת יחיאל זלינגר ובניו בע"מ מאבן־יהודה.

החברה, שהיא החברה הפרטית הגדולה בארץ לעיבוד פרדסים ולשווק פרי הדר, עורכת נסויים בשתוף עם משרד החקלאות למציאת פתרון לבעית העמסת הפרי בתיבות קטנות (בוקסות).

שיטה הנ"ל מצריכה כידוע עובדים רבים שלא תמיד נתן להשיגם ובנוסף לכך גם ימי עבודה רבים.

השיטה החדשה מתבטאת בזאת שאסיף הפרי נעשה במיכלים גדולים המועמסים על המשאית ע"י מנוף מיוחד המורכב על המשאית עצמה.

שיטה זו הודגמה בחודש נובמבר בפני פרדסנים ומומחים מכל אזורי הארץ ועוררה ענין רב.

מרסס ומאבק גב־מוטורי

* קל במשקל — 10 ק"ג
* טווח ריסוס עד 6,5 מ'
* עומק חדירה בגוף עד 4 מ'
* איבוק במוך ומושלם
* מחירו — 445.— ל"י בלבד

מופץ ע"י

ResseS „רסס" בע"מ

ת"א, הרכבת 12

כל סוגי מכונות הרסוס לכל ענפי המשק החקלאי

בצפון: סוכנות „רסס" בע"מ חיפה דרך העצמאות 41

באיזור המרכז: נ. לוי את מ. הורוביץ רעננה, רחוב אחוזה 98

באיזור הדרום: חב' „ציוד" אשקלון רח' צה"ל 8

פרטים, יעוץ טכני והדרכה במשרדנו

פרוספקטים נלשחים לפי דרישה!

פרסום צבנין

פרדס סינדיקט של מגדלי הדר בישראל

אגודה שתופית בע"מ

משווקי הדרים הגדולים והותיקים בישראל

פרדס סינדיקט (עבוד פרדסים) בע"מ

מציעה:

א. חסכון בהוצאות ע"י עבוד בשטות מודרניות.

ב. עבוד נכון ויעיל בעזרת ציוד מכני חדיש (טרקטורים, מכונות, רסוס, וכו').

ג. השקאה, גזום, רסוס וכל טפול במועד ובאופן הנכון, בהשגחת צוות מומחים בעלי ותק ונסיון בענף הפרדסנות.

ד. תשומת־לב אינדיבידואלית לכל פרדס — קטן כגדול.

נא לפנות

בית האכרים, רחוב קפלן 8,

טלפון 224181, תל־אביב.

20,000 מסחטות לפרי הדר חולקו על ידי מועצת ההדרים לתלמידים בבתי הספר היסודיים

20,000 תלמידים, הלומדים בכתות ד' של בתי הספר היסודיים מקבלים בימים אלה שי מן המועצה לשיווק פרי הדר מסחטה נאה לסחיטת מיץ טבעי מפרי הדר טרי, עשויה חומר פלסטי ומורכבת משני חלקים.

תלמידי כתה ד' נבחרו לקבל את השי, שכן בכיתה זו לומדים את הנושא „הפרדס" כנושא מרכזי.

במשך השנים האחרונות הגיע מספר המסחטות שחולקו חינם על ידי המועצה לשווק פרי הדר ל־100,000 בקירוב. החלוקה נעשית בתיאום מלא עם משרד החינוך והתרבות. משרד החינוך והתרבות קיבע את רשימת בתי ספר שאליהם תישלחנה המסחטות (ביניהם בתי ספר של המיעוטים במשולש ובגליל). השנה נשלחו מסחטות ל־350 בתי ספר בכל רחבי הארץ. הילדים מביאים כמובן, את המסחטות לבתיהם, לשמחתן של האמהות וכך חודרת ומעמיקה התודעה של שתיית מיץ טבעי מפרי הדר טרי לכמה עשרות אלפים בתים נוספים בארץ.

מחוגי המחלקה לשיווק הדרים נמסר כי השנה חלה עליה בצריכת הדרים למאכל בשוק המקומי 25%, לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

איחוד חגיז את רוזנטל בע"מ

מיכון - בנין וייצור מכונות בע"מ

פתח־תקוה, רח' הסיבים (בין מרצפיה וסופרגז)

טלפון: 911068 — 912279

תכנון * בנין * יצור

* ציוד בתי אריזה
* תובלה פנימית לחקלאות ולתעשיה
* מעליות משא, ושירות

מפעלינו נודעו בהשגים בעלי רמה בינלאומית בציוד לבתי־אריזה ותובלה פנימית

התקן האירופי לתפו"זים

יצוא פרי הדר לאירופה נתקל היום לא רק בקשיי המכס החיצוני של ארצות השוק האירופי המשותף, אלא גם בקשיים הנובעים מ„התקן" שנתקבל על ידי המועצה החקלאית האירופית.

תקן זה מתאר את האריזה ואת הסגולית של הפרי, שרצוי לשיווק באירופה. נציגי איטליה, המתחרה בישראל בשוק ההדרים, דרשו להתיר שיווק פרי ארוז בעטיפה „חסרת ריח כל שהוא".

כוונתם ה"ה לפגוע ביצוא פרי הדר מישראל, העטוף בניר, ספוג חומר משמר, ובעל ריח חריף. אריזה זו הינה כורח המציאות בשבילנו, מאחר שמיום אריזת הפרי עד למכירתו לצרכן האירופי עיבר פרק זמן ניכר, בעוד שהאיטלקים שולחים את הפרי שלהם ברכבות וכחורתם מגיעה לכל השווקים תוך שעות ספורות. אף אלה מבין סעיפי התקן, המתיחסים לתאור הפרי פוגעים פגיעה נוספת בשמיטי הישראלי, אשר נבדל מהפרי הא טלקי. בתנאים אלה על השלטונות לעמוד על המשמר. מאחר שההדרים שלנו אינם מהווים התחרות ישירה בהדריה של איטליה המרבה בגידול תפוזי־דם ולימונים. יש טעם לבוא עימם בדברים כדי ליציר כר פעילה משיתף.

מאידך גיסא, נפח היציר האיטלקי אינו יכול לספק את כל הדרישה להדרים בשוק האירופי והרחבת המטע אצלם כרוכה במאמץ ובהשקעה גדולים מדי.

מכונות חליבה „אוקטב"

מאות מכונות חליבה מדגם „איקטב" תוצרת דניה, אשר מופצת על ידי חברת „רסס" בע"מ, מופעלות זה שנים לשביעות רצונם של החקלאים.

כיום נתנות הללת למעוניינים במכונות חליבה ואספקתה תה"ה רצופה ככל האפשר. החברה תקבל ההזמנות ותדאג לספקן ממחסנה.

חב' „רסס" בע"מ אשר פועלת זה תשע שנים בארץ, פתחה גוסף לסניפה בתל־אביב ומפעלה באיזור התעשיה החדש בפתח תקוה, גם סניף בחיפה ברחוב העצמאות 41 על מנת לייעל את שרותה לחקלאי איזור הצפון, ובעתיד הקרוב ייפתח סניף חדש לאיזור הדרום.

יש לציין שמכונת החליבה „איקטב" הנה בעלת תפוקה טובה, גורמת לבזאי קטן בלבד, הפעלתה פשוטה, נתנת לנקוי ללא בזבוז זמן ובנוסף מייעדת היא להפעלת 2 דליים בבת אחת, וזאת במקרה והנך עומד לפני הרחבת הרפת.

החברת „רסס" מייצרת וממציאה גם מכו־[illegible] [illegible], מכונות לרחצה, מיין ו־ייבוש פירות ועיה.

מעתה אפשר להשיג

אמון חנקתי סידני מגורען

(KALK AMMONSALPETER)

מכיל 21% א

דשן חנקני המכיל חנקה ואמון קשור כאחת והמתאים במיוחד לדישוני ראש של גידולים שונים.

בהזמנות נא לפנות לסוכנים

דשנים וחומרים חימיים בע"מ

ת"ד 1428 חיפה טל. 17381

מחלבות „טרה" בע"מ

תל־אביב, רח' גבורי ישראל 65, טל. 31286

מייצרת ומשווקת

חלב ותוצרת חלב מכל הסוגים

מוסלמי אלג'יריה „נוסעים בכיוון הפוך"

שניים מכל שלשה פליטים אלג'ירים הם מוסלמים וממשלת צרפת — שהבטיחה תמיכה לאזרחיה הנדחים באלג'יריה — אינה יודעת מה לעשות באוהדיו־לשעבר של הפ.ל.ג.

— מאת אהרן בן־אביגדור, סופרנו בפריס —

תקרית הדמים שאירעה בשבוע ה־אחרון בקונסטאנטין, בה הוברחו עש־רות אלג'ירים מחוצות העיר, אשר יצאו להפגין ברעשם לחם ותעסוקה בעזרת מכונות ירויה שהופעלו בידי חיילי הצבא „שלהם", גיוס הפתע של כוחות המשטרה כביכ „ארמון הממ־שלה" שבאלג'יר — מאורעות אלו מומנים בחובם „חומר נפץ" העלול להתפוצץ בכל רגע ב„אלג'יריה ה־עצמאית".

באותה שעה נשמעת גם נימת בקורת חרי־פה מפי חברי האספה הלאומית האלג'ירית, למרות שהבית מורכב מצירים שנבחרו ב־קפדנות על־ידי אנשי הלשכה הפוליטית של בן־בלה ומספר מועט של „נבחרים" ללא אופוזיציה. ידוע לנו שלמרות הסלקציה דרכה עברו צירי הפרלמנט, לפחות 30 מהם, כלומר רבע מחברי הבית, אוהדים בחשאי את ה־קבוצות האופוזיציוניות, דהיינו, את המפלגה הקומוניסטית ואת מפלגת העם האלג'ירי.

זהו כיום המצב באלג'יריה, אחר שלושת חודשי שלטון של סמכות בלתי־מוגבלת, ע־מדת ממשלת אלג'יריה בפני מהומות דמים, הנגרמות על־ידי המונים מורעבים, מזימות קשר פוליטי בעיר הבירה, ואופוזיציה בתוך הפרלמנט אותו בחרה במו ידיה הלשכה ה־פוליטית השולטת.

* * *

• **כוחות המחתרת**

אלה הן עובדות הידועות באורח „רשמי", כי מתחת לפני הקרקע...

שה־פ.ל.ג. המנצח לא יכבד סעיף זה. כל עוד היתה נשקפת סכנה למשטרו של דה־גול מצד אנשי ה־או.א.ס. התעלמו השלטונות הצרפתיים ממה שעלה בגורלם של ה„האר־קינס" באלג'יריה העצמאית. גילויים כגון אלה, שלאלפי אלג'ירים פרו־צרפתיים נקטעו זרועותיהם הימניות, כיצד מאות אחרים נשרפו חיים — יכלו רק לעורר גלי זעם ב־צרפת עצמה.

כיום, לאחר שהמשבר המדיני חלף, ו־משטרו של דה־גול מבוסס יותר משהיה אי־פעם, החלו השלטונות להגיב על יחסם ה־אכזרי של שליטי אלג'יריה העצמאית לתו־שבית המוסלמיים הפרו־צרפתיים. ולאט לאט החלו להתפרסם ידיעות על התנהגותה הבר־ברית של ממשלת בן־בלה לגבי אזרחיה שגילו בעבר נאמנות למטרופולין.

* * *

• **יציאת מוסלמים**

בעוד שיציאת האירופים מאל־ג'יריה כמעט ונסתיימה, התחילה מסתמנת לאחרונה התחלה של „יציאת המוסלמים". לפי נתונים רש־מיים נמצאים כעת בצרפת למעלה מ־500.000 מוסלמים. רבים מהם נמלטו לכאן מסיבות פוליטיות, רבים אחרים הם פועלים אלג'יריים אשר הגיעו לצרפת לפני היות אלג'יריה למדינת עצמאית, ואלה אינם ממהרים לחזור למולדתם הטבעית, אך מדי יום ביומו מגי־עים לחופי צרפת מוסלמים, שהרעב ותנאי חיים ללא נשוא מבריחים אותם ממדינתם ה־„חופשית העצמאית".

בחודש שעבר עזב את אלג'יריה על כל...

מראה הסטטיסטיקה עובדה מתמיהה — על כל אירופי מגיעים לצרפת מאלג'יריה לפחות שני מוסלמים.

* * *

• **בכיוון הפוך**

זרם הפליטים הנ״ל מעמיד את השלטונות הצרפתיים במבו־כה. לפי הסכמי אוויאן יצטרכו ה־מוסלמים החיים על אדמת צרפת לבחור בין אזרחות צרפתית לאז־ג'ירית. כאשר נחתמו הסכמי אוויאן לא ציפה איש שמוסלמים כה רבים יזרמו ב־כיוון ההפוך — כלומר מאלג'יריה אל המט־רופולין לשעבר. להיפך — כאשר דובר על סעיף זה, לקחו בחשבון אדריכלי ההסכם שהפועלים האלג'יריים שהועסקו בצרפת ירצו לחזור למדינתם העצמאית.

* * *

• **ממשלת צרפת עוקבת בדאגה**

מצד צרפת אין כלל רצון להכביד על המוסלמים הפרו־צרפתיים ל־קבל אזרחות צרפתית. אך הממשלה עוקבת בדאגה אחר אלפי המוסלמים שהגיעו לכאן לחפש עבודה ולשפר את תנאי חייהם, ובלבם שומרים הם עדיין אמונים ל־פ.ל.ג.

כיצד לפתור בעיה זו, כיצד לרסן את זרם הפליטים המוסלמים (שמספרם יעלה עד צאת השנה הנוכחית עד ל־200 אלף — זו הבעיה הבוערת המעסיקה את שלטונות פריס. מבלי לחזור לעבר, ברור כיום לכל צרפתי שאלג'יריה ה„עצמאית" היא ארץ אכולת יאוש, בה פרשו את שלטונם האכזר על שטחים מועטים מנהיגים צבאיים מסוכסכים בינם לבין עצמם, כשבמערבית שטחי המדינה שולט ללא מצרים תוהו ובוהו.

...

המנגנון הצבאי של „ווילה 3", שבמחוז קביליה לא נעלם, הוא ירד למחתרת, ונשקם הוסתר במעמקי האדמה. המשטרה של בן־בלה גילתה כמה וכמה מחסני נשק חש־איים, אך המלאי חודש בעזרת קניות מס־חוריות. בשעות הלילה מגיעות לחוף קבי־ליה סירות נושאות נשק ותחמושת, הנשק נפרק תחת חסות הלילה ומועבר למקום בלתי נודע.

גם ה„ווילה 4", שהיתה מורכבת מקצינים צעירים, שכונו ה„טרוצקיסטים" האלג'יריים, ירדה למחתרת. הם מצפים לשעת כושר ו־להזדמנות להנחתת מכת־נגד על יריבם ה־מושבע בן־בלה.

לאחר כל אלה מגיע תור הסכנה הקומו־ניסטית, אותה ניסה בן־בלה למנוע על־ידי הוצאת המפלגה מחוץ לחוק. אך הסכנה ה־קומוניסטית האמיתית איננה טמונה במנגנון הרשמי של המפלגה.

* * *

• **הקומוניסטים באדמיניסטרציה**

עובדה היא שבאלג'יריה לא קם מנגנון אדמיניסטרטיבי לאחר יציאת הצרפתים. אנשי השרותים האז־רחיים המוסלמים, אם כי התאמנו במשך שנים ארוכות במרוקו ו־טוניסיה, אינם מוכשרים לנהל את עניני המדינה. היחידים בינהם שיש להם הכשרה כשלהי, נמנים על אוהדי ה־מפלגה הקומוניסטית, אשר אומנו בזמנו על ידי הקומוניסטים הצרפתיים, במוסדות מיו־חדים על אדמת המטרופולין. לפי הערכה של מקורות מהימנים, מגיע אחוז הפקידים ה־קומוניסטיים...

* * *

• **תמיכה נוספת רק בתנאי**

ממשלת דה־גול הבטיחה לאלג'י־רים קרנות נוספות, אולם בסכום מוג־בל — לכל היותר 40 מליון דולר. גם זה בתנאי מפורש (שדרך אגב לא פורסם): שיח־ידות „חלוץ" מיוחדות של מומחים צרפתיים ל־עניני כספים יורשו להכנס לאלג'יריה ו־לעמוד בראש האדמיניסטרציה, לא רק בעיר הבירה כי אם גם במחוזות המרוחקים מ־מרכזים עירוניים. ועוד בכיוון אחד הופעל לחץ צרפתי על האלג'ירים. לחץ זה מתיחס לגורלם של ה„הארקינס", המתנדבים המוס־למים בצבא הצרפתי.

בהסכמי אוויאן הוכנס סעיף, האומר כי „אף אלג'ירי לא יועמד לדין על פעילותו הפוליטית בתקופה הטרום־ריבונית". אנשים שראו את הנולד לא השלו את עצמם וידעו

בהשקיפו על הריסות הכפרים שנפגעו ברעש הנורא, שפקד את דרום פרס (תמונה למעלה)

„שלילת הטיל „סקייבולט" מבריטניה עוררה תגובה מרה ונזעמת נגד הבית הלבן ואף הועלה החשד:

ההחליט קנדי לחסל את אנגליה כמדינה עצמאית

— מאת מ. איריס, סופרנו בלונדון —

„אחד ומשולו", כך נראתה במבט ראשון, מדיניותו של הבית הלבן כלפי בריטניה בעיני הפרשנים והעתונות בבריטניה, לאחר החלטתו המפתיעה של הנשיא קנדי לא לספק לבריטניה קליעים מסוג „סקייבולט", בניגוד להסכם בין ארצות הברית לבריטניה. אמנם נפגש בימים אלה ראש ממשלת בריטניה עם הנשיא קנדי בנסיון נואש למנוע משבר ביחסי שתי המעצמות — אך תהיינה תוצאות השיחות אשר תהיינה, הגאווה הבריטית נפגעה קשה.

אולם, תחילה, הבה נראה מהו ה„סקיי־בולט". קליע זה, שלעת עתה קיים רק על הנייר, הוא מרכז הכובד של המאמץ ה־בריטי להיות מעצמה בזכות עצמה. מאחר שאנו חיים בתקופת הגרעין, מכירים הכל בעובדה שמעצמה בלתי תלויה לחלוטין היא מעצמה גרעינית. כאשר פיתחה בריטניה את פצצת האטום ופצצת המימן שלה, יכלה לטעון בצדק, שהיא מעצמה בעלת חשיבות צבאית עולמית. אולם מאז חל שינוי ניכר בהיערכות הצבאית בעולם: אמצעי השילוח של הפצצה הגרעינית חדל להיות המטוס ובמקומו באו הרקטות הבין־יבשתיות. ה־מעבר מן המטוס אל הרקטה היה כה מהיר עד שרק שתי המעצמות הגדולות, ארה"ב ורוסיה, יכלו להצביע על הישגים של ממש בשטח זה, וזאת תוך קרבנות כספיים אס־טרונומיים. בריטניה, שאך לפני שנים מעטות גמרה לפתח מטוס על־קולי, מדגם „וי" (V), לא יכלה להרשות לעצמה את ההוצאה ה־כספית הכרוכה בתיסול מטוסי ה„וי" ו־הכנסת רקטות למערכת ההגנה שלה, מה גם שפיתוח רקיטות קשה בבריטניה מאשר בארצות הברית וברוסיה, שלהן נסיון רב בשטח זה ומתקנים משוכללים שכמותם אין לבריטים.

מצד שני ברור לממשלה הבריטית שבעוד שנים מספר יקיץ הקץ על ערכו של המטוס העל־קולי כמכשיר שילוח הפצצה הגרעינית. אי לזאת הסכימו ביניהם הבריטים והאמרי־קאים על בנית הרקטה מסוג „סקייבולט". זו רקטה שמשלחים אותה — והמדובר לעת־עתה בתיאוריה בלבד — ממטוס ה„ווי" ה־נמצא באוויר. השילוח הוא למרחק אלפי קילומטרים ועל כן ברור ש„סקייבולט" חייב להיות המשוכלל, המסובך והמדויק שבטי־לים. לשם השוואה — ה„פולאריס" משולח מצוללת במעמקי ים, אך הצוללת נמצאת בעת השילוח במצב של מנוחה או בתנועה איטית, יחסית. מהירות המטוס „ווי" היא כאמור, על־קולית.

קו טלפוני ישיר

למרות הקשיים האלה הסכימו האמריקאים לבנות את הרקטה, בכתקנים שלהם, עבור הבריטים. בגלל האופי המיוחד של הרקטה ואמצעי השילוח שלה, אפשר היה לקבל את הטענה שלמרות היותה מיוצרת בארה"ב, ה„סקייבולט" הוא נשק בריטי עצמאי ש־יאפשר לבריטניה להוסיף ולהחזיק במעמד של מעצמה גרעינית עולמית.

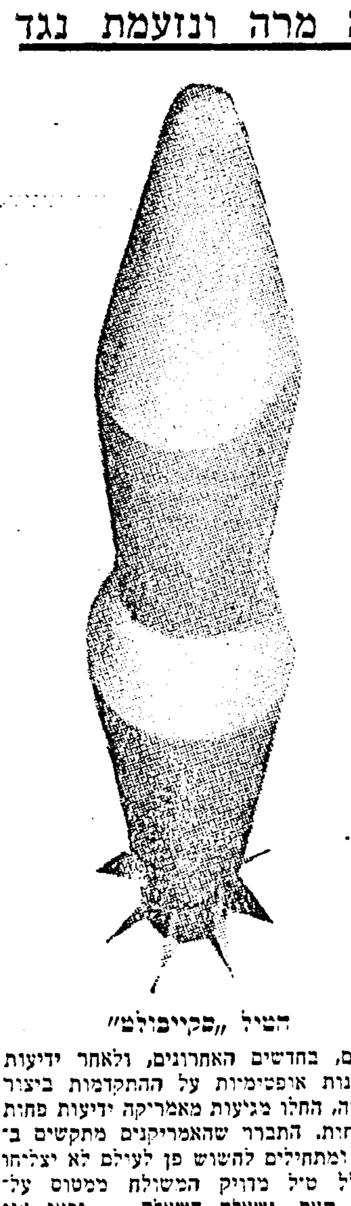

הטיל „סקייבולט"

...

בריטניה, כמעצמה הגרעינית השלישית (ה־מיותרת) בעולם.

האמריקאים, כמובן הכחישו כל זאת, אף על פי שנאומו המפורסם של אצ'יסון בו אמר שבריטניה מחוסלת כמעצמה עצמאית בוודאי שלא הישמע ללא יזמת הבית הלבן. אולם, אם כאלה פני הדברים, איך נסביר את ה־הצעה האמריקאית האחרונה, שהבריטים ב־עצמם יפתחו את ה„סקייבולט" או שיסכימו לקבל טילי „פולאריס"? ההצעה הראשונה אינה מתקבלת על הדעת, מאחר שפתוח „סקייבולט" על ידי בריטניה יעלה למשלם המיסים בסכום אגדתי ויפיל ללא כל ספק את הממשלה. הפתרון השני יותר סביר, ביחוד מאחר שלבריטניה כבר שתי צוללות גרעיניות ואילו צוללת שלישית — בולה מתוצרת בריטית עומדת להבנות בקרוב. אך גם במקרה זה יעלה הדבר לבריטניה בשינויי יסודי בכל מערכת ההגנה שלה.

האם לפנינו נסיגה אמריקאית מנסיון שקוף לחסל את בריטניה כמעצמה? אי האם ענין ה„סקייבולט" היא אחת מאי־ההבנות הגדולות ביותר בהיסטוריה? לצערי עלי להסתפק בהצגת שאלות; רק חמישה או ששה אנשים בעולם יודעים את התשובות עליהן והללו אינם מדברים — לעת עתה.

אגב האמריקאים הסכימו לפתח את ה„סקיי־בולט" בתמורה לקיום בסיסים לצוללות „פולאריס" האמריקאיות בבריטניה. הברי־טים מילאו את ההתחייבויות, ובזמן מש־בר קובה שררה כאן הרגשה בלתי נעימה שבריטניה תופצץ בגלל הטילים האמריקאים שבמימיה.

במערבולת העולמית

צבאו של סלאל — לא לפי ה„תקן"

ב ידיעות האחרונות מתימן ה־„לאוס של המזרח התיכון" מ־ספרות כי אנשיו של נאצר וסלאל אינם עושים חיל. זאת למרות הסיוע הרוסי בנשק ובציוד לשני הצבאות וההדרכה של ה„מומחים" מהגוש ה־קומוניסטי.

חייליו של סלאל — כך מסתבר מתמונות ומדווחים המגיעו אלינו, לא רק שאינם מאומנים ללוחמת־גרילה אלא שגם לא לבושים כפי שחייל צריך להתלבש — אפילו לפי המינה־גים של המזרח־התיכון.

החייל הריפובליקני הנלחם עתה נגד לוחמי האימאם אינו נועל בדרך־כלל נעלים והציוד המסופק לו ע"י האפסנאות הצבאית מסתכם בשמלה ארוכה וברובה צ'כי ותגורת כדורים.

חייליו של סלאל שנופלים בשבי מתאוננים כי „הגנראל חורף" הוא שהכריע את הכף לרעתם — והקור גרם לכך שחושיהם יתערפלו ויפלו לבסוף בידי אויביהם. אך לוחמי הש־בטים אינם מהססים בדרך־כלל ומ־קצרים עד למינימום: עינויי קור אלה — ע"י הריגתם של השבויים בדם־קר. אך זאת לא לפני שהם מצלמים אותם כדי להוכיח ברבים את נצחונותיהם.

מהומות במקסיקו

מ פקדי חיל־המצב בעיר הוג'א־פאן דה־ליאון המרוחקת כ־200 ק"מ ממקסיקו־סיטי נראו זועמים ו כמעט — חסרי אונים. הסיבה לכך: שעות מספר קודם לכן התקיפה קבו־צת צעירים, שכונו לאחר מכן בתארים „חוליגנים" ו„שודדים" את מחנה הצ־בא במקום ובעזרת אקדחים, רובים מיושנים הצליחו לגרום להרג ולנזקים רבים. מיד אחרי התקפה זו נסוגו התוקפים אל מחבואם בהרים. חיל־האויר המקסיקני ששלח את מטוסיו לדלוק אחר המתקיפים הצליח לחסל מספר ניכר מהם — אך לא את כולם.

מקרה זה — שפרטים עליו הגיעו השבוע למקסיקו־סיטי אינו נדיר. לאחרונה הותקפו מספר ערים בכק־סיקו בהתאם לשיטה זו, עשרות אנשים המושים הגיחו ממחבואיהם בהרים התקיפו ושדדו ונעלמו כלעומת שבאו.

„יש בכך ניצני כרידה המאיימת על המשטר במקסיקו" — אמרו חוגים בטחוניים שנתמכו גם ע"י מדינאים וותיקים. „לא"! — השיבה הממשלה, לפנינו פעולות של קבוצות חוליגנים — שנושלו מאדמותיהם והמנסנות בדרך זו להתנקם".

ואמנם החמירה לאחרונה במק־סיקו בעיית האדמה הניתנת לעיבוד. מתוך שטחה של מדינה זו רק 7 אחוזים ראויים לניצול חקלאי כלש־הו ומכאן גם הקשיים בהם נתקלת הממשלה ופעולות הטרור של „רעבי האדמה".

לקובה — ובחזרה

...

צ'ארלס לוטון — יורד מהבמה

שחקן האופי מהמוצא הבריט־— צ'ארלס לוטון עזב את הבמה לאחר 55 שנות משחק בהם ריתק מיליוני צופים ומאזינים שהפכו למע־ריציו המיבקים. לוטון נפטר בגיל 63 בחווילתו ה„קטנה" (11 חדרים בל־בד) בהוליבוד — ממחלת הסרטן ממנה סבל במשך השנים האחרונות.

שחקן האופי ו„אמן הקול" בעל ה־שם העולמי שהאציל מרוחו על סר־טים ומחזות בהם השתתף, הוא בן למשפחת מלונאים. אך למרות שהו־ריו יעדו לו התפקיד של מלונאי הוא השיג לבסוף את מטרתו והפך לשחקן כבר בגיל 8.

לוטון, יליד בריטניה, השתקע ב־ארה"ב לפני מלחמת העולם השניה וקיבל את האזרחות האמריקנית. תפ־קידיו בסרטים „הנרי השמיני", „ה־מרד על הבאונטי", „ארוכה הדרך לחרות", ו„הסינאט ידון ויאשר" הב־טיחו לו מקום נכבד ברשימת שחק־ני־המופת שהצטיינו לא רק במשחק אלא גם בהקראות. בשטח זה הגיע לוטון לשיאים חדשים שגרמו למא־זיניו הוויות בלתי נשכחות.

עם מותו של השחקן בעל המשקל (הרתי משטע) איבדה הוליבוד שח־קן־אופי שבחסרונו ירגישו היטב הב־מאים והצופים כאחד.

צ'ארלס לוטון

בהשקיפו על הריסות הכפרים שנפגעו ברעש הנורא, שפקד את דרום פרס (תמונה למעלה)

ובידעו את מצבם העלוב של האכרים והאריסים המשוועים לקרקע החליט השח:

הרפורמה האגרדית תבוצע - עד הסוף

— מאת ז. יעקוביבין, סופרנו בטהרן —

בדרומה של שירז, בירתה הקדומה של פרס, משתרע איזור הררי פרא־הנחשב עד היום מועד לליסטים ולפורענויות. בתחילת הירח נובמבר נתקף שם ג'יפ במארב של כ־20 פרשים רעולי פנים. אחד הנוסעים, המהנדס אבדי נתבקש לצאת מהרכב. כעבור שניות אחדות נפתחה עליו אש והוא מת במקום. אחר המעשה הסתלקה לה הכנופיה לעומת שבאה.

הפעם זה לא היה שוד! הפעם הי־תה הוצאה להורג! המהנדס אבדי היה ...

• **שטרות תמורת אדמה**

ומה על האיכרים עצמם? כיצד מ־קבלים הם את פני הרפורמה? האמת היא כי האריסים אינם ששים לקראת שחרורם מכבלי בעלי האחוזה.

ולא חלילה משום שהם עבדים נרצ־עים אשר דבקה נפשם באדוניהם. סיבת אדישותם והסתייגותם של האיכרים נעו־צה בעובדה כי אין הרפורמה מבטיחה לעובד־אדמה שיפור תנאי הקיום שלו. אף התומכים הנלהבים ברפורמה ה־חקלאית מודים כי לפחות 5—6 שנים יצטרכו החקלאים העצמאיים החדשים להדק היטב את החגורה. כי זאת עלי־נו לדעת, הממשלה הפרסית אינה קור־את לאיכר „בוא, קח הינם אדמה של הקרן הקימת, קח טרקטור של הסוכנות, קח צינורות וציוד־חקלאי, והתפרנס לך". הממשלה הפרסית אומרת לאיכר: „עליך לקנות את האדמה. עליך לקנות את כלי העבודה, עליך לקנות הזרעים, עליך לשלם עבור הכל!" העזרה של הממשלה מתבטאת במתן הלוואה ארו־כת־טווח, כלומר היא קונה לאיכר את אדמתו והציוד ההכרחי תמורת שטרות שהיא מקבלת ממנו. וכאשר האיכר עו־שה לעצמו חשבון, הרי שחיש מתברר לו כי התחייבויותיו הכספיות השנתיות לממשלה — למשך חמישים שנה — עולות הרבה על ערך התבואה שבעל האחוזה מקבל ממנו מדי שנה תמורת החכרת האדמה. ואם אין האיכר מסוגל לעשות בעצמו את החשבון, הרי שבא נציג בעל האחוזה ומאיר את עיניו. הוגי משרד החקלאות הפרסי מנסים להר־גיע את האיכר בהבטחה, כי תנתן לו הדרכה חקלאית מקצועית אשר תביא לידי הכפלת תוצרתו. אך הבטחות אלו אין בכוחן להוציא ספיקות מלב האריס והוא מהסס לבוא לקראת הממשלה ב־מאבקה נגד בעל האחוזה. כך שבטהרן אין רואים למן הנמנע אף פריצת מרי־דות מקומיות פה ושם בממלכה.

תגובת השלטונות לרציחתו של המ־הנדס אבדי מחזקת את הדעה כי מגור וגבור עם המשטר ללכת בענין הר־פורמה עד הסוף. שעות אחדות אחר הרצח הוכרז בכל איזור שירז משטר צבאי חמור, המושל הצבאי הוחלף בו ביום, ואילו השאה הכריז על יום אבל ושבתון כללי לזכר המהנדס. בהזדמ־נות זאת אמר השאה: „בהיותי בטור־קיה השמיעו בפני סטודנטים דעה כי אירן שייכת ל־1.000 משפחות. אני רו־צה לומר כי אירן שייכת ל־22 מיליון אזרחים שווים! אנו לא ניתן זכויות מיוחדות לשום קבוצה בעם! אני מא־מין כי כמלך הובתי לראות את כל אנשי עמי כילדי. אני אוהב את כולם, אך 75% מאהבתי חייבת להיות נתונה לאיכרים, המהווים שלושת־רבעי מה־אוכלוסיה! הובתי להקדיש 75% מזמני ומכחשבותי לבעיות קבוצה זו של העם".

נראה כי המלך נרתם בכל מאודו ל־ביצוע השינוי החברתי הגדול בהיסטו־ריה של פרס. הוא משתתף כמעט בכל טקס של חלוקת אדמות, ויהיה זה באי־זור מרוחק ביותר. המלך מתערב בין האיכרים והוא מפזר ביניהם ברוחב לב הבטחות וחיוכים. אין ספק כי הצלחת הרפורמה היא משאת נפשו. אם יעלה הדבר בידו עשוי הוא לקנות לעצמו מקום נכבד לצד המלכים הגדולים שק־מו בהיסטוריה של פרס.

„נינה־2" משחזרת את מסע קולומבוס

ספינת־מפרשים זעירה בשם „נינה־2", המהווה העתק מדוייק של „נינה", אחת משלושת הספינות ש־בהן גילה קולומבוס את חצי הכדור המערבי, עורכת עתה מסע נועז ש־נועד לשחזר את מסעו של המגלה הגדול בתנאים דומים לתנאי הימים ההם.

רב החובל, דון קארלוס, אמר, כי הבעיה העיקרית שהוא נתקל בה היא הקושי להתאים את עצמו לתכונו־...

המדע בשרות האדם

מאת ז. בן־שבואי

פרישת שלום מן הנוגה

השבוע קיבל כדור הארץ פרי־סת שלום משכן קרוב רחוק ש־נמצא במרחק של כ־50 מליון קי־לומטרים מאתנו. ביום שישי ש־עבר, בשעה 9.00 לפי שעון ישר־אל ניתן האות ל„מרינר־2" החל בשיגור אותות לחושים, אשר היוו את שיאו של מבצע שארך כשלו־שה חדשים ומהצה וכאשר בכס־גרתו עשתה החללית דרך של 288 מליון קילומטרים.

חדשים רבים יעברו עד אשר יפע־נחו המדענים את משמעותם של הצפ־צופים ויתרגמו אותם ללשון בני אדם. גם לאחר הפיענוח לא יהא בתוצאות שהועלו כדי להלהיב את אלה המצפים לתגליות מסעירות על יצורים חיים השוכנים על כוכב ה־לכת השכן. אף על פי כן יהא בנתו־...

בים את המהירות הנדרשת ויוצאים לדרך. אלא שכידוע גם כדור הארץ וגם הנוגה הם שני כוכבי לכת שכ־נים במערכת השמש, וכל אחד מהם נע במסלול משלו, בלי להתחשב במ־דענים המסוקרנים המבקשים לרדת להקר הנוגה.

האסקימוסים ותושבי הנוגה

על מנת להבין את טיב הקושי ש־עמד בפני המדענים שחישבו את מס־לולו של מרינר עלינו לדעת את הנ־תונים הבאים:

● מהירות כדור הארץ היא כ־29 קילומטרים בשניה.

● מהירות הנוגה מגיעה ל־35 קי־לומטרים בשניה

● המרחק בין כדור הארץ ונוגה ביום השילוח היה כ־50 מליון קילו־מטרים.

אל נתון זה עלינו להוסיף את ה־נתון של הרקטה אגנה־ב באמצעותה...

המרחק: 50 מליון ק"מ

הדרך: 288 מליון ק"מ

דרכו הארוכה של מרינר

נשאלת איפוא השאלה כיצד בכל בכל זאת הצליחו המדענים לתכנן מסלול אשר יתגבר על כל המכ־שלות ויביא לידי פגישה בין החל־לית לבין הכוכב בדרגת דיוק כה גבוהה?

מהירותו. כלומר אם אנחנו מכני־סים גוף כלשהו למסלול סביב הש־מש הרינו יכולים לקבוע מראש את מסלולו, על ידי כך שאנו מקנים לו מהירות מסויימת. וזאת בדיוק ע־שו משגרי ה„מרינר". כאשר שיג־רו את החללית ב־27 באוגוסט הש־נה, לא כיוונו אותה לעבר מקו־...

כ־72 אלף קילומטרים לשעה ביחס לכדור הארץ ... אלף קילומטרים ... ההללית התוכננה ... טרתה תחל ב... מן הקרקע. ה... רה לחסוך ב... ההללית. כבו...

...

רוממה

מחזון למציאות

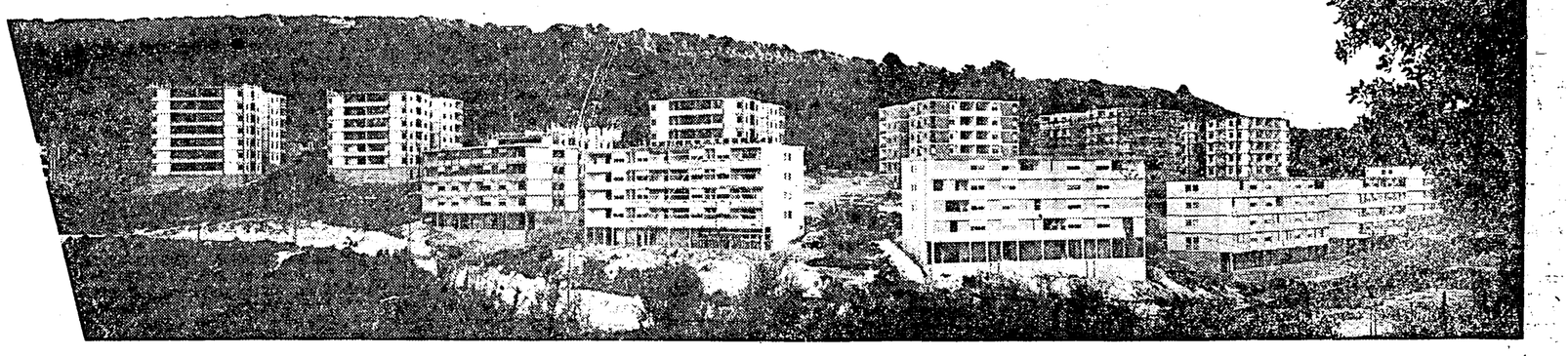

לפני כשנה הונחה אבן הפנה לקרית רוממה החדשה ועד סוף שנה זו יעמדו על תלם כ־320 דירות מפוארות המהוות שלב א'.
מרבית הדירות כבר נמכרו.
בעוד שבועות מספר תתחיל החברה בביצוע שלב ב'.
ההרשמה לשלב ב' תתחיל בקרוב.
סיסמתנו בשנה החולפת

„צעד אחד מאחוזה"

השנה סיסמתנו

„חצי צעד מאחוזה"

כי פתחנו את הכביש החדש המחבר את רוממה עם מרכז אחוזה

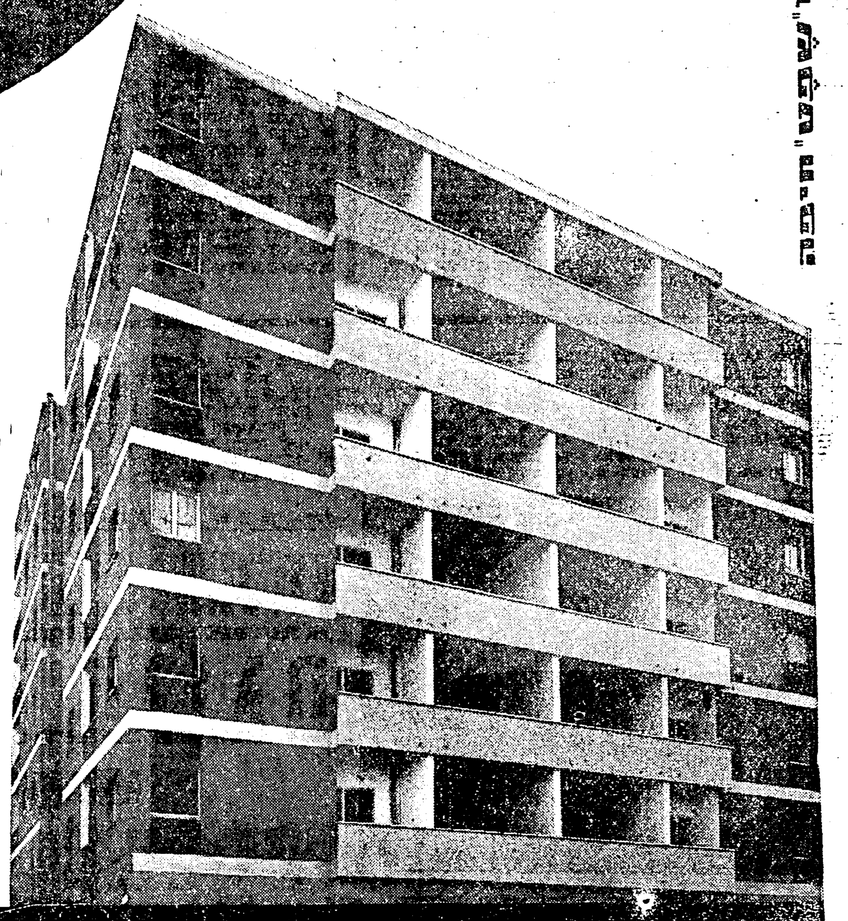

דירות מרווחות
בנות 2-2½-3-4 חדרים

*

נוף מרהיב ואויר הרים יבש, קרקע פרטית, שטחי גן, דשא ומגרשי משחקים

מרכז מסחרי, בית ספר וגן ילדים

תנאי תשלום נוחים

*

תכנון:
ש. רוזוב, א. רוזוב, א. גלעד
גנים: צ. מילר — מ. בלום

חברת פתוח ובנין „רוממה" בע"מ

מיסודם של: י. פריצקר, א. סייד את א. גרוסמן - אחים רביב את מ. גוטליב
הקבלנים המבצעים: י. פריצקר, א. סייד את א. גרוסמן - אחים רביב את מ. גוטליב

חיפה * רחוב הנביאים 20 * טלפון 69119

גרפיקה: סטודיו "טל" - צלום: "קרן אור"

ספרות ואמנות

לחגם של „מסדה" והקורא העברי

בימים אלה חוגגת הוצאת „מסדה", הגדול במפעלי המו"לות העברית־הישראלית ואחת מן ההוצאות הותיקות שצמיחתן בארץ, את יובל שלושים השנה להיווסדה. לא חגה שלה בלבד הוא, שותפים כנים לו כל שוחרי הספר העברי הטוב, כל אלה השמחים בהצלחותיו, כל אלה — והם רבים מאד — שבזכותה של הוצאה זו היה להם מישמעו המקודש, ההיסטורי רב ההוד והגבורה של השם „מסדה" גם לסמלה של תרבות הספר העברית המתחדשת. כי מתולדותיה של הוצאת „מסדה" לומד אתה על תולדותיה של זו בשלוש העשורים האחרונים והישגיה — משקפים לא במעט את מעמדו של הספר בקרב דורו זה של עם־הספר.

חגה — חגנו הוא.

במסיבת עתונאים שנערכה לרגל המאורע מטעם ההוצאה מסרו ראשיה ומנהליה הגב' ברכה פלאי וא"א אלכסנדר פלאי ויצחק ברש סקירה עניניח ורבת פרטים על התפתחות מפעלם, היקפו ותכניותיו לעתיד. וכבר הובאו אלה גם לידיעת הציבור הרחב גם בעתונות וגם בפרסומיה של ההוצאה עצמה. מבחינה מסחרית ניתן למצותם בציונים כוללים אלה: „בשנת 1932 נוסדה ההוצאה בהון נפרע של שבע לא"י — ועתה, בשנת 1962, מגיע הוא לשבעת מיליונים ל"י — מבית־עסק אחד דל־מדפים דאז — לעשרות סניפים ברחבי ארץ, לקונצרן המקיף 14 חברות — וכל זה — ברכתה של יוזמה פרטית רבת־מעוף שגם מיסוד החזון לא חסר בה.

אך מצד תרומתה של מסדה להעשרת אוצר הספר העברי — תקצר היריעה למנות הישגיה. מאות־מאות מספריה מפרנסים את צרכי הרוח של בן דורנו מרגע החילו לקרוא בספר ובכל תחומי התרבות היהודית והכללית.

כמה וכמה זכויות חלוציות נודעות לה להוצאת „מסדה". היא ראשונה עשתה נכבדות למען הספר העברי בתחום המדע השימושי, באנציקלופדיה לנער ולמבוגרים ובחיבורי מחקר שונים שהיו ללקטורת־יסוד לכל שואפי דעת. היא הראשונה פתחה בהוצאת דברי אמנות, שמצד הביצוע הטכני מסוגלים הם להתחרות בהצלחתם עם בני מינם שבארצות המערב. ולה גם זכות ראשונים ליוזמת ולביצוע הפצה עממית, שאיפשרה גם למוגבלי־יכולת לרכוש בתשלומים נוחים סידרות ספרים יעילים ומרובי כרכים.

לציון יובלה הכריזה ההוצאה על „שבוע ספרי מסדה". כארבע מאות מספריה יימכרו בימי החנוכה בהנחה של 40% — תודתה ומתנתה לציבור הקוראים. ודאי שבשל מתנה יפה זו לא בבית אחד יתלווה אל שמחת חג האורים גם מאור השמחה שברכישת ספר חדש וטוב. אך גם מבלי שים לב לשי־היובל הזה — ברכת הקורא העברי ל„מסדה": מחיל לחיל! כל ספר מספריה, וגם אם ייקר לפעמים מאד, הרי בסופו של חשבון כמתנה הוא לו...

ש"ס

אפופיאה של נייר

אפופיאה אינה דווקא סיפור על מלחמת איתנים ועלילות גבורה בנוסח איליאדה או קאליוואלה. האיפופיאות הגדולות והנהדרות ביותר נכתבו על ידי בני אדם צנועים בדם לבם ורק מזמן לזמן מאיר אור מסנוור את עלילת חייהם.

שחק לו מזלו של מאיר פלאי ז"ל ועלילת חייו סופרה על ידי סופרים וחכמים, ביניהם פרופ' יוסף קלוזנר ז"ל, יעקב כהן ז"ל ויבדלו לחיים ארוכים פרופ' ב. נתניהו, יוחנן טברסקי ורבים אחרים. כי מאיר פלאי אף הוא היה ממפריחי השממה בארץ־ישראל. אמנם הוא לא סתת ולא סקל אבנים, לא ייבש ביצות ולא הלך אחרי המחרשה. הוא הפריח שממה אחרת, את שממת הספר העברי בישוב היהודי הקטן והדל.

בשנת 1922 החלו מאיר פלאי ז"ל ורעיתו ברכה, בהפצת הספר העברי, וכעבור 10 שנים הקימו את הוצאת הספרים „מסדה". במשך 30 שנה הגיע מספר הספרים שהוציאה „מסדה" בכל ענפי הספרות והמדע לאלפים, וגולת הכותרת של הוצאתה היא ללא ספק „האנציקלופדיה העברית" הגדולה.

לרגל מאורע זה מן הדין להזכיר את ספר הזכרון שהוציאה „מסדה" ליום השנה הראשון לפטירת מייסדה, בשם „נר מאיר"*. בספר — רשימות על דמותו של המנוח, ופרקי זכרונות על הוצאת הספרים, והם מלווים גם דברי ספרות; ותמצא שם י"ז אגרות של הפרופ' י. קלוזנר, „הרבי והתלמיד" לח. גראדה, „בצל המעלות" ליוחנן טברסקי ו„על תקופה „נעלמה" בתולדות היהודים בספרד" — פרי עטו של שמעון ברנשטיין.

י. כ.

* נר מאיר / קובץ מוקדש ליום השנה לפטירתו של מאיר פלאי ז"ל / הוצאת מסדה בע"מ, תל־אביב.

מ. אג"ף

„הספרות העברית לזרמיה"*

מאת אברהם שאנן, כרך שני

בהערכתנו על הפרק הראשון של ספר זה („חרות", 10.8.62) כבר עמדנו על כך, כי לפנינו גישה חדשה לחקר הספרות העברית והערכת התפתחותה, שהיא שונה בכמה בחינות מתפיסתם של כותבי ההיסטוריה של ספרותנו עד עתה, שדגלו בסיסמה הידועה: „הרוצה להבין ולהכיר את יצירת המשורר, יסור נא אל מקום מולדתו", לאמור: כדי להעריך נכונה את יצירת האמן, חייב החוקר לחקור ולדעת קודם כל את תנאי החיים והסביבה שבהם נולד וגדל ונתחנך וחי ופעל ויצר האמן ולבחון את כל הגורמים הרוחניים והחומריים, התרבותיים והמדיניים שהשפיעו על הסופר בבית הוריו ובסביבה, בבית הספר והסביבה ובחברה ולהתבונן גם בנוף ובטבע שטבעו את רישומם באופיו וברגשו ובמזגו וב„השקפת החיים" שלו. שהרי כל הגורמים האלה מעצבים את היצירה ומשתקפים בה בפנים שונות ואף מתבטאים ומובעים בכמה וכמה צורות. כל זה מחייב, כמובן, שהביוגרפיה של היוצר תתפוש חלק גדול, אם לא את חלק הארי — בחקר יצירתו.

כל זה הופך על כרחו את ההיסטוריה של הספרות לקובץ של מונוגרפיות מסורבלות בפרטים ביוגרפיים ונתונים לכסיקוגרפיים ומתקפת מאליו המחקר הספציפי בערכיה המהותיים של היצירה. השיטה החדשה שלפנינו, דורשת סטייה מן הדרך המקובלת הזאת ומחייבת במקום החיטוט הביוגראפי והלכסיקוגרפי, את הרחבת הדיון על היסודות האסתטיים־האמנותיים של היצירה. כי רק היצירה עצמה המונחת לפנינו, היא שצריכה להיות נושא המחקר הבלעדי של כותב תולדות הספרות. ויצירה זו נבחנת ונמדדת ונשקלת ומוערכת רק על פי כללים וחוקים וסגולות אמנותיים־אסתטיים בלבד, אלה המקובלים וקבועים מראש.

ולשיטה חדשה זו בספרנו, מצטרף עוד חידוש אחד: אין האמן יוצר בחלל הריק ויש תמיד מגעים רוחניים והשפעות ספרותיות הדדיות בין יוצרים ליוצרים ובין ספרות לספרות בעמים וצינורות השפעה סמויים ונראים לעין מובילים מיוצר ומיצירת עם פלוני, ליוצרו וליצירתו של עם אלמוני. וזה יוצר תורה חדשה בחקר הספרות: תורת ההשוואה בין ספרויות העמים. ובתחום הספרות המושווית הזאת, התמחה מחברנו מאז הופעת ספרו בנושא זה בשם: „עיונים בספרות ההשכלה", בדיוניו על ההשפעות הצרפתיות בעיצוב דמותה של הספרות העברית. ובאמת הוכח והודגש בכרך הראשון של ספרנו זה, הקשר הבלתי נמנע בין התפתחותה של הספרות העברית ובין גילוייהם השונים של המחשבה והספרות האירופאית. וכן הורחב כאן הדיון על היסודות האסתטיים־האמנותיים של כל יצירה ויצירה.

ולא צדק, איפוא, יונה דוד, שניסה להוכיח ב„חרות" (מי"ז בכסלו תשכ"ג) כי הניתוחים הספרותיים בספרו של שאנן לא שינו במאומה את ההערכות הידועות לנו מכבר על הסופרים הנידונים בספרו. שהרי מכל דף ודף בספרו אפשר ללמוד, שגישתו החדשה של שאנן לחקר הספרות העברית וכן שיטתו החדשה בבחינת ערכים והערכת תכונותיה, שינו וחידשו בהרבה את פני המחקר הזה. אמנם העדיף שאנן את הערכתו של לחובר על „מגדל עוז" לרמח"ל, על זו של מר יונה דוד. כן לא מצא שאנן לנחוץ להכניס את ראשו בפלוגתא שבין תשבי ושירמן בענין רמח"ל, מפני שלא מצא בה ענין והשיבות למחקרו. כשם שלא מצא ענין בהשוואתו של סיירה לבין „הרועה הנאמן" לגורייאנו, לבין „מגדל עוז" לרמח"ל. וכלום מחוייב החוקר להתפוס עמדה לגבי דעה שאין הוא מסכים לה; ואשר לטענתו של י. דוד כי הפרק על רמח"ל הוא קצר ותופס רק שמונה עמודים, הרי שאנן אומר שם בפירוש, כי אף על פי שרמח"ל אינו נכנס לתחום מחקרו בספרו זה, הרי הוא מרצה עליו בקצרה. ומובן שגם בפרקו על יל"ג מחדש שאנן הרבה ולא ברור לנו למה רואה בהם דוד „ניתוחים שגרתיים למדי". אפשר שלא להסכים לחידושים אלה ולחלוק על כמה מדעותיו של ש. אבל משונה הוא להתעלם מהם ולקרוא להם „ניתוחים שגרתיים" ומבלי להוכיח ולנמק זאת נימוק מבוסס.

ב.

גם בכרך השני של ספרו המונח לפנינו הולך המחבר בדרכו ומחדש הרבה. וכך בפרקו על ליליינבלום, שאינו תופס מקום של ממש, לא כיוצר שיטה בביקורת הספרותית ולא באמנות הסיפור האוטוביוגראפי. אף במלחמתו לתיקונים בדת הקדימו אותו אחרים בדרישה להתאמת דיני ישראל לתנאי החיים החדשים. תחילה הוא מלמד סניגוריה על התלמוד ב„ארחות חיים" ועד מהרה הוא נפרד מן ה„שלחן ערוך" ומכשיר את הדרך לפריצה מאמונתו הדתית. דרך הייו של ל. היא אספקלריה בזעיר אנפין ללבטיה של תנועת ההשכלה העברית מימי הגאות ועד ימי המשבר והחידלון. כמבקר וכסופר, נשאר ל. תקוע בעולם המושגים של פיסארב ודוברוליובוב, גם לאחר שזנח את רעיונותיהם החברתיים והמדיניים. למעשה תרם ל. רק יצירה אחת ויחי־

(סוף בעמוד 8)

* תל־אביב, מסדה, תשכ"ג, 266 עמ'.

מוסד ביאליק

5 ספרים חדשים

שאול ליברמן: יוונית ויוונות בארץ ישראל

המחבר שהוא מגדולי חכמי המחקר התלמודי בימינו מבליט בספר זה יחסים וזיקות, שבין הספירה התרבותית היהודית ובין הספירה התרבותית הלא־יהודית בארץ־ישראל ובתקופת המשנה והתלמוד. — 321 עמ' בכריכת־בד. — 12 ל"י.

יוחנן אהרוני: ארץ־ישראל בתקופת המקרא

[גיאוגראפיה היסטורית]

ספר־יסוד המכניס את הקורא בבעיותיהן של קורות ארץ־ישראל מבחינה גיאוגראפית, היסטורית, מדינית ויישובית, החל בזמנים הפרה־היסטוריים, וכלה בתקופת שיבת־ציון. 373 עמ' בצירוף 43 מפות היסטוריות. — 12 ל"י.

בסדרת ספרי מופת מספרות־העולם

היינריך ולפלין: מושגי־יסוד בתולדות האמנות

אחד מספרי־היסוד של דורנו במחקר ובפירוש האמנות החזותית והתפתחותה. המתרגם: ב. בן־עמי. מבוא: משה ברש. הספר נדפס כולו על נייר אילוס־טראציוני ובו 328 עמ' בצירוף 123 תצלומים של יצירות גדולי האמנים בציור, בפיסול ובאדריכלות. — 15 ל"י.

ה. ד. תורו: וולדן [חיים ביער]

תירגם ר. אבינעם והקדים מבוא ש. הלקין. מיצירות המופת בספרות ארה"ב, המתייחד ביחוד גמור בתוכנו ובצורתו. לספר נלוו 16 ציורים, שצוירו למהדורה העברית בידי הציירת לואיז שץ. נוסף על הסיפור „וולדן" ניתנה בספר מסתו המופלאה של תורו „מרי אזרחי" בתרגומו של ח. קלעי, 353 עמ' — 10 ל"י.

א. נ. וייטהד: גלגולן של דעות

תרגם מ. מייזלש והקדים מבוא צ. א. בראון. — מזיגה יוצרת של רעיונות־יסוד של המסורת ההגותית המערבית, הקלאסית והמודרנית, בהישגי המחשבה והמדע שבימינו. 291 עמ'. — 9 ל"י.

גיורא לשם

„כריח השדה"

לפנחס אלעד — לנדר

פנחס אלעד־לנדר הוא פנים ותיקות בשירתנו. במסכתו החדשה, שירי „כריח השדה", (הוצאת קמפן, ת"א 1962) הריהו מראה פנים טובות מאד, ואף אנו כך. ייאמר מיד ש„פניה האחרות של השירה העברית" (אותן פנים שותקות־דומעות, חסרות ציניות וניהיליזם), שם. אלעד־לנדר הוא ממיצגיה,

פנחס אלעד־לנדר

מצמיחות „פרחי טוב" העולים רק לעיתים רחוקות בחלקתו של האוונגרד.

* * *

המשורר פ. אלעד־לנדר, שעיקר שירתו סב על „נושא" הטבע והנוף הישראלי אינו משורר נוף סתם. ההרהור המשתהה, החשבון השירי עם עולם־פנים, מאזן את הרווי ההתרשמותי מהנוף ומערב את הרגש במחשבה. הליריקה המעודנת הזו סופה שהיא מעצבת מיטאפורות זהירות ומעודנות מאד. כנראה שעקב תכונה זו יחוש הקורא בקרבה מהותית לשירתו של פ. א. לנדר וירחש רחשי אמון לחוויותיו היסודיות.

לשונו של פ. אלעד־לנדר שיש בה יותר משמינית של גראציה קלילה תומכת במיטאפוריקה המעודנת והמסוגננת ומביאה ליצירת חומר שירה טוב ונעים לקריאה:

„ירק המראות המכסה את העיניים
אינו עושה אותן ירוקות יותר.
החסידה העוברה על פניהן משהה
בהן את מקורה שהות קלה
ומפתיעה את עץ התפוח הנושא את
דגל האביב בתנופה."

(עמ' 15)

בעיצוב השירים ישנה איזו רוח המזכירה את דרך שירתו של גבריאל פרייל. תגובתו של פ. אלעד־לנדר לנופי הארץ דומה להתרשמותו של ג. פרייל מנופי ניו־יורק, שניהם מעבירים את החוויה הנופית מבעד למסננת אינטלקטואלית אם כי חוש המידה הטוב אינו משליט את האינטלקט על השירה. נסיונות אידיאיים שבשירים (ההשלכה האידיאית שבאה עם הקונצפציה ההיסטורית של נוף הארץ) אינם מראים אותו פאתוס מזויף הצורם כל־אימת שהוא מיגזם ללא־מעצור. מלים „מסובנות" כמולדת והאלוהים שומרות את טיבעיותן בהיותן נתונות בקונטקסט ממתן שאינו פתטי, כגון: „הכלנית פורחה במקום בו נולדו / האותיות העבריות כל פי ונצטרפו למלה / מולדת / העיט חוזר וכותב במהופך על / גויל התכלת, לא למוד" (עמ' 13) וגם בציטט הבא, כמו ברבים אחרים: „הורדוס סרוח על מיטת הנציב הרומי / ומקשיב. שכרונו אינו מבחין בין / פעמון האזעקה של אניה אשר עלתה על שונית / ובין צלצול כלי הקשה של הקבוץ הסמוך / עת הצהריים" (עמ' 88).

שורות אלה בשירים מעלות על הדעת שקיימת אצל המשורר תחושה היסטורית חזקה, הקיימת בד בבד עם תחושה נוף לוקלי — אעיז ואומר שמתגשמת פה אידיאה של „שירה לאומית" במובן הטוב של המלה, שירה לאומית שנסתלק ממנה הפתוס ושהיא מלכתחילה שירה טובה.

העדון החוויתי מוליך עם הצורה קצבים שקטים כמו־מנוחות. אין האוזן מגלה דליגי

(סוף בעמוד 8)

מ„שירי חשבון" ליונתן רטוש

(הוצאת הדר בע"מ)

חורף

תְּאֵנָה נָשְׁלָה עָלֶיהָ
מִשְׂתָּרֶגֶת בִּזְכוּרוֹת
יַד הָרוּחַ לְבָרְיָהּ
מִסְתַּקְּסִים לְמַחְרֵקוֹת —

שְׁחוֹרָה
וְלֹא מִשְׁמֵשׁ
נִחֲרָה
מְשָׁרְשִׁים
זוֹב הַגֶּשֶׁם צְדָעֶיהָ
וְלַקְלֵק רֹק כְּרָעַיִם —

גּוֹוַעַת בְּפֶרֶץ חֹרֶף
גְּרוּמָה בְּשֶׁרֶץ קַרְקַע
מְטִילֵי צִלָּהּ בְּחֶרֶס
יִרְצְעוּ אַדְמַת צוּקָה —

כָּל כָּלָה בְּעֶרְיָתָהּ
כָּל כָּלָה סוֹרַת בָּתָּה
כָּל כָּלָה נוֹעָה מֵאֶרֶץ
כְּצַעֲקָתָהּ.

כפרה

אָז קַמְתִּי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר
וָאֶפְרֹק אֶת הָעֹל מִשִּׁכְמִי —
וּבְעֵת הָעֶרֶב הַשְּׁ[illegible]
הִשְׁלַכְתִּיו עִם [illegible] —
זֵרִיתִיו בָּרֹאשׁ [illegible]ות
זֵרִיתִיו בְּקוֹל [illegible]
קָרָאתִי לְכָל הַ[illegible] לַחֲזוֹת
בַּכַּפָּרָה אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם —
כִּי לָמָּה תֵּצֵא רוּחָם
כִּי לָמָּה תֶּחְשַׁךְ שִׁנָּם
מִקָּרְבַּן הָאָשָׁם וְהַמְּחִילָה

וְכָל עִקֵּשׁ חִנָּם
— יִמַּח שְׁמוֹ בָּאָדָם
וְגַם יֵעָקֵר מֵעֲפָרָיו —
כִּי טְפֵי הַזְּמַן
יַעֲשׂוּ אֶת שֶׁלָּהֶם
— בְּלִי רַחֵם —
וּמָחוּ אֶת כָּל שְׂרִידֵי זִכְרוֹ
שְׁפָנָה —

מרישומיו של בן־אור ל„שירי חשבון"

א. בן־מאיר

על במות ותערוכות

שמעון ישראלי ב„תורת היחסים"

„תורת־היחסים" היא התכנית הרביעית, שבה מופיע שמעון ישראלי לבדו, הן כשחקן המגלם דמויות והן כזמר המשמיע פזמונים.

אין זה תפקיד קל לאמן יחידי למלא ערב שלם ולקיים קשר בלתי רופף עם היושבים באולם. ברם, בשתי התכניות הראשונות עלה הדבר בידי ישראלי בצורה מזהירה, והצלחה זו קבעה את דרכו כמבצע סולן. אולם בתכנית השלישית ההצלחה היתה רק חלקית ואילו בתכנית החדשה „תורת־היחסים" בלטו ביתר שאת תכונותיו של ישראלי כשחקן־אופי כשרוני, כבעל יכולת בעיצוב דמויות. לעומת זאת לא נמצאו לו פזמונים טובים, שיבליטו את יכולתו כזמר.

ובלט גם קושי אחר, טכני: להרכיב תכנית, שהחומר שלה יהיה בעל רמה נאותה ויספיק למלא ערב שלם. חלק מן המערכונים הם עיבודים (לפי משה נדיר, צ'כוב וזושצ'נקו) וחלק מעלים נושאים חבוטים. ובכל זאת, במערכונים לקח ישראלי את לב הצופים. ביחוד הצטיין במערכונו הטוב של דן בן־אמוץ „פרחים! פרחים!" ואף במערכון „על אנשים וחרקים" מאת יורם מטמור (בעקבות צ'כוב), שבו שוב מועלה הטיפוס הנצחי של הייקי, שעל אף שנות ישיבתו המרובות בארץ העברית שבפיו נלעגת, וזה מקור הטרגדיה שלו (בתו מתביישת בו).

שמעון ישראלי מחונן בבאס־באריטון מאד נעים והוא אף מפעיל אותו בפזמונים, אך משום מה הפעם לא הגיע ללב הצופים ולא הרטיט אותם כבתוכניות הקודמות. כבר ציינתי, שבמידה מרובה אשמים בכך הפזמונים, אך נדמה לי שיש סיבה נוספת לדבר, והיא התמזגות הפזמונים עם המערכונים. משום כך סבורני, שמוטב היה אילו הרחיב ישראלי את המסגרת והיה משתף עוד מבצע אחד או שניים בהופעותיו, כדי לשים ריווח בין מערכון ופזמון.

ביים את התכנית יואל זילברג.

תמונות מופשטות מאת נסים זלאיט

תערוכת־היחיד של נסים זלאיט בביתן אלחריזי היא אחת מן המעניינות ביותר, שראינו בזמן האחרון. התמונות הן מופשטות והן מצוירות בתוספת חמרים פלאסטיים שונים כששכבת צבעי־שמן מכסה אותם.

נסים זהאיט: תהום (שמן)

כל אחת מ־48 התמונות היא קומפוזיציה צבעונית כשלעצמה והצייר יודע להפיק מיגוון של גונים מכל צבע וצבע במסכת של צורות ואף בליטות פלאסטיות, שאינן חוזרות על עצמן. זלאיט מנגן על כל קשת הצבעים ומדובבם במערכי צורות חופשיות, המצודדות את העין בהבעתן הרבה.

איתרע מזלו של הצייר, שהוא מציג במקום, המוסתר במיקצת. אך התערוכתו היא בבחינת הישג רב לצייר ישראלי צעיר זה (הוא בן 36), וראוי שהקהל ירבה לבקר בהערוכה, העומדת להסגר בימים הקרובים.

אסכולת פריז משנות העשרים

בגלריה כ"ץ מתקיימת עתה התערוכת־היחיד הראשונה של א. אלקלעי, שלמד ציור בסופיה, ומאז 1948, שהיא שנת עלייתו מבולגריה, הוא משתתף בתערוכות כלליות.

הוא מציג תמונות־שמן וכן שתיים שלוש תמונות בצבעי־מים ואף שלושה פסיפסים. הרושם הראשון הוא, שלפנינו אסכולת פריז משנות העשרים, כלומר ציור פוסט־אימפרסיוניסטי, שבמיוחד בולטת בו השפעתם של גוגן וסיזאן. ואמנם, כמה מן התמונות צוירו בצרפת הדרומית והנופים הם כמעט אלה, שאנו מכירים מתמונותיהם של שני אמני המכחול הגדולים האלה.

ובכן, אפיגוניות, שקצת מתמיהה כיום. אגב, האקוורלות המוצגות אין בהן מן הקלילות של צבעי־מים והן נראות יותר כגואשים גדושים בכובדם. רק בתיק מונחות תמונות בצבעי־מים, שהן שקופות יותר.

התערוכה היא עדות ליכולת טכנית. אך האם די בכך?

פרס ספרות השואה לד"ר מ. דבורז'צקי

שנה לאחר פטירתה של השחקנית הידועה בפעילותה בחיי התרבות של גיטו־וארשה, דיאנה בלומנפלד, הוחלט ע"י הקונגרס העולמי לתרבות יהודית באמריקה על הקמת „פרס דיאנה בלומנפלד" עבור המחקרים המועלים של תקופת־השואה. הפרס הזה הוענק בימים אלה לחוקר השואה ד"ר מ. דבורז'צקי, ראש הקתדרה לחקר השואה באוניברסיטה בר־אילן על ספרו „אירופה ללא ילדים" שהופיע בעברית ויידיש בהוצאת „יד ושם" וי.ל. פרץ".

הספר נותן תיאור היסטורי של שקיעת המצפון בין המדענים בגרמניה הנאצית.

כמו כן הוענק פרס לסופר יידיש יאסני וואלף על ספרו „תולדות יהדות לודז'".

אבנר בן־מיכאל

רוב מהומה על לא מאומה

השבוע הקשבתי לשליש תזמורות בשלוש ערים: „קול ישראל" בירושלים, התזמורת הקאמרית העירונית בחולון והתזמורת הפילהרמונית הישראלית בתל־אביב, ואם אני מגיש לעצמי דין וחשבון, עלי להודות כי היבול היה מועט.

בירושלים הוכיח מר לאסלו רוס, בעל זכויות על המקהלות בירושלים ובתל־אביב, שהוא שייך לתריסר מנצחים שניסו בזמן האחרון לבצע סימפוניות של היידן עם תזמורת קול ישראל — ונכשלו. הפעם היה הקרבן הסימפוניה ברה־מז'ור בשם „הצייד" שקיבלה בצוע שגרתי ומשעמם. הסולנית שרה פוכטון־היימן שניגנה את הקונצ'רטו הראשון לפסנתר של פרוקופייב לא הצליחה לשכנע אותנו כי זוהי המוסיקה ההולמת את ידיה. זהו הקונצ'רטו המשתמש בפסנתר בכלי נקישה ובגלל זה עורר סקאנדל בבצוע הבכורה בשנת 1912 כיום אין אנו נבהלים מעוצמתה אלא להיפך מוצאים את שני הפרקים החיצוניים קצת מונוטוניים.

הסימפוניה הרביעית של ארנסט טוך, הקומפוזיטור היהודי מאוסטריה החוגג השנה את יום הולדתו ה־75 אינה סימפוניה בכלל, אלא סוויטה לירית נחמדה, ללא חשיבות רבה.

על התזמורת הקאמרית של העיר חולון כתבתי בטור זה לפני שנה, כאשר התיצבה לפני הקהל בפעם הראשונה. המנצח הוא ארנסט פלדי, איש האופרה הישראלית שהקים את להקת המנגנים בעיקר מתושבי העיר הצעירה. בין 15 המנגנים הבחנתי ב־5 כנורות ראשונים, 4 כנורות שניים, 3 ויולות (ביניהם קומפוזיטור ידוע), צ'לו אחד, קונטרבאס אחד ונבל. הפעם בקונצרט חגיגי בהשתתפות שתי הסולניות משווייצריה ובחסותו של השגריר השווייצרי בישראל, נראה כי מר פלדי שאף ליותר מידי ורדף אחרי כבוד למעלה מהמותר בעריכת תכניתו: אחרי שאקינה יפה של דיטריך בוקסטהודה (1637 — 1707), אחד מהגדולים במנגנין העוגב בזמנו של באך, שמענו אריה של מינטוורדי וקאנטאטה ממושכת של רספיגי בפי הזמרת מגדה שוורי מרדיו לוגנו, ואירח כך קונצ'רטו לפסנתר מאת הקומפוזיטור השווייצרי ארמין שיבלר בבצוע של גב' נואריאנה וואשנר מציריך, ואת הערב סיים דיברטימנטו של ס. נטרה, קומפוזיטור ישראלי צעיר.

המנצח ארנסט פלדי השקיע עבודה רבה בהכנת הלהקה ויש לברך אותו ואת המוסיקאים שלו על הישגיהם. בכל זאת הייתי מאחל להם וגם לנו תכנית קצת יותר מבור־רת, כי אין אני מתאר לעצמי שדווקא אנשי חולון רוצים להאזין אך ורק למוסיקה נדירה. ארמין שיבלר שנולד בשנת 1920 הוא בארצו דמות ידועה וחיבר יצירות מוסיקליות במספר רב עם כל הצורות. זוכר אני אופרה בשם „הרגליים באש" לפי הבאלדה המפורסמת של ק.פ. מאיר ששמעתיה לפני כשש שנים בבית האופרה בציריך. הקומפוזיטור עבר מסיגנון לסיגנון, מבארוק לתקופה של אקספרסיוניזם נאו־רומנטי ואחר כך גם לצורת המוסיקה הסריאלית. הקונצ'רטו לפסנתר שנוגן בחוש ריטמוס בולט על ידי הסולנית נע בין סיגנון הקונצ'רטו גרוסו הבארוקי לבין הראפסודיה הרומנטית, לפעמים נשמע הנושא הידוע מהסימפוניה הבלתי גמורה של שוברט.

הזמרת מגדה שוורי לא עשתה רושם מיוחד עלינו, נראה שקולה הקטן מצוספרן מתאים יותר לגלי הרדיו מאשר לאולם הקונצרטים.

המאורע החשוב ביותר של השבוע היה בצוע הבכורה העולמי של יצירה חדשה מאת הקומפוזיטור הישראלי עדן פרטוש בשם „דמויות" על ידי התזמורת הפילהרמונית בניצוחו של אנטאל דוראטי. זוהי אחת היצירות מבין העשר שהתזמורת הזמינה ממלחינים ישראליים לפני הסיור לארצות הברית. אם לא מצאה „דמויות" חן בעיני אנשי התזמורת שבחרו יצירה אחרת פחות „מודרנית" — לפי דברי כותב התכניות. האמת היא כי יצירתו של פרטוש מקסימה בתזמור הכשרוני, בעושר ההשראה המוסיקלית, הריטמית והמלודית. אפשר לומר כי זוהי אחת היצירות החשובות ביותר לא רק של פרטוש אלא של המוסיקה הישראלית בכלל. כאן לפנינו קומפוזיטור בעל עוז דות ורעיונות רבים. הצורה בה הוא משתמש בפרק הראשון באפקט קבוצות כלי המיתר המתחרות ביניהן, והשמוש בכלי הנקישה מסוגלים לעורר את התפעלותנו. בפרק השני עובר קצב המחול לאט לאט למחול מוות אכסטאטי. כדאי יהיה להשמיע את היצירה פעם נוספת בקרוב, ונדמה לי כי היא מסוגלת לכבוש גם את אולם הקונצרטים של ארצות אחרות. על הצלחתו הגדולה יכול הקומפוזיטור להודות למנצח דוראטי שניצח ללא תווים והשקיע את כל לבו בהבנה ובבצוע. חבל רק שדוראטי לא התיחס באותה אהדה לסימפוניה הראשונה של בראמס שקיבלה את הבצוע הגרוע ביותר ששמעתי איפעם בחיי. כנראה לא נשאר זמן לחזרות...

לה בוהם באופרה הישראלית

האופרה של פוצ'יני הוצגה בתל־אביב לפני שלוש שנים בניצוחו של ארנסט פלדי עם זמרת יאפאנית בתפקיד מימי. בינתיים חלו חילופין רבים בין הזמרים וגם המנצח התחלף: על הדוכן הצר באולם האופרה עומד בעת גיאורג זינגר ויודע להעביר את המרץ ואת הויטאליות הדראמטית שלו לבמה. זינגר נשאר מנצח אופרה בכל לבו ונפשו, במידה כזו שאפילו מצוות תזמורת חלש כמו תזמורת האופרה שלנו הוא יודע להפיק צליל וקצב — מוסיקאי בעל השראה אינטנסיבית.

על הבמה ניתן לנו לקח הבא ללמד את אלה אשר נכנסו לפני זמן מה בוויכוח על הצורך ביבוא זמרי אופרה מחוץ לארץ: אינני טוען, כי אלכסנדר גלוצי (רודולפו) או ויטוריו מנברדיני (מרצ'לו) הם זמרי בלקאנטו מבטן ובלידה. אבל הם מהווים את הטיפוס של זמרי האופרה של הבמה האיטלקית שעליהם יש לסמוך בסיגנון ובמוזיקליות. הם שרים ומשחקים בבטחון מלא והמאזין מאמין להם. ולעומתם מופיעים ביתר התפקידים הראשיים זמרים וזמרות ישראליים צעירים ולא כל כך צעירים, כמה מהם בעלי־קולות יפים ומסוגלים להתפתח, אבל הם נראים על הבמה כמו חובבים. הנה, למשל נחמיה כמילנסקי בתפקיד המוסיקאי שונאר — קול באריטון בריא ורענן, אבל הוא אינו יודע למזג משחק וזמרה ולעצמים ממש אינו יודע מה לעשות על הבמה. או אסתר באומול ששמענוה לפני חודש ימים בתפקיד ג'ילדה ב„ריגולטו": מה הסיבה שהזמרת הצעירה אינה יודעת לכבוש את לבנו ורגשותינו? האם היא לא קראה פעם את ספרו של מירז'ר אשר שימש יסוד למחברי הלברית? [illegible] קראה את הספר או את הלברית? פוצ'יני בכה בכל פעם כאשר ראה את מות גבורתו במערכה האחרונה. כאן נשארו עיניים יבשות. לא מספיק לשיר את התוים שפוצ'יני כתב — תנו לנו את לבכם או לכל הפחות שחקו כך שנוכל להאמין לכם. תנו לנו את האשליה המתוקה — זהו, רבותי סוד הזמרה האופראית המקצועית אשר יש ללמוד מהאיטלקים. גלוצ'י ומנברדיני יודעים זאת; האם ילמדו הצעירים שלנו?

גב' באומול אינה עדיין מימי גם מהצד המוסיקלי, הצלילים הגבוהים היו הדוב ואני מתגעגע לזמרת לגאטו. ואל לנו לשכוח כי מימי היא יותר סופרנו דראמטי מאשר לירי, אולי עדיין מוקדם בשביל סופרנו קולורטורה כמו באומול לשיר בכלל את התפקיד.

זמרת צעירה זו מחויבת לשמור על הנכס היקר, קולה העדין.

הרושם הכללי של ההצגה — חיובי בהחלט. כדאי לראות ולשמוע את „לה בוהם" בתל־אביב.

תיקון טעות דפוס

שמו של מחבר ה„קונצ'רטינו לחליל ותזמורת" שניגן לפני שבוע על ידי תזמורת „קול ישראל" עם החלילן המצויין חנוך תל־אורן כסולן, הוא כמובן מנחם אבידום

הכונו למכירת היובל של מסדה בשבוע חנוכה

מסדה

יוסף חנני

סחרחרת

(סיפור)

(סוף)

התבוננתי בעיניו של הקצין ונדמה לי כי אני רואה רק שני חגווים ריקים בלבד ומתחת לסמל „אות הקוממיות" שלו, קצת מתח לו, השקיף אלי מין כתם לבנוני במקום לב פועם. „כיצד יכול להתקיים דם בלי לב ולו להרף עין אחד?" שאלתי עצמי שאלת תמיהה. אך כשהוליכני הסוהר בשביל הלבן, השיב בקרבי מישהו בקול להש עצור: „הרי יש בימינו גם לבבות תותבים, מלאכותיים..."

כאשר העמידוני בחצר לסקל אבנים, חשתי רק את פצעי, את כאב זרועותי ומתני אבל גם בקרבי פנימה, נבר מישהו במקור חד כמו תמיד, בשעה שהנני נשאר עם עצמי. משמע שהנני עדיין אני, אני... חדוה קלילה נתבלבלה בנבכי ועודדתני. כאב הזרועות הוקל. ראיתי מרחוק את מגדלי הצופים, הם דובבוני, אך אני שתקתי, ראיתי את גדרות התיל, הם בקשו להשיח עמי, אך אני נשארתי באילמי. לא שעיתי לחיוכם של השמים מעל לראשי ואף ללעג צחוקם של שני האסירים שעבדו בכפיפתי.

— איך נתגלגלת להנה, ז'וקו פיין? — שאלני אסיר מקורח וחטוט פנים. שתקתי.

— למה הביאוך לארמון הזה, ז'וקו פיין? — קרא האסיר השני, בעל גוף שפרצופו סמוק ושפתו דשנות. — כל מי שבא הנה נקרא ז'וקו פיין, מבין, ז'וקו פיין?! מדוע אינך עונה, מדוע אתה שותק כל הזמן? להתלוצץ מותר פה! ענה, מה־ד — התריע בהניפו את הקילשון לעומתי.

ידעתי כי רעה אני מביא עלי בשתיקה, אך שתקתי מאונס, כפוי על פי הדיבור של הקצין במשרדו.

— הוא, אולי, אילם, יא סוף?! — ציחקק המקורח, — אילם כמו דג. מעכשיו יהיה לנו אחד שנקרא דגא דגיגא. הי, יא סוף, שאל אותו!

יא־סוף השמן, הטיל הצידה את הקילשון. קרב אלי. תפשני בזרועותיו החסונות כמו במלחציים וצבתני עד כי עצמותי נתפקקו. הסמיך פיו אל אזני והחל צועק בקול: — ז'וקו פיין, או חרש, חרש, דגא דגיגא... שמעת, מה?!

כשלא עניתי לו דבר, נתלקחה חמתו להשחית. הוא החל טופח לי על פני, עד כי חשכו עיני. נשכתי שפתי ושתקתי. שתיקתי הרעימה אותו, הוא טלטלני ממנו והלאה, בעט בי ברגלו הכבדה, עפרני בעפר וקיללני קללה נמרצת בבליל של שפות.

לא השיבותי לו דבר.

— אתה לא ז'וקו פיין, כי אם נקבת חרשת ואילמת! — הוסיף האסיר

— זה מין סנדל בלוי, פטר רחם, נפל של חרש שגם לצעוק איננו יודע בשעה שמרביצים לו בפרצופו המטונף שלו. ואתה רוצה לקרוא לו ז'וקו פיין?

— אתה צודק יא־סוף! זה מין נקבה חרשת, חתיכה של טינופת שגם ריח אין לה.

התנערתי מן המהלומות. נגבתי את פני מן הזיעה וקילוחי הדם והתלותי

מוביל את האבנים במריצה שחרקה בתחרוקת מתגרה: „כואב לך, מ־מ?..." לא עניתי גם למריצה. השתיקה כאבה לי, דקרה בי כמחטים, אך אני נשכתי שפתי ונאלמתי דום.

ג. הסחרחרת

אינני יודע כמה שעות חלפו, שכן מרגע זה שלבשתי בגדי האסירים, אבדה לי תחושת הזמן השוטף, הפיסי, ונמצאתי בתוך תחום של איזה זמן שבו אינה קיימת המיזה של האני הקיים והרגע הנע, כי אם זמן שבו נוגעים עבר והוה ומתעלמים בחללה של החצר המוקפת גדרות של חוטי תייל דוקרניים.

קולות תופים מתופפים בשאון טר־רמי חזק הזקיפו גבי הכפוף והקימוני מעל האדמה. האסיר המקורח וחברו סוף הגברתן התחילו לרוץ ואני — בעקבותיהם. עשרות דמויות של אסירים הגיחו מכל העברים. נוצר מעגל אפור, ענקי, שפתח בסחרחרת טרופה כרצועת עור של מכונה גדולה סמוייה מן העין. החצר הבטונית קיפצה מתחת לרגלים המרחיפות. האדמה החלה מתעלמת מן העין. הסוהרים הזעירו עד לגרגרי־אדם, רק קול התופים גבר והלך לקול ענות טרם־רמי טרוף ומרעים: טרם־רם, טרם־רם!!... בתוך הסחרחרת הזאת, נקרע פתאום קול אשנב אל עצמי. הדוה נוהרת החלה מציפה אותי, עם שאני חש את עצמי, את האני שלי בכל מלואו, כאבו והדרו. שיח ער, רווי חיות החל משמיע צלילי ביני לבין עצמי, בלא לשים לב לסחרחרת ולכלא שבו אני סובב מעגלים אין סופיים.

— משיח אתה עם עצמך, עם נפשך, משמע שהנך חי, שהנך מרגיש את העולם בעמקותו במרחביו. הסוהר, הקצין, המשרד, האסיר המקורח והגברתן קיימים, אך גם אתה הנך קיים, באתמול החולף, בהווה המסוחרר ובמחרים שיידלקו על ראשי ההרים. אל אלוהי הרוחות, אלוהי הסחרחרת, אלוהי המכאובות, תן לי כוח להסתחרר ולהיוותר עם האני שלי המשיח בקול דממה דקה עם העולם. הקר נא בי מעיין של עצמה שיעמוד בי כוחי להשיח עם נפשי גם מול פני המקורח וסוף הגברתן. אהיה נא אילם וחרש כלפי המלעיגים ובעלי הקלישונות, אך הערה נא עלי מרוחך, למען אהיה חזק בפני עצמי...

התופים הוסיפו להרעים באלפי צליליהם המתכתיים, הצוננים ואני נסתחררתי בתוך הסחרחרת הטרופה חסרת הראשית והקץ והסחתי ביני לבין עצמי...

ד. ברחובות הבירה

עם סיר המרק הגדול הפסעתי מן האשנב שבקיר המטבח לעבר השולחן שאצלו הסבו האסירים היגיעים מעמל היום. עיניהם הביעו רעב.

נתקלתי בסוף הגברתן. הוא שך לפני את הדרך בשתי זרועותיו ונתהמהם כחיה רגוזה המשקיפה דרך הסורג:

— אתה נקבה חרשת, פטר רחם מעופש, שקרן מטונף, הרי אינך בכלל

(סוף בעמוד 8)

אבא,
מהי עבודתך?

חקלאי? נהג? שוטר? סוחר? רופא? סנדלר? צייר? פקיד? ספר? נגר? ועוד·

תאם יודע ילדך,
מהו טיב מלאכתך,
מה ערכה,
ומה תשובתה?
האם הוא
מעריך אותה?
הסבר לו בעזרת
הספר בתמונות

אבא שלי עובד

תצלומים וסיפורים לגיל הרך
מאת י. אשמן ופ. גרוס

„הדר" הוצאת ספרים בע"מ. רח' הרצל 10 ת"א
להשיג בכל חנויות הספרים

מנחם בגין

מהדורה מיוחדת לקוראי „חרות"
במחיר מוזל של 6.30 ל"י בלבד

להשיג בכל חנויות הספרים

ובהוצאה: אחיאסף בע"מ, ירושלים
סניף ת"א, אלנבי 81 בחצר, טל. 63339

שמעון תודר

חנוכה במשחק ובשיר

חכמי התלמוד קבעו כי נר חנוכה מצווה להניחה על פתח ביתו מבחוץ (שבת כא) וזה משום „פירסומא ניסא" בכל זאת נשאר החג הזה ומנהגיו ברובם ביתיים ומשפחתיים וכמעט שאינו מורגש בצבור. הדבר הזה שחגיגת החג נערכה במסיבה חברתית ובעונת החורף הפכו לכעין „ראש השנה" למשחקים, וכל זה — על אף האסור שאסרו הרבנים לשחק בקוביה ובמשחקים אחרים. המנהג הזה שנהגו לשחק בחנוכה השתרש בעמנו ואפילו יראים ושלמים נהגו בו קולא בחג זה (ר' מ.ד. גאון „יהודי המזרח" 115).

שונים היו המשחקים בחג החנוכה. ביחוד בין יהודי כורדיסתאן היה מקובל: „בימי חנוכה קוראים את מגילת אנטיוכוס ויחד עם זאת הכינו בימה עשויה עץ וסמרטוטים. זקן על לחייו, מקטרת בפיה ונר גדול בידה. ילד אחד היה עובר עם הבובה ברחובות ומבקש מתנות, ילדים אחרים רצים אחריו ושרים שירים. בגמר שבוע החנוכה היו הילדים קורעים את זקן הבובה, שופכים עליה נפט ומדליקים אותה תוך קריאות „אנטיוכוס אנטיוכוס" (ד"ר בראואר „יהודי כורדיסתאן").

התנגדות חריפה היתה למשחקי הקלפים וספרות רחבה נכתבה על כך. יתכן שסיבת הפרסום למשחק זה וההתנגדות לא באה משום שבו השתתפו ביחוד מבוגרים ואילו למשחקי ילדים לא עמדו הרבנים לב, בכל זאת התפשט המשחק. אביא כאן שני שירים על משחק הקלפים, האחד בגנותו והשני כפרודיה לשיר זה — בשבח המשחק מאת ר' י"א ממודינה בשם „מצחק בקוביה".

* * *

בגנאי הצחקנים

מצחק בקוביה מכתו טריה ואחריתו
שאייה, יקולל בשערים
יפזר ממוני, ויוסיף על עוונו
ומזיד בקונו, בשבועת שקרים
ויחשוב כי ירוויח, לעולם לא יצליח
וגם כי יונה אח, וימיו מרורים
וילך מעיר לעיר, מקומו לא יכיר,
והוא עני וצעיר, מדלג על ההרים
וישוב עד דכא, בשבר ובמכה, בפסח
ובסוכה, יבקש הפורים
ראשו פרוע ובגדו קרוע, ודעתו ידוע
לו ולאחרים

בשבח הצחקנים

מצחק בקובביה מלאכתו נקיה וכוסו
רויה, בכף איש שערים
ואם טוב לקונו, לאבד להונו, היות
זה עוונו, אמרי שקרים
יאבד ירוויח, כסוחר ויצליח, וירגיל
להניח, למתוק מרורים
בלי זה בכל עיר, גדול הון וצעיר,
וצדיק כשעיר, מדלג בהרים
ויראה ברכה, בנחוקו בסוכה, ובימי
חנוכה, בפסח ובפורים
מאד רע וגרוע, מגדב לצרוע, וזונה
ופרוע וגוזל אחרים
. . . .

בשיר סטירי נוסף „על השחוק" מתאר שמואל בן משה הורגלן את המשחק הזה לפרטיו ולשיטותיו הרבה של המשחקים:

ימיהם בקר וערב, על זה השחוק
בני הרף / ימים וליל לא ירגיעו, אל
פיהם לא יתנו מאומה / וגמם במשחק
יוגיעו, בשבועות וצעקות ואלות, יכלו
גם ימים גם לילות / . . . .
כי זהו אחרית ארנקם; מלא בא וישוב
ריקם. (צינברג תול. ספר. ישר ב"ד)

* * *

במשחק הקלפים בחנוכה מצאו פורקן כל השכבות והמעמדים שבעמנו, ואפילו חסידים ואנשי מעשה לא ויתרו על התענוג הזה אלא שמצאו תחליף להם ב„קוויטלעך". עגנון בספרו „הכנסת כלה" אומר על משחק הקלפים: „בדורות שלפנינו גזרו על הקלפים מפני תקון העולם וחששו שמא מתוך הרגל לא יפסקו בייצרם ויעברו על החרם, לפיכך התנו שאין חנוכה וניט"ל בכלל החרם (פ"יג).

יודעי ח"ן הכניסו במשחק הזה „כוונות" ובמספרים של ה„קוויטלעך" (31) מצאו רמז לכ"ב אותיות ו„קליפה" במספר קטן (9) יחד — 31. המשחק הזה בא איפוא ל„תקן" את ה„קליפות" שנפלו לתוך כ"ב אותיות התורה שלא לשמה.כן המקובל ר"א יגל בספרו „גיא חזיון": „דע לך כי כל שלימות האדם היא בקלפים ובקוביות, אשר הכינום וסידרם היה איש אלקים נורא מאד, חכם גדול ושלם, יודע ספר ובינה, וסידרם לרמוז לכל תוצאות השמים והארץ, כדי שיהיו לסימנים לנגד עיניו לראות בהם גדולות קונו.

גם ה„קיראן" המדבר על התועלת שבמשחק אומר: „ישאליך על היין ועל משחק הגורלות „מיסר", אמור: בשניהם חטאה גדולה וגם תועלת לבני אדם ואולם חטאתם גדולה מתועלתם" (פרשת הפרה). — קיימת איפוא התנגשות בין התועלת שבמשחק ובין החטא בכל הספרות המוסרית הדתית והדבר תלוי מי משתמש במשחקים.

אין הדבר שונה במשחק הסביבון, הגימטריות הטבועות בו מצאו גם כן רמזים וסימנים לדרכי העולם ושבשו חומר לפירושים שונים.

על ההבדל בין הסביבון שמחזיקים אותו בראשו, מלמעלה, ובין הרעשן שמחזיקים אותו מלמטה, נותנת החסידות טעם לדבר: בחנוכה היתה ההתעוררות מלמעלה ואילו בפורים באה ההתעוררות מלמטה (טעמי המנהגים ח"א). ר"נ מברסלב ראה באותיות שעל הסביבון רמז ליסודות העולם ודרגותיו: הויה, נבדל, גלגל, שפל (שבחי הר"ן) אחרים הישבו את הגימטריה של האותיות — ג,נ,ה,ש, שהן כמספר „משיח" (358). הקשר בין נירות חנוכה לבין משיח נמצא גם במקור אחר, לפיו ר"ת של משיח הם: נדליקים שמונה ימי הנוכה.

גם משחק השו.מ.נ, שלפי המסורת העממית הומצא על ידי שלמה המלך, היה נפוץ בעיקר בין אלה שהיו נזהרים ממשחק הקלפים, על רבי נחום משטיפנשט מספרים, כי היא מצא רמז לעליית וירידות במדרגות של הצדיק, בכללי המשחק הזה, שבולם מראים על ירידת הצדיק לעולם השכט כדי להציל נצוצין קדושים מן הטומאה (טעמי המנהגים ח"נ).

על משחק „השוד" בחנוכה שהיה מקובל בתימן מספר הרב י. קפאח בספרו „הליכות תימן": הנערים בגיל מבוגר עורכים „התנפלות שוד" בבית בו יושבת קבוצת חוגגים מכבים את הנרות שודדים מכל הבא ליד ומסתלקים.

משחק נוסף מלווה בשיר היה מקובל בין יהודי פרס: „ילדי ישראל היו נוהגים בשעה שנשאו אתם את מלאה גחלים בוערות ושק מלא „אספנד" המתפוצץ בהיזרקו אל תוך האש, לשיר שיר בעמדם בפתח הבית שהסתיים: אדון־יך לכיס הכניסו, אחד דינר הוציאה ופרוטה... (ה. מזרחי „יהודי פרס").

לעומת זאת היה נפוץ בעמדיה לשיר בחנוכה שיר המים אשר ירידת הגשם בזמן הזה מסמל סימן ברכה: „חנוכה במים, ברכה באה משמים חנוכה ברוחות ברכה בשזיפים" (בראוור).

שיר חנוכה הקשור ל„מגבית" של דמי חנוכה מביא ד. פרסקי בספרו „קול המועד" „באנו הנה ילדי ישראל, הקוראים ולומדים תורת אל, תן לנו שמן אלהים יתן לך מנוחה תן לנו שום אלהים יתן לך ילד, תן לנו בצל אלהים יתן לך ילדה".

על המשחקים השונים יש להוסיף את משחקי המלים בין ילדי ה„חדר" וחידותיהם: פרשת השבוע בו חל חג חנוכה „מקץ" מסתיימת במלה „וישכחהו" והיא באה לרמז על משחק חנוכה: „וועלכער יוד שפילט קארטן חנוכה הייסט תיטיק" (כל יהודי המשחק בקלפים בחג החנוכה הוא גוי); אותיות שעל הסביבון אינן אלא זכר ל„ניסלע גיב האקט שלעבער" (ניס'לה גנם פורץ מנעולים).

ולבסוף מכיון שאין חנוכה ללא „הלביבות" נזכיר גם אותן. אלה זכו לתשומת לב עוד בימי הביניים, ור' קלונימוס בן קלונימוס, מחברו של הפרודיה „מסכת פורים" לא שכח את חג החנוכה ושר את שירו הידוע „יאספו הנשים ללבב הלביבות, והרי קטע ממנו:
לכבוד החנוכה בן יוחנן לא לגנאי, ו־
לכבוד בן חשמונאי, יאספו הנשים ה־
חשובות, בקיאות לעשות חבריה וללבב
הלביבות, עגולות גדולות בהקף המרחשת
ומראיהן טוב... כמראה הקשת.

חנוכה הוא חג חברתי משפחתי ויופיו זה של החג גרם לריבוי במשחקי עם אלה. אך יתכן שמקורו עוד מתקופת מרד החשמונאים אשר כדי להסוות על אסיפות הכרה, היו מתאספים על יד שולחן ומגלים כוונותיהם האמיתית במשחקי הקובייה.

פנת לשון לחנוכה

ה„סביבון" וגלגוליו

המלה סביבון חושה, כפי הנראה, ע"י איתמר בן אב"י (1882—1942). כך מוסר לנו הלה בזכרונותיו („עם שחר עצמאותנו", תשכ"ב, עמ' 22):

„זכור לי יום אחד, בו היינו מכינים את עצמנו לצאת לטיול אל מחוץ לעיר הפנימית, מוקפת־החומה, פתאום קפצתי לקראת הורתי:

— אמא! אמא! הנה מצאתי סביבון לחנוכה.

אמי חיבקתני והעתירה עלי נשיקות מרוב התפעלות:

— מה יפה המלה אשר יצרת, בני

ומוסיף בן־א"בי: „הנה כך נוצר הסביבון, השגור זה עשרות שנים בפי כל ילדי העברים. אני כותב הזכרונות האלה, הוא שיצרתיה בעודי ילד, עם עוד מלים כאלו לאין־ספור, שכבר נתאזרחו בלשוננו ואין יודע מי אביהם".

כל זה בהיותו בגיל 5.

עד כאן עדותו של איתמר בן־א"בי. אולם מר י"פ מרחביה מוסר (ב„לשוננו לעם" קונטרס פ"ט, עמ' 205), כי סביבון הוא חידושו של הסופר דוד ישעיהו זילברבוש ב„הצפירה". אין מר רחביה מוסר את זמנו של החידוש.

אולם גילגולים הרבה עברו על הסביבון. מנדלי הציע לצעצוע זה את השם הזרזה. וכך כותב הוא (כל כתבי, תשי"ג, עמ' פ"י): „ועתים הוא בא בחזרזר — עופרת לחנוכה ויושב ומשחק בו עם סגדריל חביבו ובן יקיר לו, סובב סובב הולך החזרזר עד שהוא נופל".

שטינברג קרא לו גלגילון. ביאליק הציע כרכר, ואף שיר חיבר עליו, „כרכרי" — „הוי כרכרי, בן בדיל / צא במחול, רוץ בגיל" „שירים ופזמונות לילדים", תרצ"ג, עמ' ק"ה). ובשירו „לכבוד החנוכה", כותב ביאליק: „מידי הביא כרכר לי / בן עופרת „יציקה" (שם, עמ' ק"ד). המעניין הוא, שאת ילדינו מלמדים שיר זה, אולם עם „סביבון", במקום „כרכר".

גור במילונו מביא גם פרפרה כשם מקובל לסביבון: „קוביה מתגלגלת סביב מרכזה כמעשה הילדים לחנוכה".

ר. זים

ספרים חדשים

ספר בר־מצוה מאת א. שטיינמן, ציורים: פנחס שער, הוצאת „מסדה" בע"מ ת"א, פורמט גדול, 190 עמ'. בתוכן: תלמוד תורה, תפילה, כיבוד הורים ומורים, שבת, חגים ומועדים ארץ ישראל, שער הדרום, סיפורים, סיפורי חסידים, שורה ומשל, ילדי פלא, בדיחות הדעת.

אנתלוגיה תנ"כית התפלגות הממלכה — **שיבת ציון.** מבחר היצירה העברית בשיר, בסיפור ובאגדה על נושאים תנ"כיים. הוצאת „מסדה" בע"מ, תל-אביב, תשכ"ג — לקטו מ. רבינוביץ, ד. ירדני כרך ב' י. מיכלו. 374 עמ'.

א. שאנן / **הספרות העברית החדשה לזרמיה**, כרך שני הריאקציה נגד ההש כלה וגיבוש העקרונות האסתטיים: הוצאת „מסדה" בע"מ, תל-אביב 264 עמ'. „עבודת מחקר בתחום הספרות המשווה, גישתו להערכת התפתחותה של הספרות העברית מבוססת על מחקרים אלה, והיא שונה מתפיסתם של כותבי ההיסטוריה של ספרותנו החדשה".

מערות מדבר־יהודה — סקר ארכיאולוגי תשכ"א, ספר שני מטעם החברה ארץ ישראל ועתיקותיה אגף העתיקות של משרד החינוך והתרבות האוניברסיטה העברית, הוצאת החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה, ירושלים, תשכ"ב. עמ' 139-244 משתתפים: י. אבירם, נ. אביגד, י. אהרוני, ל. י. רחמני, ד. בר"ג, ב. ליפשיץ, מ. בר-און, י. ידין, י. פולנצקי וה. ו. זאצ'יק. לוחות.

גלגולן של דעות / **אלפרד נורת ויטהד**, תרגם מאנגלית משה מייזלש, הקדים מבוא צבי א. בר-און. מוסד ביאליק, ירושלים, עמ' 251. „במפעלו הפילוסופי חותר ויטהד להעמיד שיטת מחשבה מלוכדת להסבר העולם, המזוגת בתוכה מזיגה יוצרת רעיונות יסוד של המסורת הפילוסופית המערבית, הקלאסית והמודרנית כאחת, ומכלילה את הישגי המדע בימינו".

ולדן / **הנרי דיוד תורו** (חיים ביער) תרגום מאנגלית **ראובן אבינועם**, הקדים מבוא שמעין הלקין הוסיפה ציורים לואיז שיין. **מרי אזרחי** — תרגם חנוך קלעי בהוצאת האוניברסיטה העברית בירושלים בשותפות עם מוסד ביאליק. 333 עמ' — ספרי מופת מספרות העולם.

„וולדן" היא מיצירות המופת בספרות ארצות הברית של אמריקה מתייחד יחוד גמור בתוכנו ובצורתו: „מרי אזרחי" — כעין השלמה והארה לנצנוצי המרדנות החברתית שב„וולדן".

יוונית ויוונות בארץ ישראל / שאול ליברמן — מחקרים באורחות החיים בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד הוצאת מוסד ביאליק ירושלים. 328 עמ'. „המחבר מגדולי חכמי המחקר התלמודי בימינו. משתדל להבליט ולהבהיר בספר זה יחסים וזיקות שבין הספרות התרבותית היהודית ובין הספרות התרבותית הלאיהודית בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד".

„הספרות העברית לזרמיה"

(סוף מעמוד 7)

דה: „חטאת נעורים" — זה הספר הנושא את חותם „התקופה הפיסארבית", ושבו אין הוא חושש להתערטלות יתירה ואף מגמה חינוכית לו. והטראגדיה של ליליגבלום לפי וידוייו, היא האכזבה מן האמונה מזה, ואי היכולת לחיות בלא אמונה מזה. ל. פוסל את שירי יל"ג, משום שאינם ממלאים את התפקיד הלאומי המתבקש בתקופה של יאוש וחיפוש דרכים חדשות. וכנגד כל התרופות של יל"ג, חסרות הערך, מציע לילינבלום תרופה בדוקה אחת: בניין הארץ.

והנה מניתוחיו ביצירת סמולנסקין, שלא כבש שטחים חדשים בסיפוריו ואינו שולט ביצירתו וחסר לו כוח הריכוז והפיתוח של הנושא המרכזי והוא הכניס לסיפורת העברית גורם חדש: כתיבה פיליטוניסטית, מתוך הכרח, ואין לו כל נקיפת מצפון בוולגאריזציה של כמה מוטיבים, אשר בעיבוד אמנותי מגובש יכלו להיות מפניניה של הסיפורת העברית במאה הי"ט. אבל הוא קלט השפעתם של דיקנס ותקרי ואולי גם של באלזאק. אופיו המלא סתירות נותן את אותותיו ברומאנים שלו.

החשובים בחמשת פרקי ספרנו הם כמובן הפרקים המאלפים מאד על מנדלי ופרץ, פרישמן ופיירברג, ויש כאן אוצר הברקות על יסוד הסאטירה של מנדלי ורעיונות מכריעים על הרקע היצירתי של סיפוריו וניתוחים חדים של הגיוני גבוריו וכן מוארים כאן באור חדש שני עולמותיו של י. ל. פרץ, של אסתיטיזם אנוכי ופוזיטיביזם סוציאלי — אלה הקובעים את גישתו של פרץ לסיפורי החסידות. וכך מעוצבת כאן דמותם הספרותית של פרישמן ופייארברג.

לפנינו ספר, הסולל לו דרך מיוחדת בביקורת הספרותית ובכתיבת תולדותיה והוא מפתיע בחידושיו.

„כרוח השדה"

(סוף מעמוד 7)

סערה של המקצב. הפשטות החוויתית והצורנית אינה באה לידי בטוי בחרוז והצלילים המודגשים הם באליטרציות שאין בהן מ־ מעשה־כרח: „אני מבקש את המלה היחידה אשר תורה / לנשם את דרך הישר לבוא אל לב השיר" (ע"מ 19). הקלות השירית הזו, שמוצאה מן הפשטות, מאפשרת למשורר לחייך גם חיוכים חינניים ודקים שראשיתם רות טובה, ואחריתם — הזמור נעים: „הסיר הבית הקטון את גגו / כך בעצם היום ו־ ראוונו שמיים/ וראוונו עננים וקרצו לנו ב־ עינם / קריצת שובבים: — את כתנות ה־ עליט?" (ע"מ 41). האליטרציה הקלה באה לידי בטוי גם בציטט האחרון.

המסכם את שירתו של פנחס אלעד־לנדר אינו יכול שלא לצאת מהקריאה כשטעם טוב מלווה אותו, טעם של הנאה. מעידות מקריות וקלות בלשון ספרותית מלומדה מדי אינן מורידות הרבה בערך הכללי. השירה הנעימה הזו, שיש בה יותר ממעט של חדש ומידרני, מוליכה את הקורא הכשר לעדות בשבילים נאים של רגש טוב ושכל טוב, פלסטיות שירית, חוש לקצב ולצליל. התהיה האמיתית והעיצוב הבשל גורמים לזיקת־אמת שבין הקורא למשורר — זיקה שכל משורר משתוקק אליה, בסכימוי־של־דבר.

גיורא ישם

סחרחרת

(סוף מעמוד 7)

אילם. ראיתי אותך מדבר עם עצמך כמו משוגע. אני יודע, שמעת את לוקות התופים. אתה לא הרש, אלא סתם חתיכה של כזבן! לא תזכה לדבר פה עם עצמך! את פרצופך הטינופי ארסק, את שיניך אעקור, את לשונך הסוסית אתלוש מפיך הטמא!...

— י־סוף, אינני ירא מפניך, מבין — עניתי לו, — יכול אתה לנסות לרסק את פרצופי, אשיב לך מנה אחת אפים. אלחם בך ככל שאכל ואדבר עם עצמי כאשר ארצה ובכל שעה שאצטרך לעשות כן!

פני סוף נתלקחו מכעס. הוא הימהם כחיה קודם שהיא מתנפלת על טרפה. אך העזתי להפסיע צעד אחד והגברתן הכשילני ברגלו. התמוטטתי. נפלתי מלוא קומתי סיר המרק טולטל לארץ. ראשי נחבל ברצפה. עיני חשכו. אזני ההומות קלטו במערבולת קולות זעקה, שעטת רגלים. חשתי כי הנני מדרדר ונופל לתוך בור אפל וצר... כשננערתי מצאתי עצמי מוטל מתחת לערימת גופות אדם, בין ידים ורגלים קלועות ופרצופים סמוקים, מעוותים, רגוזים ונוהמים: המ־רק, המ־רק שלנו שפכת...!"

הסוהרים הרימו את האסירים המשתוללים במגלביהם המצליפים. הם עמדו סביב לסיר הריק ושלולית המרק, פרועי שער, בהוקי עיניים, נושמים בכבדות ומשרבטים אותי במבטיהם הדלוקים בזעם.

— לשבת לשולחן! — קרא הסוהר. ואלי פנה ואמר: — למה שפכת את המרק, ענה לי, 862?!

— לא אני שפכתי, זה...

— משמע שלא למדת פה שום דבר, משמע שאינך מבין מה שמסבירים לך. לציגוק הרעבים, פרצוף שכמותך!

לא נסיתי להצטדק. וכי למה זה אצטדק על עוול שלא פעלתי. זאת ועוד — וכי מה איפכת לי באיזה מקום אמצא עם עצמי? הרעב לא הבהילני, ידעתיו יפה פנים אל פנים.

הסוהר דחני מעליו ואני נתגלגלתי לתוך תא חשוך שדממה באושה, רחושה־עכברושים, הרחיפה בו. מבטי הבוהים לא הבחינו דבר, אך האפלה המתפתלת סביבי כחבל־חנק, לא הבהילתני. אזני קלטו בהשכה המצניחה את זריחת השמש בהרים, את ציוץ הציפרים בין עצי הצפצפות ואת משב הרוח הבאה מן השדות הפתוחים המשתרעים בעיבורי המושבה, מקום מגורי. כל אלה שוחחו עמי בצלילי חיים רוויים עוז. השיבותי אני להם:

— אני חש בכם, אני רואה אתכם גם באפלה, אתם שרויים בקרבי על שמיכם הפרושים מעל לנופי המופלאים.

— הסלה לי, אדוני, תחנה סופית, ירושלים!

נבערתי מביט תוהה על סביבותי. מאצל ההגה ליכסן אלי הנהג מבטיו הטובים, החייכניים.

— א־ני... — נתגמגמתי, — לוטש עיני למקומות הפנויים באוטובוס הריקני. נקלעתי בין המונות אדם באים ויוצאים, דוחקים ואצים עם צרורותיהם. חייכתי ביני לבין עצמי: — סחרחרת...

רוח־ירושלמית רוויית בושם, ליטפה את פני כבעם עשרות אצבעות מנחמות. גמעתי את המופלא אל קרבי. רוחי החלה לשוב אלי...

בתוך אפלת־הצינוק נתבהר כתם שהלך, וגדל ורחב לפתח. עמדתי לפני השערים הפתוחים

ירדתי מן האוטובוס.

בין־ערבים ירושלמי כחול ותרוג הקביל פני.

יוסם חנני

כתבי עת

סיני — ירחון דתי לאומי. שנה כ"ז, כרך נ"ב, חוב' א-ב (שיג—שיד) תשרי חשון תשכ"ג, ירושלים. משתתפים: פרופ' הנוך אלבק, משה זילברג, ש. ק. מירסקי הר"ר: א. י. ברוברג, שמעון כהן, י. משלם גנזבורג, ז. ש. שפירא, משה לייטר, א.ל. גרייבסקי; רפאי לבנת, אסא כשר, ד"ר יהודה פליקס ד"ר דוד מרגלית ויצחק רפאל.

ידע עם במה לפולקלור יהודי בעריכת יום-טוב לוינסקי. כרך ח', מס' 26. הוצאת החברה הישראלית לפולקלור „ידע עם" בסיוע משרד החנוך והתרבות, הסוכנות היהודית לא"י, הקונגרס היהודי העולמי, ההנהלה הישראלית והמרכז לתרבות ולחנוך ליד הסתד' העובדים. תשרי תשכ"ג, תל-אביב 200 עמ'. נדורים: הווי ומנהגים, עדות, תעודות ופנקסים, מפי הכתב, מפי העם, שיר וזמר, מאוצר הבדיחות והחידוד, לזכר נעדרים וכרוניקה. 35 תמונות.

התנ"ך
אשר ציפינו לו
התנ"ך
הירושלמי האמיתי
יצא לאור

ק

הוצאת קורן
ירושלים

להשיג בחנויות־ספרים

מוכרי־ספרים ע"י המו"ל: ירושלים, רח' ברטנורה 2

עירית רמת-גן — המחלקה לתרבות
פרסי רמת-גן תשכ"ג

עירית רמת-גן מודיעה בזה על הפרסים הבאים שיחולקו השנה. הסופרים המעונינים מתבקשים להגיש את יצירותיהם ב-4 טפסים עד ליום רביעי ה' שבט תשכ"ג 30.1.63 למחלקת התרבות של עירית רמת-גן.

א) פרס רמת-גן להכמת ישראל
הפרס הוא בן —.1000 ל"י והוא נועד למחקר בתולדות ובמחשבת ישראל. בספרות, בלשון, בידיעת העם בתרבות ישראל על שלוחותיה ותקופותיה.

ב) פרס רמת-גן לספרות יפה
הפרס הוא בן —.1000 ל"י והוא נועד לספרות יפה בשטח הסיפור, מחזה או בקורת.

ג) פרס למרן לספרות ילדים
הפרס הוא בן —.1000 ל"י והוא נועד לספרות נוער וילדים בסיפור ובמחזה. להתחרות הפרסים יתקבלו רק ספרים אשר נתפרסמו בשפה העברית בשנתיים האחרונות.

חבר השופטים מתמנה ע"י אגודת הסופרים בארץ.
א. קריניצי ראש העיר

דובים מהלכים חופשי בגן הלאומי ביילואסטון

גן זה הוא בין פינות החמד שבארצות הברית,
על בעלי חיים ובני אדם ב־10 ארצות תבל תקרא בסדרת
עמים וארצות

5 כרכים בהם יסופר על בלגיה, הולנד, שוויץ, ספרד, ארצות הברית, קנדה,
צרפת, איטליה, יוון ותורכיה
התשורה לתלמיד ולמבוגר

מחיר מיוחד לימי חנוכה 28 ל"י במקום 18 ל"י

להשיג בכל חנויות הספרים

צינקוגרפיה רינדזונסקי בע"מ
Rindounsky Photoengraving Ltd.
TEL-AVIV, 12, PERETZ ST. / PHONE 66548 / טלפון / תל-אביב: רחוב פרץ 12

גלוף נכון־יוצר הדפסה טובה

הוועץ בצוות העובדים שלנו
בבעיות הגלוף העומדות בפניך

עשרה כרכים —
1000 ענינים
בכל מקצועות התורה והיהדות
מוכנים לפניך באוצר הגדול
האנציקלופדיה
התלמודית

אצל כל בתי המסחר לספרים בארץ
המחיר: —.17 ל"י לכרך;
להותמים —.14 ל"י.
האנציקלופדיה התלמודית, בן יהודה 2, ירושלים

מסורת פרסי חנוכה

6 ספרי קסטנר 13 ל"י במקום 15 ל"י
4 ספרי קסטנר בצבעים 10.80 ל"י במקום 12 ל"י

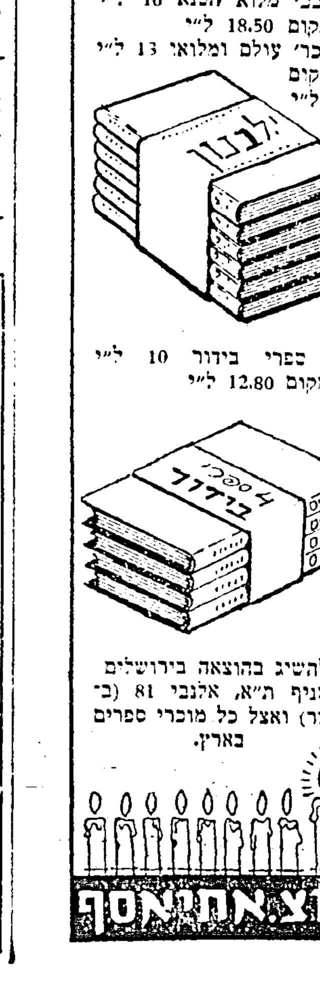

3 כר' מלוא הטנא 16 ל"י במקום 18.50 ל"י
3 כר' עולם ומלואו 13 ל"י במקום 15 ל"י
4 ספרי בידור 10 ל"י במקום 12.80 ל"י

להשיג בהוצאה בירושלים בסניף ת"א, אלנבי 81 (בחצר) ואצל כל מוכרי ספרים בארץ.

הוצ. אחיאסף

רכוש במחיר מוזל
את המלונים
החדישים
והמעודכנים!

מלון
אנגלי־עברי
בכרך אחד גדול
מאת **שרפשטיין ספן**
הוצאת שילה—דביר

מלון
עברי־אנגלי
בשני כרכים גדולים
מאת ח. שכטר
הוצאת „יבנה"

שלושת הכרכים של המלון מכילים את כל המלים השימושיות שבאוצר הלשון העברית והאנגלית, ומקיפים עשרות אלפי ערכים, מלים, ניבים וצירופי לשון.
ספרי-עזר חשובים ורבי-תועלת למורה, לתלמיד ולכל בית.

מחיר שלושת
המלונים
במקום — 49 ל"י
—42 ל"י בלבד

להשיג בכל בתי המסחר לספרים והסוכנים בארץ

ובהוצאת „יבנה" ת"א
אלנבי 82, טלפון 63134.

הוצאת ספרים קרני בע"מ

זה עתה הופיע

המתנה לנערה

במו ידיך

100 עבודות-יד לבנות הנעורים

מאת
שולמית הרטל
עם שלל ציורים
להדגמה

מרתק, מאלף,
מבדר

המחיר 6.90 ל"י
עד 31 בינואר 6.20 ל"י
בלבד

לחנוכה
לפעוטות !

שיר הגדי
מאת: ילין—שטקלים
ציורים: צילה בינדר
כרך גדול והדור
המחיר 5.90 ל"י

שירים ופזמונות לילדים
מאת: ח.נ. ביאליק
ציורים בצבעים: נ. גוטמן
המחיר 6.75 ל"י

כוכבים בדלי
מאת: פינקרפלד—עמיר
ציורים: חוה נתן
המחיר 5.90 ל"י

על שתים ועל ארבע
מאת: לוין—קיפניס
ציורים: מרים גוטמן
המחיר 3.50 ל"י

הוצאת דביר

הוצ. ב. ברלוי ת"א

- **הלפיד** — משחק הסטורי מעניין ממודיעין למדינת ישראל לגיל 9—12.
- **כתיבה יפה** — **קליגרפיה** 10 חוברות לשיפור כתב-היד
- **שנים עשר אחים** —
- **שנים עשר אחים** — אלבום ציורים הסתכלותיים לחדשי השנה
- **ישראל יעריה** — משחק עם סמלי ערי ישראל בעברית ואנגלית
- **טיול בארץ** — משחק עזר להכרת המקורות בארץ
- **מבחר גדול של ספרי ילדים** והרבה הרבה משחקים ומתנות
- **מתנה מיוחדת** לקונה בערך של 1 לירה — בשבוע חנוכה.

קרית־ספר ★ קרית־ספר ★ קרית־ספר ★ קרית־ספר ★ קרית־ספר

ספר צפת

מחקרים ומקורות על קהילת צפת
מן המאה השש־עשרה עד המאה התשע־עשרה
(ספונות ספר ששי)

בעריכת **יצחק בן־צבי ומאיר בניהו**

בקובץ משתתפים: י. בן-צבי, ש. אבי-צור, מ. בניהו, נ. בן-מנחם, י. בן-שלמה, ח. ז. דימיטרובסקי, י. בן-שלמה, י. דן, ר. צ. ורבלובסקי, י. מייזל, א. מירסקי, ש. סימונסון, י. עמנואל, א. שרייבר, וש. שלם.
הקובץ יוצא לאור ע"י מכון בן-צבי, האוניברסיטה העברית,
מכיל 532 עמ' ומחירו —.18 ל"י בלבד.

קרית־ספר ★ קרית־ספר ★ קרית־ספר ★ קרית־ספר

עברו לרשותנו הספרים הבאים
שבהוצאת המכון להשכלה ציונית,
ירושלים

	ל"י
פרופ' ה' א' בוציקובסקי, נציולוגיה — יסודות הבעיה הלאומית	0.80
פרופ' ש' גולדלמן, גורל היהדות בברית המועצות, 1917—1957	1.50
ד"ר ב' גיל, העליה לישראל בתקופת המדינה ותרומתה לכח האדם בארץ	0.80
הזרמים האידיאולוגיים בתנועה הציונית:	
נחום בנארי, הציונות הסוציאליסטית	0.70
ב' ליבציקי, הצה"ר ובית"ר	0.60
מ' קליינמאן, הציונים הכלליים	0.40
י' זימון, מחבת ציון למדינת ישראל, בנין הארץ 1882—1951, מכ'	2.00
י' זימון, 60 שנות בנין הארץ מכ'	2.50
א' טרטקובר, נדודי היהודים בעולם מכ'	2.50
ה' לפקי, המדינה	0.60
ספרית כיס מדינית:	
מ' אביגל, החינוך בישראל	0.60
ע' הרזפי, צ.ה.ל., עם מבוא מאת יצחק זיו-אב: איך בנוי צה"ל	0.60
י' ורהפטיג, ממשלת ישראל	0.60
ד"ר א' מילר/פרופ' ש' גולדלמן, סחר החוץ של ישראל	0.40
הנ"ל באנגלית	0.40

הוצאת ראובן מס ירושלים, ת.ד. 990
סניף תל-אביב אלנבי 62

חנוכה – חג הגיבורים, אך נסה־נא להיות גיבור

–ולא לקנות מתנה

שורות אלה מגיעות אליך עם פציעת השחר, כך שאם עדיין לא קנית לקרובים לך את המתנה המסורתית של חנוכה, אין לך סיבה ליאוש ולחרטה. לפניך לפחות עשר שעות טובות להפוך ולהפוך בדעתך ובתכניותיך, להכנס לבסוף אל אחת החנויות בעיר ולצאת ממנה כשבידיך אריזה נאה ובה המתנה המיוחלת. עד כמה שהדבר נשמע מוזר, חג החנוכה, אף שהוא חג הגבורה והנסים, אינו מתיחס באהדה לאותם גבורים המעיזים להתיצב בקוורום המשפחתי ללא המתנה המסורתית.

נוסף לכל המונחים ההיסטוריים השייכים לחג החנוכה כירח ללילה ושמש ליום, ה־מתנות הן חלק בלתי נפרד מחג לאומי־מסורתי זה. האפשרויות אין סופיות ומת־אימות לכל כיס ולכל טעם. גם כאן העקרון שצריך להנחות אותך בשעת הקניה אינו ערך המתנה, כי אם תשומת הלב האישית המשתקפת בעדה.

גברים, עד כמה שאינם מוכנים להודות על כך, רגישים למתנות לפחות באותה מדה כנשים. לעתים קרובות שואלים אותנו, מה קונים במתנה לגבר? ובמיוחד מה קונים ל־אותו גבר שיש לו הכל ולא חסר לו דבר. בדרך כלל הנפה זו מוטעית. תמיד קיים איזה שהוא חפץ זעיר ונחוץ לשימוש יום יומי שאינו נמצא ברשותו של אותו ג׳נטלמן. ה־דבר יכול להיות סבון מיוחד לגילוח, אם המיעמד מתגלח בשיטה המסורתית וה־„ישנה", מערכת חדישה להיגיינה של הפה, נרתיק מיוחד לכלי רחצה עבור גברים ה־נמצאים בנסיעות, אביזרי לבוש, כשביס ל־מעיל, כפפות, עניבה חדשה, נרתיקים למי־ניהם, גרביים וכו׳. אם כוונתך למתנה יקרה יותר, הרי שלאפשרויות אלה אין סוף, והכל בהתאם לטעם ולצרכים. אגב, לעתים רחו־קות נזכרות נשים לרכוש עבור גבר ספר כמתנה. אם הוא בעל תחביב, תפתיעי אותו בספר שנושאו הוא תחביבו, ספרות בלט־ריסטית או ספרות השייכת לעבודתו, ית־קבלו בשביעות רצון גמורה.

היא תזכור — עד המתנה הבאה

המתנה לנשים הוא ענין עדין במקצת, אך משעשע ביותר. גבר שיהיה במשך היום חופשי, יוכל הודות לחיפושים אחרי המתנה המתאימה לבלות בסיורים מעניינים בחנויות התמרוקים, בחנויות ההלבשה וההנעלה, ב־חנויות לאביזרי ריהוט זעירים ואף ב־חנויות לכלי בית. בנושא זה קשה להשיא עצות מדוייקות, עליך להכיר היטב את הגברת לה מיועדת המתנה, על מנת ש־תמצא חן בעיניה. עליך גם להכיר במקצת את המלתחה שלה, שכן אם בכוונתך לקנות אביזר לבוש, צריך שאביזר זה יתאים למל־בושיה האחרים, חנויות התמרוקים מציעות לך שירה ארוכה של פריטים המתאימים לכל טעם ולכל אשה. החל בבשמים (אל תתבייש לתאר באזני הזבנית את צורתה של האשה ואת אופיה) למיניהם, וכלה באביזרי איפור חדישים. אם כיסך מרשה זאת, תוכל להנציח את כוונותיך הטובות על ידי תכ־שיט מקורי ומעניין שישא את זכרך במשך זמן רב (עד שתקנה את התכשיט הבא, המעניין יותר) על גופה של הגברת.

הרשו לי להציע הצעה נוספת, המבוססת על נסיון אישי. אחת הבעיות של נשים ב־חורף הן גרבי הניילון. קשה לתאר את הסבל שבריצה אל מתקן הגרביים ובזווג ה־גרביים השלמות. אם באמת ברצונך לגרום קורת רוח, קנה מספר גרבי ניילון ותהסיך עצבנות ומורת רוח, נוסף לכך לא יעיז איש לומר שאינך מקדיש תשומת לב מיוחדת.

ספרו להם חנוכה מהי

כאן כמעט ונשכחו הילדים ש„דמי חנוכה" שלהם הם הנושא הפופולרי ביותר בימי החג. אין שום כללים מיוחדים ביחס ל־קניית מתנה עבור הילד בחנוכה אשר יהיו שונים מהכללים החלים על ציבור זה בשאר ימות השנה. הרשה לי לעוץ לך עצה: נוסף למתנה שתקנה לילד, תצרף ספר המתאים לגילו שיספר על מהות החג ועל תולדות המכבים. אין זה נעים שילדינו ישכחו במשך הזמן מדוע בעצם אופים עבורם לביבות וסופגניות, ומדוע זה נתקף כל העולם ב־בולמוס של קניית מתנות. אמנם בגני ה־ילדים ובבית הספר מספרים ומדברים על החג ועל ערכיו ההיסטוריים, אך תסכימו עמי, כי יש ערך רב והשפעה שונה כאשר תירה זו יוצאת מפיהם של ההורים עצמם.

בנקודה זו סיימנו את העצות ביחס לבני המשפחה הקרובים ביותר. מכאן והלאה מ־יועדים הדברים לאותם אורחים טובים הנת־כונים להפתיע במתנות את מכריהם וידידי־הם מכל הסיבות, הסוגים והמינים. מה בדבר משלוח משקאות למשפחת מכירים? או משלוח של שיח רענן ויפה? או מתנה אחרת כלשהי שאותם מכרים „מתים" עליה מזה זמן רב...

אם כל עצותינו אלה לא יתקבלו על דעתך, נשארת בפניך הדרך המקובלת של ברכת הג, סור לחנות הפרחים ושלח את הזרים ה־מתאימים בגודל, בצבע ובמין לכל אותם ה־אנשים שרצית ביקרם. חג שמח.

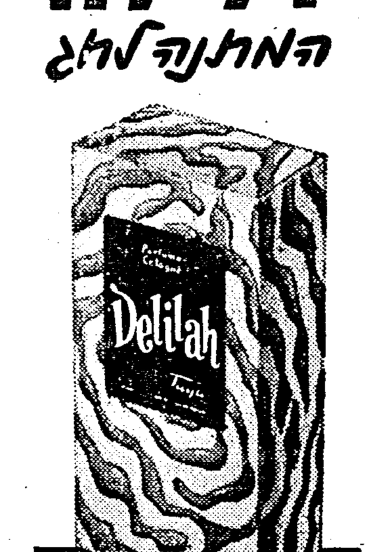

דלילה
המתנה לחג
דלילה
הבושם המפתה
באריזה המפתה
לב כל אשה
פרסום סלניק

מקור הנעלים הספורטיביות

תל־אביב, רח׳ דיזנגוף 185
ע״י קולנוע „ארמון־דוד"

מתנות חנוכה
לגברת המהודרת
ולגבר האלגנטי
רוכשים אצל
עמק –
ממיטב החוטים
מוצרים מובחרים
Emek
פרסום תנא

תל־אביב, רח׳ דיזנגוף 129 ● רחוב אלנבי 31

י. סלפטר ובניו בע״מ
מבחר גדול ביותר של
מעילי גשם וז׳קטים
תל־אביב, רח׳ הרצל 45, טל. 84700

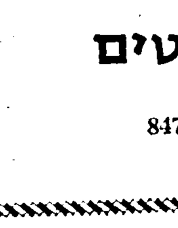

בית חרושת לסריגה
● מוצרי סריגה לתינוק ולילד,
● חולצות, גופיות, תחתונים ופיג׳מות
● אפודות, מעילים, צעיפים וכובעים
אירניר
צימט

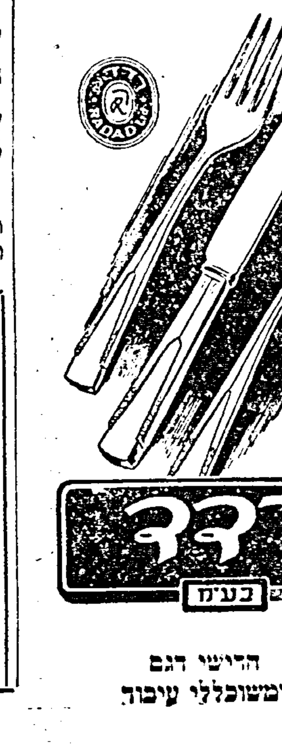

רדד בע״מ
הדישי דגם ומשוכללי עיבוד

ג׳רקולי
הראשונים בג׳רסי הטובים בג׳רסי
מעילים חליפות שמלות ג׳רסי
להשיג בבתי אופנה מעולים

$ קרמבו $ ארטיק $ קרמבו $ ארטיק $ קרמבו $

טעמו כבר היום את
„קרמבו" !!
התופין הממולא בקרם והמצופה בשוקולד
מטעמי „ארטיק" לימי החורף
טעים * מזין * הגייני

„קרמבו" עשוי מהחמרים המשובחים ביותר ובשיטות הייצור החדישות ביותר.
„קרמבו" ערב לחיך ילדים ובוגרים גם יחד.
„קרמבו" נמכר בקיוסקים ובחנויות המכולת המובחרות.

עודדו את ילדיכם לאסוף עטיפות „קרמבו" כבר היום, כדי שיוכלו להשתתף בהגרלות מעניינות ושפרטים עליהן יתפרסמו בכל שבועוני הילדים והנוער.

$ קרמבו $ ארטיק $ קרמבו $ ארטיק $ הרמ־ן $

פרסום תנא

★ מקלט רדיו
★ טלביזיה
★ מקררים חשמליים
★ נברשות
★ מבחר גדול של כלי נגינה
מבחר מתנות לחנוכה
אצל:
„גלי הנגב"
באר־שבע, החלוץ 70
ע״י קו 5 — 4

בגדי
בן־לון
מתנת חג
לאשה, לגבר ולילד
הברלון בע״מ — ישראל
JOSEPH BANCROFT & SONS CO. U.S.A.

מתנות חנוכה
שמשמחת לב כל אחד,
הנה מצלמה
פושו ברנר
מבחר גדול, מצלמות חדישות בכל המחירים כמו ספרי למוד ואלבומים.

אופנת סריגה
אלגנטיות
חליפות—שמלות
סודרים
לגברות
ולגברים
פרידו
תל־אביב
רח׳ נחלת בנימין 46

מתנה נאה לחנוכה
תקליטים
חדשים
הגיעו במבחר גדול
רדיו אוניון
רח׳ דיזנגוף 116.

● תכנית בתי קולנוע ●

תל־אביב

זמני הצגות: 3.30—7.15—9.15

קולנוע אופיר
שבוע שלישי
הסרט בעל כוכר ההשכל הבלתי מוסרי ביותר
גירושין נוסח איטליה
עם דניאלה רוקה — מרצ׳לו מסטרויאני
בימוי: פייטרו ג׳רמי
למבוגרים בלבד 3.30—7.15—9.15

קולנוע פאר טל. 43798
שבוע אחד־עשר
70 מ״מ — צליל סטריאופוני
ספור הפרברים
"WEST SIDE STORY"
10 פרסי אוסקר
כל ההנחות בטלות
סרט יונייטד ארטיסטס
זמני ההצגות 6.30—9.15

קולנוע אוריון
שבוע שלישי
טרוי דנהיו — טוני סטיבנס — דורותי מגוייר
בסרט שכולכם תחכבו
אהבותיה של סוזאן
3.30—7.15—9.30
היום ב׳ב: אהבותיה של סוזאן
ביום א׳ הצגת שחרית ב־11:
„אהבותיה של סוזאן".

קולנוע צפון טל. 43966
שבוע ששי ואחרון
יוליה — את מקסימה!
לפי ספרו של סומרסט מוהם תיאטרון
לילי פלמר שארלס בואייה
פורום פילם
7.15—9.30

קולנוע עדרות
הצגת בכורה ארצית!
סרט הבאלט הטוב ביותר שנוצר אי־פעם ועד הלום
הנערה בנעלי זכוכית
הביצוע: „הבולשוי תיאטר"
מוסיקה: סרגיי פרוקופייף
הזמנות והנחות בטלות 3—7.15—9.15

קולנוע אלנבי טל. 67820
שבוע שביעי
מעשיו הפנטסטיים של אלוף מרגלי מלחמה העולם השניה, מתח לא ישוער והמציאה המרעישה ביותר
הבוגד שלא בגד
ויליאם הולדן לילי פלמר
ספרו של א. קליין יוגרל מדי ערב
רק למבוגרים
מפאת אורך הסרט — 3.30—7—9.30.

קולנוע תכלת
שבוע רביעי
מריה של — או. ו. פישר
בסרט השנה
הגלגל הענק
(הפראטר המפורסם של וינה)
למבוגרים
3.30—7.15—9.30
בשבוע חנוכה בשעות: 10—11.30—2.30
שילגיה ושבעת הגמדים
סרט צבעוני, מדבר ישר בעברית

קולנוע אסתר טל. 225610
שבוע חמישי ואחרון
4 פרשי האפוקליפסה
2 הצגות לערב 6.30—9.15
בהצגות יומיות בשעה 3.30:
טרזן וסודות המדבר

קולנוע תל־אביב
הסרט החדש על...
מרקו פולו
כובש היבשות והלבבות
עם רורי קאלהון — יוקו טאני
הבכורה ביום ו׳ ב־2.00
שעות ההצגה: 3.30—7.15—9.30

קולנוע ארמון דוד
שבוע שני
נשואיו של מר מיסיסיפי
יוהנה פון קוצ׳יאן מרטין הלד
למבוגרים מגיל 16 ומעלה בלבד
תרגום עברי ואנגלי בגוף הסרט
הזמנות והנחות בטלות

קולנוע תמר
החל ממוצ״ש 22.12
יצירתו הנצחית של הנריך סינקביץ
באש ובחרב
בהשתתפות גדולי הבד
ג׳ין ד. ברימור — ג׳ין קריין
אקים טמירוף
סינמסקופ
הצגות ללא הפסק בשעות:
10—12—2—4 7.15—9.15
לכל הגילים

קולנוע בן־יהודה טל׳ 228409
שבוע 14 ואחרון בהחלט
4—7.15—9.15
עץ אר פלסטין
רק בהצגות בוקר:
10—12—2
עלילות הרקולס הגבור
עם סטיב ריבס

ירושלים

ממוצ״ש 22.12.62, בשעות: 6.45 — 8.45,
בימי חול בשעות: 3.30 — 6.45 — 8.45

קולנוע גת
שבוע שלישי
טוני ריצ׳רדסון — מי שהגיש את „מקום בצמרת" ו„מוצאי שבת ובוקר יום א׳" מביא את הסרט שזכה בפרס ראשון של האקדמיה הבריטית
קורטוב של דבש
מומלץ למבוגרים 3.30—7.15—9.15

קולנוע אדיסון — טל. 24056
החל מיום ששי 21.12, שעה 2.45 הסרט המלחמתי הענקי שעודנו חרות בלב כאו״א ממלחמת העולמית השניה בחזית רומל
עכברי המדבר
עם: ריצ׳רד בורטון
ג׳יימס מייסון

קולנוע דן
6 הצגות ליום
טרזן הולך להודו
10—12—2—4 7.15—9.15
עם ג׳אק מרינו ומלכת היופי של הודו 1962
סינמסקופ בצבעים

„אוריין" — טל. 22914
השעות: 8.45 — 6.15 — 3.30
לפי בקשת הקהל: שבוע שלישי
ראג׳י קאפור בסרט ההודי הגדול
שירת הנהרות
במשך כל ימי חג החנוכה ב־10.30 בבוקר „המדף ואני", 35 אג׳ הכרטיס.

קולנוע הוד
הטוב בסרטי יון המציג בריאליזם ומרתק
אשמת נעורים
רק למבוגרים
הצגות ערב בלבד 7.15—9.30
בהצגות יומיות בשעה 3.30
ג׳וני ויסמילר (טרזן)
הנערה באזיקים

„אדנע" טל. 24733
סרט השנה!
נפתולי יהודיה בת 21...
ליזה
לפי הספר „אהובי האינספקטור", סטפן בויד, דולורס הרט
הנחות והזמנות בטלות
במשך כל ימי חג החנוכה ב־10.30 בבוקר „גבורי הג׳ונגל" 35 אג׳ הכרטיס.

קולנוע חן
צחוק כפול, הנאה כפולה, בשיא הקומדיות
אבא מתארס
עם היילי מילס בתפקיד כפול
פורום פילם צבעוני 3.30—7.15—9.30

„אורגיל" טל׳ 26486
רק בהצגה שניה בשעה 9.00
אינגמר ברגמן
מבעד לזכוכית האפלה
בהצגות יומיות 3.30 ובהצגה הראשונה בשעה 6.45 „בוק ג׳ונס וסוסו הלבן"

קולנוע ירון טל. 57952
דני קיי — וורה אלן
קומדיה מוסיקלית עסיסית ומשעשעת בשלל צבעים מרהיבי עין המוסיקה של אירווינג ברלין
החג הלבן
3 הצגות: 3.30—7.15—9.30
לכבוד חג החנוכה הצגות שחרית בשעה 11.00 החל מיום ראשון 23.12 ובמשך כל השבוע. סרט עליז ומקסים עם שירים ורקודים רוסיים נהדרים
במסתורי היער

„ארנון" טל. 24829
דיטה בת אדם
לרס פיטר הנסן בהשתתפות חילים הדנים שחקני התיאטרון המפורסמים עפ״י הספר הקלסי המפורסם „דיטה בת אדם"
תרגום עברי ואנגלי.
היום (ששי) ב־3: „פזמון וזמר בג׳ז"

„הבירה" טל׳ 26399
סינמסקופ — הזמנות והנחות בטלות
תשורה לחג החנוכה
בואראבאס
אנטוני קווין — סילוונה מנגני — ויטוריו גסמן — ג׳אק פאלנס — ארנסט בורגנין — ארתור קנדי
בסרט ההיסטורי הגדול עם צוות השחקנים הגדול ביותר שהופיע אי־פעם.
גם היום (ששי) בשעה 3.

קולנוע מגדלור
לכבוד חנוכה
הרפתקאותיו של לד
בהשתתפות
פיטר בריק פגי מק־קיי
סרט לכל הגילים בצבעי טכניקולור
בימות חול: 3.30—5.30—7.30

„חן" טל. 22955
החל מיום ששי שעה 2:
אלביס פרסלי בסרטו הטוב ביותר
הפולשים העליזים
10 שלגרים! צבעי דה־לוקס! פנהויזיון
הזמנות בטלות

קולנוע מוגרבי טל. 58331
שבוע רביעי
גדול סרטי הפעולה והראיה
בואראבאס
אנטוני קווין סילבנה מנגנו
ויטוריו גסמן ארנסט בורגנין
כל ההזמנות וההנחות בטלות
3.30—7.15—9.30

„סטודיו" טל. 24055
לפי דרישת הקהל נעתרנו להמשיך בסרט הגדול ביותר של השנה
זר דופק בדלת
רק למבוגרים.
היום (ששי) בשעה 2.45 „קמיקאז"

קולנוע מקסים
שבוע שני
חוזליטו בסרטו החדש ביותר
הפרחחים העליזים
בשעות 10—12—2—4—7
בהצגות ערב ב־9.15
חיוכי ליל קיץ

סמדר טל. 33742
שעות ההצגה: 9 — 6.45
פאול ניומן — פייפר לורי
האיש שהקריב את כל חייו „לשולחן הירוק"
אדי פלסון
סינמסקופ

קולנוע מרכז
שבוע שלישי
הצגת בכורה ארצית
ראג׳י קאפור ביצירתו הגדולה
שירת הנהרות
שירים ורקודים עם השחקנית פאדמיני
זמני ההצגות: 10—12.45—3.30—7—9.30
נא לדייק בגלל אורך הסרט.
אין להשאר מהצגה להצגה.
הזמנות והנחות בטלות

„עדן" טל. 23829
הצגת בכורה לכבוד חנוכה, אלמות, בגידה ומסתורין
דורי קהלון, פטריציה ברדין, ג׳ון גרנסון
אוצרו של מונטה קריסטו
בצבעים.

קולנוע עדן (החורף)
הסרט הטורקי הענק בהשתתפות ילדת הפלא איישזיק
גורלה של בתי
טרגדיה שתזיל דמעה מעיני כל צופה
3.30—7—9

אוהל ציון טל 23286
קמרון ביציל — אדמונד פורדום,
יצירת ענק! מתח, העזה, גבורה ואומץ לב, קרבות נועזים ביבשה ובים, לילות הוללות ועינוגים, בצבעים מרהיבים
הויקינג האחרון

חיפה

זמני ההצגות: 4 — 6.45 — 9
החל מיום ששי 21.12.62 הקופות בבתי הקולנוע בחיפה תהיינה פתוחות למכירת כרטיסים למוצ״ש בשעה 10.30 בבוקר עד לשעה 3 אחה״צ ללא הפסקה

קולנוע אורלי
דקה מתחנת הכרמלית!
שבוע המישי
סרט בעל־שם עולמי
יצירתו של ז׳ול ראסין
פדרה
עם: מלינה מרקורי — אנטוני פרקינס, ראף ואלונה.
רק למבוגרים מגיל 16 ומעלה.
2 הצגות לערב 6.45 ו־9.00.

קולנוע ארמון
סופיה לורן (אוסקר 1962)
רומי שניידר — אניטה אקברג
בוקצ׳יו 70
2 הצגות לערב: 6.10 ו־9.00
הנחות והזמנות בטלות. למבוגרים בלבד. תחבורה אחר ההצגה השניה מובטחת.

קולנוע גל אור
החל מיום ששי 21.12 ובמשך כל השבוע 6 הצגות ליום בשעות 9—7—4—2—12—10
לכבוד חנוכה
אי המסתורין
עם מכאל קריג — ג׳והן גרינווד
סרט הרפתקאות לפי ספרו המפורסם של ג׳יל וארן
בצבעים מרהיבי עין — סרט קולומביה

קולנוע הוד טלפון 85345
דולורס הארט — סטיפן בויד
ליזה
(נפתולי יהודיה בת 21)
סינמסקופ — צבעים טבעיים

קולנוע „חן"
3 הצגות ליום 4.00 — 6.45 — ו־9.00
ספור אמיתי אודות נוער צרפתי בתקופת המלחמה!
התלמידים
עם: פרנסואז ארנול — בורויל — אלן דילון — ז׳אן קלוד בריאלי
רק למבוגרים.

קולנוע מירון
לאחר „20000 רגל מתחת לים" ו„80 יום מסביב לעולם" שוב יצירה פנטסטית של ז׳יל וורן
שליט העולם
עם: וינסנט פריים

קולנוע עצמון
סיור מודרך במועדוני לילה ברחבי תבל
העולם הסקסי בלילה
רק למבוגרים מגיל 16 ומעלה
הזמנות והנחות בטלות

קולנוע פאר
הצגת בכורה ארצית!
בראד האריס (אלוף העולם באבקות)
ווקטר ריבס (מר עולם הצעיר)
בסרט מלא הרפתקאות וגבורה
הגבור בגבורים
סינמסקופ וצבעים מרהיבי עין.
הנחות והזמנות בטלות.

קולנוע רון טל. 69069
גלן פורד — דיי רביק
בסרט הסנסציוני המרתק
במבחן הסחיטה
מהמבצעים הנועזים ביותר של הבולשת האמריקאית (פ.ב.איי.)
רק למבוגרים — הנחות בטלות

נתניה

קולנוע אסתר
החל ממוצאי שבת 4.30 — 7 — 9
המלאך הקטן
בהשתתפות: ילדת הפלא אישיזיק

קולנוע יגיל
החל ממוצאי שבת 4.15 — 7 — 9
חמשת המושחתים
בהשתתפות: ריצ׳רד טוד — אן איברי

קולנוע סטודיו
7 — 9.15
שבוע שני
צמוק בשמש
בהשתתפות: סידני פואטיה — קלודיה מקניל
יומיות: 4.30 „גוליבר בארץ הפלאות"

קולנוע שרון
החל במוצאי שבת 7 — 9
יום ה׳ הצגה אחת ב־7
הליצן בוכה
בהשתתפות: טובי טייקר
יומיות: 4.30
הרקודים כובשי האטלנטים

רמת־גן וגבעתיים

קולנוע אורדע
במוצ״ש ובמשך השבוע 7—9.30
שבוע שני
שירלי מקלין — איב מונטאן
אדוארד ג. רובינסון
הגיישה
יומיות א׳, ג׳, ד׳, ה׳ ב־3.30:
קסמי היער

קולנוע „הדר" גבעתיים
במוצ״ש ובמשך השבוע 7.15—9.30
קים נובק — ג׳ק למון
שבוע שני
בקומדיה הרומנטית
בעלת הבית המוזרה
יומיות א׳ ב׳ ג׳ ד׳ ב־4:
הכלב והכבשה

קולנוע „לילי" רמת־יצחק טל. 74238
יומיות כל השבוע ב־4
במוצ״ש ובמשך השבוע 7—9
סטיב ריבס — גורדון סקוט
בפאר סרטי הראוה שזור אהבה אגדתית
רומולוס ורמוס
בצבעים

קולנוע רמת־גן טל. 74604
במוצ״ש ובמשך השבוע 7.30—9.30
יצירת המופת של בונואל העזה הגאוניות
וירידיאנה
יומיות כל השבוע ב־4
סרטו של וולט דיסני
הפרחח

„רון" טל׳ 23604
מיום ששי בשעה 3: ובמשך השבוע ב־3.30 — 6.45 — 8.45
דני קיי בתפקידו הטוב ביותר, בקומדיה המצויינת:
בעל שבעת הפרצופים
מיום ששי בשעה 10.30 כל יום המחיר לנוער 35 אג׳
1) „צ׳רלי צ׳פלין". 2) „השמן והרזה".

הנהלת „קייזר איליין" הודיעה כי החליטה לסגור את המפעל באשקלון

ההנהלה לא הצליחה להניע את פועלי המפעל להפסיק את שביתתם

על החלטת „קייזר-איליין" לסגור את המפעל באשקלון, נוכח השביתה הבלתי מאושרת הנמשכת זה היום השלישי, מסרו נציגי ההנהלה מר א. גולדפרב ומר ב. ניבלי במסיבת עתונאים דחופה שנקראה אתמול לפנות ערב בפיעודרי המפעל במקום.

השביתה פרצה ביום ג' כמחאה על פיגור בתשלום משכורת נובמבר, והפועלים סרבו לשוב לעבודה גם אתמול לאחר שהמשכורת שולמה להם. השובתים הודיעו כי לא ישובו לעבודה כל עוד לא תחליט מועצת הפועלים לעמוד לימינם ולאשר שביתה בכל מקרה של הפרת תנאי החוזה, וכל עוד לא תתחייב ההנהלה לדייק בתשלומים.

חברי ההנהלה הודיעו, כי ניתנה הוראה לסכם את כל חשבונות העובדים כדי לשלם את המגיע להם תוך כדי שליחת הודעות-פטורין.

מר דיין, מזכיר ועד הפועלים הביע את תמהונו שההנהלה מצאה לנכון להודיע על סגירת המפעל נוכח דרישות אלמנטריות של הפועלים לגבי חתימה על התחייבות לשלם את המשכורת בזמן, להעביר את הניכויים לכל המוסדות מדי חודש בחדשו ועוד דרישות קטנות אך חשובות.

מזכירות מועצת פועלי אשקלון עומדת להתכנס הערב לישיבת חירום. עד לשעת מסירת הידיעה לא נתקבלה עדיין תגובת ההסתדרות על הודעת ההנהלה בדבר סגירת המפעל.

בהודעה לעתונות שפורסמה על ידי ההנהלה נאמר בין היתר, שההנהלה לא הצליחה להניע את פועלי המפעל להפסיק את שביתתם ולשוב לעבודה. בהמשך ההודעה נאמר, כי מתוך רצון למנוע תגרות ידיים בין העובדים ונוכח עמדתו העיקשת של ציבור הפועלים שאינו מוכן לחזור בו מהחלטתו, החליטה ההנהלה על סגירת המפעל.

בתשובה לשאלות העתונאים אמר מר גולדפרב, שאין ההנהלה מוכנה לעבוד בתנאי אנרכיה והביעה את השתוממותה על כך שמוסדות ההסתדרות המרכזיים לא מצאו לנכון להיוועץ ברגע האחרון ולהתערב בסכסוך זה.

הדוברים הוסיפו שבהכשרת עובדים בלתי מקצועיים השקעו לפעמים כספים רבים יותר מאשר ברכישת הציוד היקר.

להחלטה הגורלית קדמה התרוצצות בלתי פוסקת במשך כל יום אתמול מצד נציגי ההסתדרות במקום ואנשי ההנהלה, להניע את הפועלים לחדש את עבודתם. מועצת הפועלים והאיגוד המקצועי פנו בקריאות אל הפועלים לשוב אל עבודתם, ונוכח עמדתם העיקשת שלא להשמע לתביעות אלו הצהיר בצהרי יום אתמול מזכיר מועצת הפועלים, מר מ. מרגלית, שההסתדרות לא תטפל יותר בבעיות פועלי „קייזר-איליין" כל עוד לא יקבלו את מרות ההסתדרות.

מפעל „קייזר-איליין", הוקם לפני כשלוש שנים בהשקעה של יותר מ-8 מיליון ל"י, במסגרת מדיניות הממשלה לפיזור התעשייה וליצירת מקורות העסוקה באיזורי הפתוח.

ד. הורוביץ הסכים להעלאת השכר ב„בנק ישראל" בניגוד למדיניות הקפאת השכר

— מאת סופרנו הכלכלי בירושלים —

נגיד בנק ישראל מר דוד הורוביץ הודיע אתמול לוועדת השכר העליונה שהוא עומד בראשה, כי הוא מוכן להפסיק, מסקנות מההשגות שהועלו בדבר העלאת השכר לעובדי הבנק הממלכתי, ובמידה ונמצא פגם בצעדו האחרון, הוא מוכן להתפטר מתפקידו כראש הועדה.

בוועדת השכר העליונה הוחלפו דירוג חדש של עובדי בנק ישראל, ולאחר מכן קבעה הועדה שאינה רואה סתירה במילוי תפקיד יו"ר הועדה בכך שמר ד. הורוביץ כנגיד בנק ישראל מילא אחרי הסכם עם העובדים שנחתם לפני שנה וחצי.

כפי שנמסר הועלו משכורותיהם של עובדי בנק ישראל בשיעור של 5—6 אחוזים בממוצע בעקבות דירוג חדש של עובדי הבנק. העלאות אלו נכנסות לתוקפן משבוע זה והן תהיינה ריטרואקטיביות משנת 1961.

בחוגים שונים ראו בהעלאה זו סתירה במילוי תפקידו של מר ד. הורוביץ, שכן כל עוד ועדת השכר שהוא עומד בראשה לא הגישה הצעות סופיות בדבר שיטת השכר האחידה, לא היה מקום לבצע העלאות. מציינים שצעד זה עומד בסתירה גם למדיניות הקפאת השכר שעליה מכריזה הממשלה.

מסיבת קוקטייל לזובכ „מסדה"

מו"לים, עורכים, סופרים, אמנים, חברי מועצת העיריה ואישי בנקים ומסחר השתתפו במסיבת קוקטייל שנערכה אתמול על ידי הוצאת „מסדה" בע"מ במלון „דן".

המסיבה נערכה במסגרת החגיגות למלאת 30 שנה ליסוד הוצאת ספרים זו.

עקב צמצום בעבודות וחוסר הזמנות חדשות

„סולל בונה" יתחיל בפיטורי עובדים באילת בשבוע הבא

...וראש העיריה מביע את תמהונו

רכז האגוד המקצועי של פועלי הבנין באילת הוזמן על ידי הנהלת „סולל בונה" בעיר לדיון בפיטורי עובדים וקביעת רשימת המפוטרים. דיון זה יתקיים היום, מתוך מגמה להתחיל בפיטורי עובדים בשבוע הבא.

בתשובה לשאלת כתב עתי"ם אמר מר אברהם שבתאי, מנהל „סולל בונה" באילת, כי אמנם יאלץ לפטר תוך עשרה ימים שלושים איש מהעובדים בעבודת-שלד, עקב צמצום בעבודות וחוסר הזמנות לעבודות חדשות. סולל בונה פיטר כבר מספר בעלי מקצוע שלא היו תושבי אילת אך אלה חזרו לבתיהם בצפון הארץ שבה מצויה העבודה בשפע. עתה יש צורך לפטר גם מתושבי אילת.

ראש עירית אילת, מר יוסף לוי, אשר נתבקש להגיב על פיטורי העובדים, הביע את תמהונו מאחר ולדבריו סיכם עם משרד השכון שיוזמנו 200 יחידות דיור נוספות, והביע את התקוה כי ההזמנה תגיע בימים אלה.

כתב עתי"ם מעיר, כי בנוסף ל-300 יחידות דיור הנמצאות עתה בשלבי גמר מצויות באילת 200 יחידות דיור נוספות בלתי מאוכלסות. התחזית-האיכלוס של אילת לא התגשמו משני טעמים: האחד, חוסר עולים מתאימים לתנאי אילת, והשני — חוסר בעבודות פיתוח, דבר המונע ירידת ותיקים לאילת בקצב הדרוש והמקווה.

מכבי שעריים—הפועל רמת-גן במרכז משחקי ליגה א'

„ליובליאנה" היוגוסלבית תתמודד מחר עם מכבי ת"א במסגרת משחקי גביע אירופה בכדורסל

בספורט

— מאת סופרנו לעניני ספורט —

במרכז המחזור ה-11 של ליגה א' יעמוד מחר המשחק שיערך ברחובות בין מכבי שערים והפועל רמת-גן. תוצאות משחק זה עשויות להשפיע בהרבה על דירוג הצמרת.

קבוצת בית"ר ת"א, התופסת את המקום השני בליגה תתמודד מחר בשעה 10.30 עם הפועל מחנה-יהודה, במגרש הפועל פתח תקוה.

שאר המשחקים: בירושלים, מגרש ימק"א: בית"ר ירושלים — הפועל באר-שבע;
הפועל חולון — הפועל קרית-חיים;
הפועל צפת — הפועל רמלה (בכפר בלום);
מכבי רמלה — הפועל חדרה;
מכבי נתניה — הפועל כפר סבא;
הפועל לוד — בית"ר נתניה.

בליגה הלאומית

משחקי המחזור ה-9 שיערכו מחר יפגישו בחיפה באיצטדיון העירוני את מכבי חיפה והפועל ת"א — המובילה בראש הטבלה.

שאר המשחקים: מכבי ת"א — הפועל פתח תקוה;
הכח ת"א — הפועל ירושלים;
מכבי יפו — הפועל טבריה;
מכבי פתח-תקוה — שמשון ת"א;
ובני יהודה — הפועל חיפה.

„ליובליאנה" — מגיעה היום

קבוצת הכדורסל ליובליאנה, אלופת יוגוסלביה עומדת להגיע היום אחה"צ, כדי להתמודד מחר בערב עם כדורסלני מכבי ת"א — אלופי ישראל, במסגרת ההתמודדות על גביע אירופה.

המשחק ייערך באיצטדיון הכדורסל בחולון ויחל בשעה 8 בערב.

הקו הבולט ב„מצעד מטעמי ישראל": המתכון הישראלי - שילוב מאכלים יווניים - עיראקיים - מזרח תיכוניים

1372 מתכונים שונים ומגוונים כתובים בשפות שונות, נתקבלו מכל קצות הארץ אצל חבר השופטים המופקד על בחירת „מלכת המטבח הישראלית" במסגרת מצעד מטעמי ישראל.

מעט מאד מחברי מתכונים משתמשים באבוקדו, תפוזים ופירות אחרים. מתכוני הירקות מתבססים במיוחד על חצילים. בשר ודגים אינם מתובלים בשקדים. לפי המתכונים שנשלחו, והשולחים לא הפעילו די הצורך את דמיונם לגבי מתכונים הקשורים בתערובת של גבינות ופירות. עם זאת מסתמן קו בולט וברור שהמתכון הישראלי יהיה תשלובת של מאכלים יווניים — עיראקיים — מזרח-תיכוניים.

ארועי „מצעד מטעמי ישראל" יתחילו ב-14 בינואר, כאשר תיערך התחרות המחוזית הראשונה בסביבות תל-אביב. 3 ימים לאחר מכן תיערך תחרות מחוזית דומה במלון המלך דוד בירושלים וב-21 בינואר בחיפה במלון „ציון". בתחרויות מחוזיות אלה תבחר „גבירת המטבח המחוזית", והמצטיינות שיזכו בתואר ראשוני זה יעלו לשלב הגמר של החובבות שייערך ב-31 בינואר במלון „שרתון" בתל-אביב, בתחרות פומבית בה ידגימו המטיינות המחוזיות, קבל עם, כיצד לבשל את מתכוניהן.

ל„מלכת המטבח" הישראלית יוענק פרס של 2500 לירות. „גבירות המטבח" יזכו אף הן בפרסים יקרי ערך.

השופטים חיוו את דעתם הראשונית, כי כמעט שום מתכון לא התבסס על דבש שהוא מוצר ישראלי טהור, או על קוניאק. מעט מאד מתכונים הם מקוריים באמת, אף כי יש לציין שפה ושם גילו שולחיהם ממש עבודת יצירה ומלאכת קודש.

ליאון יחיאלי שוחרר בערבות והוחזר לכלא

הערבים לא התאימו לדרישות בית המשפט

ליאון יחיאלי שוחרר אתמול בערבות ע"י שופט השלום מר י. ש. נחמני, אולם בכל זאת הוחזר למעצר מאחר שהערבים שהביא לא התאימו לדרישות בית המשפט.

בבית המשפט הצהיר מפקח אברהם פריימן כי יחיאלי חשוד בהוצאת למעלה מ-20 אלף ל"י בטענות שוא, ואף קיים חשד שמדובר בסכומים גדולים עוד יותר. הוא הסביר לשופט, כי החקירה נגד יחיאלי לא נסתיימה, אך שחרורו לא יפריע למהלך החקירה.

פקודת המעצר נגד יחיאלי הוצאה ביום ג' בשבוע שעבר וניתנה ל-15 יום, אך הוא הובא בפני שופט לאחר 8 ימים בלבד.

הבקשה לשחררו בערבות לפני תום פקודת המעצר שהוצאה נגדו הוגשה על ידי המשטרה.

השופט מר נחמני הסכים לבקשת המשטרה, כי הערבות של יחיאלי תהיה בעיקול של רכוש הערבים בסכום של 15 אלף ל"י. ברם כאשר נתבקשו שלושת הערבים לחתום על הערבות הוברר שאי אפשר לעקל את רכושם. האחד, שהוא בעל חנות לטקסטיל במרכז תל אביב, שכר את חנותו ואין לעקלה. השני, בעל חברה להובלה — חברתו רשומה כחברה בע"מ, ואילו השלישי שהוא שותף בבית מלאכה שאי אפשר לעקל אותו. דירתו של יחיאלי עצמו, אותה ביקש לעקל, רשומה אף היא על שם חברה בע"מ ולא יכלו לעקלה.

קצין המשטרה המתין עם העציר מהבוקר עד לשעות הצהרים וכאשר הנסיון להשיג ערבות בנקאית לא עלה יפה — לקח את יחיאלי עמו בחזרה למעצר.

שלושת הערבים שהביא יחיאלי היו אף הם יוצאי יוון. אשתו של יחיאלי ליוותה אותו במשך כל זמן שהותו בבית המשפט.

אבד שק שיבולת שועל מורעלת

הודעה על איבוד שק שיבולת-שועל מורעלת, שנפל משמאית בדרך בין ת"א וגדרה, נמסרה למשטרה על ידי יחזקאל חזמה מגדרה.

תודה למשטרה על עריכת דו"ח

מכתב תודה למשטרה על אשר ערכה דו"ח לנערה שעה שהורכבה על אופניים על ידי אחד מחבריה, נשלח אתמול למשטרת כפר סבא על ידי הורי הנערה.

„חבל מאד שאין אפשרות לענוש חמור יותר משלוש לירות כדי להמחיש לילדינו את חומרתה של העבירה, מאחר ובסופו של דבר אנחנו ההורים משלמים את הקנס" נאמר בהמשך המכתב. ההורים מוסיפים, כי רצוי להביא לידיעת האחראים על חינוך הנוער את חומרת התוצאות העלולות להגרם מכך שחניכים יוצאים לטיול על אופניים ללא אור, כשהבנות מורכבות על ידי הבנים. „יש לנו הרגשה כי מקרים אלה מתרחשים מדי יום ביומו", נאמר במכתב.

ההורים מסיימים את מכתבם בהבעת הערכה לשוטר שערך את הדו"ח.

תושבי סביבות בית-המטבחיים מתנגדים לפתרון זמני

— מאת סופרת „חרות" בת"א —

תושבי סביבות בית-המטבחיים החליטו להתנגד בתוקף לכל פתרון זמני להעברה חלקית של בית-המטבחיים ולדרוש את חיסולו המלא. החלטה זו נתקבלה באסיפה שהתקיימה אמש.

האסיפה הזדהתה עם מאבקם המשפטי של אחדים מבין התושבים נגד העיריה והודתה להם על מאמציהם לחסל את בית המטבחיים באופן חוקי, לטובתם של כלל התושבים.

„שרשרות ישראל" ייסגר ופועליו יפוטרו נוכח הדרישות ל„ליברליזציה"

סכנת-סגירה מאיימת על מפעל „שרשרות ישראל" בבית שמש, נוכח הדרישה לליברליזציה של ענף השרשרות שהוצגה להנהלת בית-החרושת כתנאי למתן הלואה הדרושה לו לרכישת ציוד. על כך מסר אתמול מנהל המפעל, מר יצחק עוז סיני.

הוא ציין, שכדי לקיים את המפעל ולהתאימו למדיניות החדשה של הממשלה עליו להביא ציוד חדש, שכבר הוזמן באיטליה ובחלקו כבר נמצא בנמל. אולם הרחבה זו תעלה למפעל כ-400 אלף לירות ולצורך גיוס סכום זה פנה המפעל בבקשת הלוואה בסך 200 אלף לירות לבנק לפתוח. הלואה זו תאושר רק בהמלצת משרד המסחר והתעשייה.

מר עוזסיני הוזמן למשרד המסחר והתעשיה ושם נאמר לו שהמלצת המשרד מותנית בכך שהמפעל יחתום על הסכמתו לליברליזציה של ענף השרשרות. אולם לדבריו אין המפעל במצבו הנוכחי יכול להסכים לליברליזציה מיידית, ולכן ייסגר המפעל תוך חודש ימים ו-50 פועליו יפוטרו אם לא יקבל את ההלוואה בלי תנאי של הליברליזציה.

המפעל שהוא היחיד מסוגו בארץ, מספק כיום את כל התצרוכת המקומית ואף ייצא תוצרת בשווי של 60 אלף דולר מאז יסודו.

בינתיים התכנסה מזכירות מועצת הפועלים בית שמש ודנה במצב שנוצר עקב סכנת סגירת המפעל והחליטה לפנות אל שר המסחר והתעשייה ולהעמידו על חומרת המצב. חברי המזכירות הדגישו בהערכה את המאמצים, את היחס ההוגן והגישה הקונסטרוקטיבית בצד הנהלת המפעל מאז הקמתו, והביעו את דעתם שהמפעל ראוי להעזר מעל לכל ספק.

הצעות לחידוש מערך החינוך המקצועי

תוכניות והצעות משרד החינוך והתרבות לשינויים במבנה החינוך המקצועי יועמדו לדיון בכנס ארצי, בן יומיים, לעניני החינוך המקצועי והטכני, שיתקיים בתל-אביב. הכנס ייפתח ביום ג' בבית סוקולוב בהשתתפות 300 מוזמנים.

ראשי משרד החינוך והתרבות עומדים להביא בפני באי הכנס הצעות חשובות לשינוי וחידוש מערך החינוך המקצועי בארץ.

נפתחה תערוכת לידיה פינקוס-גני

— מאת סופרת „חרות" —

תערוכה של תפאורות ותלבושות תיאטרון פרי עבודותיה של הגב' לידיה פינקוס גני נפתחה אתמול אחה"צ במרתף מועדון התיאטרון בת"א בנוכחות קהל רב אנשי תיאטרון, סופרים ועיתונאים. מר פיטר פריי, אשר פתח את התערוכה הדגיש כי עבודותיה של הגברת גני הם דוגמה לידע תיאטרלי, דבר החסר עדיין בארץ. בתערוכה מוצגים 60 רישומים שצוירו במשך שנתיים מאז עלותה של הגב' גני ארצה ממזרח אירופה.

צעיר צרפתי שהגיע בדרכון מזוייף והסתבך בפלילים — יגורש

צעיר צרפתי שנכנס לארץ בדרכון מזוייף ובצע בה עבירות נוספות, יגורש מהארץ לאחר שנמסר לידיו כרטיס נסיעה באניה שנקנה על חשבון המדינה.

משהוברר לבית המשפט כי אין מתעוררת עוד כל בעיה, עם מסירת הכרטיס לידי הצעיר, בוטל הצו על תנאי ולא נערך כל דיון עניני בפרשה.

בתנועת החרות

בנר שני של חנוכה, 22.12.62, בשעה 8.30 בערב, יערך נשף חנוכה המסורתי באולמי „בית זאב". תכנית עשירה, מזנון מגוון במחירים עממיים.
הזמנות להשיג במזכירות בית זאב.

נתניה

הערב, כ"ד כסלו תשכ"ג 21.12.62, בשעה 8, במועדון התנועה בשכונת בן-ציון, תתקיים אספת חברים בהשתתפות הח"כ ח. מגורי וחבר מועצת העיר מר מאיר האוס, על הנושא:
לקראת הועידה הארצית השביעית
הכניסה לחברים בלבד.

משרד ההוצאה לפועל בתי המשפט בתל-אביב

תיק מס' 17548/62

הודעה בדבר מכירה פומבית של מטלטלין

מודיעים בזה ברבים כי ביום 27.12.1962 תתקיים באזור רח' א' מס' 7 מכירה פומבית של מטלטלי החייב נסים ורסנו עבור אי תשלום חוב לתובע משה עיואן.

הרשימה

40 הזירים 50—40 ק"ג כ"א.

על המעונינים בקנית המטלטלין לפנות לפקיד ההוצל"פ במקום ובשעה הנ"ל. על המציעים יהא להפקיד 10% מסכום הצעתם.

המוציא לפועל בתל-אביב—יפו

הועידה הארצית השביעית של תנועת החרות

★ הכונו לבחירות לועידה הארצית השביעית
הבחירות תתקיימנה ביום שלישי כ"ח כסלו תשכ"ג 25.12.62 ★

לוח הזמנים של מערכת הבחירות
יום א' כ"ו כסלו 23.12.62 פרסום רשימות המועמדים ע"י ועדת הבחירות המרכזית.
יום ג' כ"ח כסלו 25.12.62 יום הבחירות הארצי.

★

אסיפות חברים לקראת הועידה
יום ראשון 23.12.62
רמלה — בהשתתפות חבר כנסת ח. כהן מגורי ומר מ. אולמרט.
אשקלון — בהשתתפות הח"כ ב. אדריטי ומר נ. טיאמי.

הודעות לציבור

הפסקת החלוקה של מדריך הטלפון העברי תשכ"ג

הנהלת הדואר מודיעה כי החלוקה של מדריך הטלפון העברי תשכ"ג, בבתי הדואר תיפסק ביום ששי, א' בטבת תשכ"ג (28.12.62).
מכירת המדריכים תימשך.

מנהל שירותי הטלפון

היום במדינה

לוח משנה יומית: א־ב
שבת: ג־ד
הדף היומי: נג
שבת: נד
לוח הלכה יומית: כב־כג
שבת: כד־לא

הדלקת נרות

ירושלים:	ע"ש 4.03	מוצ"ש 5.19
תל-אביב:	ע"ש 4.21	מוצ"ש 5.17
חיפה:	ע"ש 4.10	מוצ"ש 5.17

תורנות בתי מרקחת

ירושלים: אלבא יפו ככר ציון, טל. 22703.
שבת: גובנט הארי 12, טל. 33676.
תל-אביב: פרנקל המ' ג'ורג' 28 מול גן מאיר, טל. 223721; צוויקר שינקין 27, טל. 63685; בן יהודה בן יהודה 142, טל. 232064; סניטס אבן גבירול 83, טל. 223535.
שבת: מושקוביץ המ' ג'ורג' 25, טל. 62650; קוטייבין הירקון 22, טל. 55566; יהודה הלוי יהודה הלוי 91, טל. 65159; נורדאו בן יהודה 183, טל. 42673; תמר שד' התקוה, טל. 34110; יפו, יפו, רח' יפת 10, טל. 82700.
במוצאי שבת: מגן דוד אלנבי 35, טל. 66426; בילסקי ככר דיזנגוף, טל. 226348; צוויקר שינקין 27, טל. 63685; קסטל אבן גבירול 147, טל. 43716; אברהמי ארלנגר 9 ע"י תחנה מרכזית, טל. 32385; תמר שד' התקוה, טל. 34110; יפו, יפו, רח' יפת 10, טל. 82700.
חיפה: המורת הרצל 87, טל. 3211.
שבת: רש"י בר גיורא 36, טל. 68266.
ר"ג: תלפיות אבא הלל 30, טל. 73554.
שבת: עמית מודיעין 130, טל. 72954.
פ"ת: הירקון שטמפפר 24, טל. 911936.
שבת: רשל רוטשילד הרצל, טל. 911406.
רחובות: סגל הרצל 134, טל. 951228.
ראשל"צ: קרלן אחד העם 21, טל. 941025.
נתניה: הנשיא.
חולון: ריבק ככר סטרומה.
בת-ים: יונו מרכז רמת יוסף.
שבת: בת ים בלפור 45.
הרצליה: קרני.
חדרה: שומרין הנשיא ויצמן.

תורנות רופאים

ירושלים: ד"ר המאירי יצחק, דרך בית לחם 71 בקעה, טל. 26457; ד"ר שור יחיאל, רח' רש"י 45 מקור ברוך; ד"ר בנטואיץ צבי, רח' מלך ג'ורג' בנין שופרסל, טל. 23653; ד"ר פרומקין אליעזר, רח' הקשת 10, טל. 31481; ד"ר זק בן-ציון, רח' שץ 5 ע"י הכנסת, טל. 35773; ד"ר חכמוביץ משה, רח' מלך ג'ורג' 62, טל. 33285; ד"ר מרקוביץ זלמן, דרך בית לחם 94 בקעה, טל. 28585; ד"ר פינקלר קלמן, רח' בירורכוב 51 קרית יובל, טל. 34581.
שבת: ד"ר המאירי יצחק, דרך בית לחם 71 בקעה, טל. 26457; ד"ר בנטואיץ צבי, רח' מלך ג'ורג' בנין שופרסל, טל. 23653; ד"ר שור יחיאל, רח' רש"י 45 מקור ברוך; ד"ר פינקלר קלמן, רח' בורוכוב 51 קרית יובל, טל. 34581; ד"ר מרקוביץ זלמן, דרך בית לחם 94, בקעה, טל. 28585; ד"ר חכמוביץ משה, רח' מלך ג'ורג' 62, טל. 33285; ד"ר זק בן-ציון, רח' שץ 5 ע"י הכנסת, טל. 35773; ד"ר צפלר רודולף, שכון סלע 13 קרית יובל, טל. 35480; ד"ר פרומקין אליעזר, רח' הקשת 10, טל. 31481.
תל אביב: ד"ר איזן פריץ, שמשון 5, טל. 225748; ד"ר גרמן אדריאן, שטנד 5 פ' פרישמן 76, טל. 224316; ד"ר וייס אירווין, דיזנגוף 73, טל. 22727; ד"ר גורשין דב, כ"ט בנובמבר 46, טל. 46484; ד"ר סימון שאול, שד' קק"ל 43, טל. 231374; ד"ר הר אבן יעקב, אפשטיין 6, טל. 43281; ד"ר סגל ד. בלוך 31, טל. 228960; ד"ר ענתבי אליהו, ורבורג 7, טל. 223688; ד"ר זפרן אנגי־אברהם, לברטין 15, יפו, טל. 84575.
בערבי שבתות וחגים יסגרו בתי המרקחת בשעה 17.00.
במוצאי שבתות וחגים תחל התורנות בשעה 19.00.

רדיו

קול ישראל יום שישי רשת א'

11.50 מבחר שירים עבריים; 12.00 תזמורת כלי נשיפה „בבקשתך"; 13.00 מוסיקה לשעת הצהרים; 13.25 אדוני, ראש העיר; 13.30 חדשות וסקירת העתונות; 13.45 לאן השבת; 15.16 „זמר לשבת"; 15.30 „קבלת שבת"; 16.00 „לנוער"; 16.30 הכנית לאשה; 17.00 חדשות ותמסיר מטאורולוגי; 17.06 מוסיקה קלאסית „בבקשתך"; 18.00 שלום לבוא שבת בפיוט ובשיר; 18.20 קריאות בטעמי המקרא; 18.30 ילקוט לספרות; 19.00 חדשות והודעות; 19.20 בצרור אחד; 20.00 קונצרט ליל-השבת; 21.00 חדשות; 21.16 „מוכר וחביב"; 21.30 „המסך עולה"; 23.00 חדשות, 23.10 „התקוה".

שידורי רשת ב'

08.00 עיקר חדשות הבוקר; 08.02 „בוקר טוב"; 10.00 חדשות השעה עשר; 17.00 חדשות, 21.29 סרטון של יום; 21.30 פתיחה; 21.31 „דיסקו פארד"; 22.00 חדשות; 22.02 מוסיקה לריקודים; 23.00 חדשות 23.10 „התקוה".

גלי צה"ל

11.00 — 10.00 — מוסיקה לשעת השקט; 18.00 — פתיחה; 18.03 — „ד"ש עם שיר"; 18.55 — קריאה בהפטרת השבוע; 19.00 — חדשות; 19.15 — קונצרט ליל השבת 20.00 — „זמר למחנה"; 21.30 „בר שמחון ובנו"; 21.00 — חדשות; 21.15 — „על הגובה"; 22.00 — „המחנה רוקד"; 23.00 — סיום.

קול ישראל יום שבת

07.30 אדון עולם; 07.37 שחרית לשבת; 08.26 השבת ב„קול-ישראל"; 08.30 חדשות והודעות; 08.45 „זמר זמר לך"; 09.05 „זמר זמר לך"; 09.15 גריג; 09.45 „יומן השבוע"; 10.20 „שירי עמים"; 10.50 „החידון המוסיקאלי"; 11.20 „עולם המדע"; 11.40 שירים עבריים; 12.15 „בימות ובדים"; 13.00 תזמורת הבידור של „קול-ישראל"; 13.30 חדשות; 16.20 „ניחוח חציר"; 17.00 מוסיקה חדישה; 17.45 „קולות מיוון"; 18.15 „אולפן למדע"; 13.40 פרקי חזנות; 13.58 עיקר חדשות הצהרים; 15.32 מוסיקה קלאסית קלה; 18.30 „זוטות מוסיקאליות"; 18.55 הדלקת נר שני של חנוכה; 19.00 חדשות והודעות; 19.20 „המבדיל"; 19.23 „מלווה מלכה"; 19.50 „מקהלות הארץ"; 20.20 „ממגרש הספורט"; 20.50 פרקי היום בתנ"ך; 21.00 חדשות; 21.16 „על המדוכה"; 22.00 „יהודה המכבי"; 23.00 חדשות; 23.10 „התקוה".

שידורי רשת ב'

17.00 פתיחה; 17.01 שירים ופזמונים ישראליים; 17.30 ג'ז מפסטיבל אנטיב 1962; 18.00 חדשות; 18.02 „כתוב בעיניך"; 18.30 בלים שלובים; 21.29 סרטון של יום; 21.30 פתיחה; 21.31 „דרכ'ן לזמר"; 22.00 חדשות; 22.02 מוסיקה לרקודים; 23.00 חדשות; 23.10 „התקוה".

גלי צה"ל

18.00 — פתיחה; 18.03 — הדלקת נר שני של חנוכה; 18.10 — „צלילים רוגעים"; 19.00 — חדשות; 19.10 — כבקשתך מוסיקה קלסית; 20.00 — „שבוע טוב"; 20.30 — במוצאי יום מנוחה"; 21.00 — חדשות; 21.25 — מוסיקה לרקודים 22.30 — סיום.

סוד האושר במשפחה

תלוי הרבה פעמים בדברים קטנים — ביניהם גם באוכל טעים.
הכיני מרק עוף „אסם" טעים לבעלך ולילדיך ותראי שכל המשפחה תהנה. או למשל, הוסיפי כפית אבקת מרק עוף „אסם" בעת הבישול ובעצמך תופתעי מהשיפור הרב בטעם המאכלים*).
אכן, מי כמוך יודעת מה רב האושר, כאשר בעלך וילדיך נהנים מהאוכל שהכנת ואומרים בפה מלא:

זה טוב - זה אסם

* להשיג ב... אלומיניום (2 מנות בשקית) או באריזה חסכונית של כוס פלסטית.

כשר

וליש

התיאטרון הלאומי הבימה

העונה ה-45

דירה להשכיר
מוצ"ש 22.12 ב-6.30 תל אביב
יום א' 23.12 תל-אביב
יום ב' 24.12 (מועצת הפועלים) חיפה
יום ה' 27.12 (מ. פ.) ב-6.30 ו-9.30 רמת-גן
מוצ"ש 29.12 ב-6.30 תל-אביב

„אירמה לה-דוס"
(אירמה המתוקה)
קומדיה מוסיקלית
מוצ"ש 22.12 ב-9.30 תל-אביב
יום ב' 24.12 תל-אביב
יום ה' 27.12 תל-אביב
מוצ"ש 29.12 ב-9.30 תל-אביב
יום ב' 31.12 תל-אביב
בשבוע חנוכה „אמיל הבלשים" כל יום בשעה 11 בבוקר.
ההתחלה ב-8.30, כרטיסים להשיג ב: קופת התיאטרון ובמשרדי כרטיסים: „בנף" ו„רוקוקו" תל-אביב; „פזו" ו„רכניץ" רמת-גן.

האולם הקטן

בראשית
יום ב' 24.12 ירושלים
מוצ"ש 22.12 (למועצת הפועלים) חיפה
יום ה' 27.12 (פועלים) 6.30 ו-9.30 ת"א
יום ב' 31.12 (ר. פ.) 6.30 ו-9.30 פ"ת

„ילדי הצל"
(„יורם")
מוצ"ש 22.12 ב-6.30 ו-9.30 תל-אביב
יום א' 23.12 תל-אביב
יום ג' 25.12 תל-אביב
יום ד' 26.12 תל-אביב
יום א' 30.12 תל-אביב
יום ב' 31.12 תל-אביב
ההתחלה ב-8.30, כרטיסים להשיג רק בקופת התיאטרון

התיאטרון הקאמרי

פונדק הרוחות
מאת: נתן אלתרמן
ההצגה: גרשון פלוטקין
תפאורה: אריה נבון
מוסיקה: גארי ברתיני
תלבושות: ליאורה קצמן
מוצ"ש 22.12
יום א' 23.12
24.12.62 יום ב' (כל הכרטיסים נמכרו)
25.12.62 יום ג' תל-אביב
27.12.62 יום ה' תל-אביב
29.12.62 מוצ"ש תל-אביב
30.12.62 יום א' תל-אביב
31.12.62 יום ב' תל-אביב

גליליאו
26.12.62 יום ד' קרית-חיים
התחלת ההצגות הרגילות בשעה 8.30 בדיוק. המאחרים לא יורשו להכנס לאולם עד ההפסקה הראשונה.
כרטיסים בקופת התיאטרון, פסג' דיזנגוף 101, קומה ב', טל. 233335, בשעות 11.00—1.30, ומ-4.00 עד 8.30, בימי ששי וערבי חג 11.00—3.00 ובמשרד „לאן" ויתר המשרדים.

תיאטרון אהל

„האידיוטית"
קומדיה בלשית מאת מרסל אשאר
מצרפתית: ישעיהו בן פורת
הבמאי: יואל זילברג
הצייר: מיכאל טייטלבאום
22.12 9.15 תל-אביב
23.12 מועצת פועלי בני-ברק ת"א
25.12 „הוד", נהריה
27.12 „ארמון", חיפה
31.12 תל-אביב
30.12 „היכל" הרצליה

„גם הוא באצילים"
היום 21.12 ב-10.30 בבקר תל-אביב
22.12 6.30 מוצ"ש תל-אביב
23.12 11.00 לתלמידים ולנוער ת"א
24.12 תל-אביב
25.12 תל-אביב
26.12 רמת-גן
29.12 6.30 תל-אביב
30.12 תל-אביב

„הכתובה"
27.12 „רמה" רמת-גן

„המחרשה והכוכבים"
יום ד' 26.12 „תפארת" ראשון לציון
התחלת ההצגות הרגילות בשעה 8.30 בערב — טלפון הקופה: 225001.

התיאטרון העירוני חיפה

מעגל הגיר הקאוקזי
מאת: ברטולד ברכט
עברית: נתן זך
ההצגה: יוסף מילוא
התפאורה: תיאו אוטו
המוסיקה: פרנק פלד (לפי דסאו)
מוצ"ש 22.12 יום א' 23.12
יום ב' 24.12 יום ג' 25.12
יום ד' 26.12
מוצ"ש 29.12 שתי הצגות 5.00 ו-9.00
יום א' 30.12 יום ב' 31.12
יום ג' 1.1 יום ד' 2.1
יום ד' 3.1 מוצ"ש 5.1

הצגות יומיות להג החנוכה
התחלת ההצגות ב-4.30
יום א' 23.12 *יום ב' 24.12
יום ד' 26.12 *יום ה' 27.12
להצגות המסומנות בכוכב נמכרו כל הכרטיסים
בשבוע של חנוכה הקופה תהיה פתוחה מ-9—1 לפנה"צ ומ-4—8 אחה"צ
כרטיסים בקופת התיאטרון טל. 68780 בשעות 4—8 אחה"צ ובמשרדי הכרטיסים בעיר
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.15

הבידרה
מציג
תיאטרון האופטה
הערב 21.12 8.30 „בית-העם" קרית חיים
מוצ"ש 22.12 9.00 „אדיסון" ירושלים

האופרה הישראלית

רחוב אלנבי 1 תל-אביב, טל. 57228
ההתחלה 8.30 בערב
האולם מקורר ומאוורר
ההצגות בהשתתפות הזמרים האורחים מחוץ לארץ

ריגולטו
עם ג. ורדי
בהשתתפות הזמרים האורחים:
אלסנדרו גלוצי
ויטוריו מנפרדיני
27.12 24.12

לה בוהם
29.12

שמשון ודלילה
25.12

לה פריקול
(חנוכה) 23.12

כרמן
30.12
הצגה מיוחדת „כרמן" בבאר שבע
הערב 20.12

לה טרוויטה
26.12 22.12

העטלף
31.12
הצגה חגיגית עם תכנית מיוחדת

חרות
פתחון יומי

העורך: א. רמבה

Heruth — Daily Newspaper — Tel Aviv, Israel — P.O.B. 1878
Telephone 229112-3

דפוס ישראל בע"מ ת"א

★ ★ ★

מצודת זאב - תל-אביב
רח' המלך ג'ורג' 38
טלפונים 229112—3 ; 225102—3—4
מערכת לילה: דפוס „ישראל" ע"י גשר רידינג.
טלפונים: 41204—5
ת.ד. 1878

★ ★ ★

ירושלים
רח' החבצלת (הסולל) טל. 23680
חיפה

פינתי

הזהרו מזיופים!

סמלנו מוטבע על כל מודרינו

ת"א דרך שלמה 160 טל 34396

המסעדה המובחרת
בעלת הסרט הכחול
„אורינט"
מרדכי בן-הלל 3
טל. 23795
ירושלים
מגישה את מיטב הארוחות האחידות לסטודנטים במחירים מוזלים
●
פנת השת פתוחה במשך היום והלילה

גילוס
JERUSALEM ירושלים

נעלי ילדים
אצל גיל קונים

רח' יפו 51
ירושלים

שיק-פריזי
שיק פריזי
רח' בן-יהודה 1
ירושלים

★ הינומות ושמלות לכלות
★ תכשיטים
★ צעיפים
★ כפפות
★ גרביים
★ מתנות
★ לבני גברות ומטריות
★ כפתורים וצרכי תפירה

פינת ירושלים

חברת ליבר בע"מ
שוקולד ממתקים דרזה, ופלים
קקאו, חלבה, ובזוקה
ירושלים
רחוב יפו, פנת חבצלת ● טל. 24178

קפה נאוה
רחוב יפו 44 טלפון 2-2861
לקראת חג האורים:
★ הסופגניות המשובחות לאניני הטעם ★
★ העוגה הפריזאית הנודעת לתהילה ★
★ אספרסו איטלקי ★
★ תוצרת עצמית ★

נצל את חופשת חנוכה
וצלם את ילדיך
אצל
פוטו תמיר
רחוב אבן-ישראל מול קולנע „עדן", ירושלים
צלומי פספורט תוך 5 דקות

דאג לחנוך המוסיקלי של ילדך בעזרת חלילי
הזמיר
ירושלים, רחוב יפו 59

בוכמן
הלבשה לגברים
ירושלים, רחוב יפו 74
מול אג"ד הישן
הנחה לחנוכה

שרות מסיבות
למסיבות קוקטייל ולחגיגות משפחתיות — אתה יכול לסמוך על
ברנהרד
חנות יינות
בן-יהודה 23, טל. 25103, ירושלים
משלוח מתנות הדרים לאירופה